

2014

YEREL SEÇİMLERİ
SEÇİM BEYANNAMESİ

2014 YEREL SEÇİMLERİ SEÇİM BEYANNAMESİ

2014

YEREL SEÇİMLERİ
SEÇİM BEYANNAMESİ

Tanıtım ve Medya Başkanlığı
Ocak-2015

2014

YEREL SEÇİMLERİ SEÇİM BEYANNAMESİ

Tanıtım ve Medya Başkanlığı
Ocak-2015

SUNUŞ

İnsan şehrin, şehir de insanın aynasıdır. Hacı Bayram Veli Hazretleri'nin de ifade ettiği gibi, insan, şehri inşa ederken, aslında taşın toprağın arasında kendisini inşa eder. Gönülde her ne var ise, şehir olarak görünür. Gönlü taş olanın şehri taş, gönülü aşk ile dolu olanın şehri gülistan olur. Sevgi ve aşk medeniyetimiz, tarih boyunca, ruhu olan şehirler inşa etmiş; bu şehirlerden de dünyaya istikamet çizen medeniyetini beslemiştir.

Güzel insanların hep güzel şehirleri olmuştur. İstanbul, Diyarbakır, Konya, Bursa, Sivas, Erzurum, Edirne, Ankara ve diğer tüm şehirlerimiz, medeniyetimizin bir yansıması olarak, içinde yaşayan güzel insanlar kadar çevrelerine güzellik saçmıştır. Pencereden baktığında Süleymaniye'yi, Sultanahmet'i, Divriği Ulu Camii'ni, şadırvanları, hanları, kervansarayları, tabiatla ve insanla uyum içindeki evleri, o evlerin avlularını, çiçekle bezenmiş küpeştelerini, insan ruhuna huzur veren sokaklarını gören, bununla büyüyen çocuklar, medeniyet mirasımızı omuzlamış, kadim bir tarihten aldıkları ilhamla aydınlık bir istikbalin hayalini kurmuşlardır.

AK Parti hareketi, tıpkı medeniyetler gibi şehirden yola çıkarak; şehri bir merkez olarak alıp, bütün insanlığı kucaklayarak gelişmiş, büyümüş bir harekettir. Bir şehir için, Şehirlerin Annesi İstanbul için kurduğumuz hayaller, önce İstanbul'u, ardından Türkiye'yi, onun ardından da tüm insanlığı şefkatle ve sevgiyle kucaklamış; yerelden küresele doğru coşkun bir ırmak gibi akmıştır. AK Parti için, şehir insanın gönülü gibidir, gönül de adeta şehir gibidir. İyi şehirler inşa edenler, gönüllere girerler; gönülleri fethedenler, güzel şehirler inşa ederler.

11 yıl önce başladığımız Türkiye'ye hizmet yolculuğumuzun çok öncesinde, 1994 yılında şehre hizmet yolculuğumuza revan olmuştuk. İstanbul'da elde ettiğimiz başarı, birikim ve tecrübeyi, Türkiye'ye ve insanlığa hizmete tahvil ettik. 11 yılda Türkiye'yi büyüttük, Türkiye'nin ve milletimizin itibarını yücelttik. Türkiye'yi her alanda büyütürken, daha güzel, daha yaşanabilir şehirler inşa etme mücadelemizi de kararlılıkla sürdürdük.

Hiç kuşkusuz, şehirler inşa etmek sabır ve soluk ister. On yılların tahribatına uğramış şehirlerimizi tamir etmek, yeni şehirler inşa etmek ancak sabrın ve uzun soluklu bir yürüyüşün neticesi olabilir.

30 Mart seçimleri, işte bu sabırlı ve uzun soluklu yürüyüşün önemli dönüm noktalarından biri olacak. 30 Mart seçimleri, demokrasi ve milli iradenin güçlenmesi, Yeni Türkiye hayalinin yakınlaşması, 2023 hedeflerine ilişkin umudumuzun çoğalması açısından olduğu kadar, aynı zamanda, şehir ve medeniyet tasavvurumuzun da kesintisiz yolculuğu için son derece önemlidir. 30 Mart, başlattığımız küresel ölçekli projelerin milletimizden yeniden teyit alacağı bir tarih olacaktır. 30 Mart, medeniyet tasavvurumuzu paylaşamayan ve bunu engellemeye çalışanların hayal kırıklığı yaşayacakları, ama Yeni ve Büyük Türkiye'nin kapılarının ardına kadar açılacağı bir tarih olacaktır.

Türkiye'ye hizmet sevdamız milletimizden inşallah bir kez daha takdir ve yetki alacak, şehirlerimiz de AK Parti'nin ehliyetli ellerinde büyümeye ve güçlenmeye devam edecektir.

30 Mart 2014 seçimleri için hazırladığımız Seçim Beyannamemiz, 5 yıl boyunca milletimize ve şehirlerimize verdiğimiz sözleri ihtiva ediyor. Geçmiş seçimlerde yaptığımız gibi, Seçim Beyannamemizde ortaya koyduğumuz hedefleri gerçekleştirmek için tam kadro çalışacak, inşallah, 5 yılın sonunda bu Beyanname ile kendi muhasebemizi de yapacağız.

11 yılda Hükümette, 20 yıldır yerel yönetimlerde yaptığımız çalışmalar, yapacaklarımızın teminatıdır. Milletimizin desteği ve hayır duasıyla, 30 Mart'ın ardından da, ülkemiz, milletimiz ve şehirlerimiz için hizmet üretmeyi sürdüreceğiz.

İnsanımız kadar, medeniyetimiz kadar güzel şehirler imar etmek için, tam kadro milletimizin hizmetinde olacağız.

Bu kutlu yolda bize Allah yeter, bize milletimiz yeter.

Recep Tayyip Erdoğan

AK Parti Genel Başkanı

Başbakan

1. Bölüm

AK PARTİ'NİN YEREL YÖNETİM VİZYONU

AK Parti, ülke yönetiminde olduğu gibi yerel yönetimde de devrim yapmış bir partidir.

Yerel yönetimdeki dev dönüşüm, Recep Tayyip Erdoğan'ın 1994'te İstanbul Büyükşehir Belediye başkanı olmasıyla başlamıştır. 2001'de AK Parti'nin kurulması ve 2002'de iktidara gelmesinden sonra, 2004 yerel seçimlerinden başlayarak ülkemizin çok büyük bir bölümü AK belediyeçilik ile tanışmıştır.

AK Parti, 1994'te İstanbul'da başlayan belediyeçilik sürecini önemli bir tecrübe olarak almış, bunun üzerine geneli, ulusal ve küreseli bina etmiştir.

Çoğu şehrimizde ve ilçemizde 2 dönem, 3 dönem, 4 dönem hizmet veren, her seçimde memnuniyeti artırmış şekilde yoluna devam eden çok sayıda başarılı ve belediyeçiliğin duayeni haline gelmiş belediye başkanlarımız var.

Sayın Başbakanımızın 1994'te İstanbul'a Büyükşehir Belediye Başkanı olması ile birlikte çevreci belediyeçiliğin, yani ağacı, yeşili şehirciliğin ayrılmaz unsuru haline getiren anlayışın en güzel örnekleri verilmiştir.

AK Parti belediyeçiliği yerel yönetimde birçok ilkin mimarıdır.

Bir bataklık haline gelen Haliç'in temizlenmesinden, İstanbul'un her tarafının yeşillikle donatılmasına; İstanbul'un susuzluktan kurtarılmasından, çöp dağlarının ortadan kaldırılarak modern atık yönetiminin getirilmesine; raylı toplu taşımadan, tüm dezavantajlı kesimlere ulaşmayı esas alan koordinasyon merkezlerine, beyaz masadan, tüm kapıların halka açılmasına kadar Türkiye birçok ilki AK Parti belediyeçiliği ile

tanımıştır. Ankara, İstanbul, Konya, Kayseri ve birçok diğer ildeki güzel örnekler, AK Partili belediyeler tarafından idare edilen tüm şehirlerimize yayılmıştır.

AK Parti, altyapısı, asfalt yolu, çevreyolu, suyu olmayan, suyu kesilen, elektriği kesilen gecekondulaşan, ticaretin bereketinin kalmadığı, açlık ve yoksulluk sınırında milyonların olduğu, denizlerinin kirlendiği şehirler devraldı.

AK Parti hükümetleri ve belediyeleri 4 alanda devrim gerçekleştirdiler:

1. Türkiye'de şehirlerin altyapısı AK Parti döneminde düzeldi. Elektrik tüketimi katlandı ama elektrikler kesilmedi; şehirlerimizin nüfusu katlandı ama sular kesilmedi; otomobil sayısı katlandı ama daha fazla yol yapıldı; hava kirliliği azaldı, deniz kirlenmesi azaldı. Yollar, köprüler, tüneller, raylı sistemler, parklar, yeşillendirme çalışmaları, temiz su, temiz hava, yaşanabilir çevre, düzenli caddeler ve sosyal politikalarla AK Partili belediyelerin olduğu her yerde anlayış değişmiş, belediye kültürü değişmiş, vatandaşımızın aldığı hizmet ve kalitesi üst düzeylere ulaşmıştır.

2. Belediyelere verilen vergi payları ve yetkiler artırıldı. Böylece belediyeler daha çok yatırım yapar, daha etkin, çeşitli ve üst düzey hizmet verir duruma geldiler.

3. Şehirlerin nüfusunun artmasına rağmen gecekondulaşma kalmadı. TOKİ ile gecekondulaşma önlendi, insanımız en elverişli şartlarda, çevresiyle ve yapı kalitesiyle modern ev sahibi oldu.

4. Şehirlere göç devam etti ama yoksulluk azaldı. Türkiye'ye sosyal belediyeçilik kavramını, çözüm üreten belediyeçilik kavramını AK Parti yerleştirdi. Birçok şehrimizde mevcut sorunları çözerken, geleceğin şehir tasavvurunun ilk adımlarını da attık.

AK Parti'nin yerel yönetimdeki sicili açıktır: Belediyeçilikte yepyeni bir devir açmış bir partiyiz. Altyapıda, konut inşasında, ulaşım projelerinde, sosyal yardımlarda öncü belediyeçilik anlayışını ortaya koymuş bir partiyiz.

Belediyecilik, bizim nazarımızda millete hizmetin ilk kapısıdır. Birçok şehrimizde 20 yıla ulaşan belediyecilik tecrübemiz, arkasında sayısız eser bırakmıştır.

Yollar, köprüler, tüneller, raylı sistemler, parklar, yeşillendirme çalışmaları, temiz su, temiz hava, yaşanabilir çevre, düzenli caddeler ve sosyal politikalarla, Türkiye’de, AK Partili belediyelerin olduğu her yerde anlayış değişmiş, belediye kültürü değişmiş, çita çok yukarılara çıkarılmıştır.

AK Partili yerel yönetimlerin birbirleriyle uyumu kadar, merkezi yönetimle uyumu da şehirlerimize çok önemli hizmetler kazandırdı. Demokrasinin yerelde başlayıp genele hakim olması için önemli çalışmalar yaptık.

AK Parti’nin yerel yönetim vizyonunun temel kavramı “medeniyet”tir. Medeniyet ise “medine”, yani “şehir” kelimesinden türetilmiştir.

Biz şehirler, şehirlerden de medeniyet inşa etmiş bir geleneğe bağlıyız. Şehir, insanların bir arada birbirlerini görerek, hukuk hakimiyeti altında, estetik kaygıları gözeterek yaşadığı yerdir.

Şehir bizim için sadece insan topluluklarının yaşadığı bir mekân değil, insan dostu mekân demektir. Bizim kadim şehirlerimiz adeta insan ruhunun yansıması, cennet hayalinin izdüşümüdür.

Bizim şehirlerimiz insan için inşa edilmiştir. Camiler, okullar, çarşılar, imaretler, şifahaneler, hanlar ve bütün eserler insan için, insana hizmet için, insanı örnek olarak inşa edilmiştir. Şehir en çok da çocuklar için, kadınlar için, yaşlılar, engelliler, fakara, kimsesizler için tasarlanmıştır. Pencerelerden cumbalara, taşlardan duvarlara, çiçek tezyinlerden ağaçlara kadar her şey ruhun adeta yansıması olarak şekillenmiştir.

Bizim şehirlerimiz, sadece kendi insanımıza değil, her insana açık olmuştur. Bizim şehirlerimiz, sosyal ve iktisadi durumuna bakmadan, her insanı kuşatan, kucaklayan mekânlar olmuştur.

Bizim şehirlerimiz medeniyetimizin özülle şekillenirken, içinde yaşayan insanı da, medeniyetimizin özüne, ruhuna uygun biçimde potasında eriten şehirler olmuştur.

Bizim şehirlerimiz aynı zamanda vakıf şehirlerdir. Suyundan imaretine, okulundan köprüsüne kadar hemen bütün binalar hayırseverler tarafından yaptırılmış, yaşatılmış eserlerdir.

Şehir sadece insanın inşa ettiği değil, insanı da inşa eden canlı bir mekândır. İnsanı şekillendirir, geçmişini olduğu kadar bugününü ve yarınını da belirler. Çocuklarımızın hayallerini, düşüncelerini, ruhlarını yeşertir. “Biz” ve “bir” olma muhayyilesini inşa eder.

Şehir, inandıklarımızın yansımasıdır. Şehir insanın, insan da şehrin aynasıdır.

Dolayısıyla bizim şehir tasavvurumuz, aynı zamanda medeniyet tasavvurumuzdur. Şehir mirasımız, aynı zamanda medeniyet birikimimizdir.

Ne yazık ki bu büyük medeniyet birikimimiz son bir asırda büyük bir yıkıma uğradı. Kültürümüz, medeniyetimiz, dilimiz, değerlerimiz gibi şehirlerimiz de görülmedik bir tahribata maruz kaldı.

Şehirlerimizin kimliği, kişiliği, özgünlüğü yok edildi. Tarihi eserlerimiz, evlerimiz, sokaklarımız, mahallelerimiz, meydanlarımız tanınmaz hale geldi. Mekânlarımız kadar insanlarımız da tahrip edildi. İnsan, şehrin odağı olmaktan çıkarıldı. Kişiliği yok olan şehirlerde yaşayan insanlarımızın mutluluğu, huzuru ve özgüveni de büyük bir tahribata uğradı.

Biz AK Parti olarak öncelikle bu yıkımı durdurduk. Hem yerelde, hem de ülke yönetiminde var gücümüzle kendi değerlerimize yönelik bu hayasız tahribatı durdurmanın, son vermenin, çürümenin, yozlaşmanın önüne geçmenin mücadelesini verdik.

Önümüzdeki dönemde adeta yeniden dirilişe ağırlık vereceğiz. Bizden sonraki nesillere yıkımı değil, yeniden inşayı, büyük bir medeniyet tasavvurunu miras bırakmak zorundayız.

AK Parti'nin belediyeçilik birikimi hiçbir siyasi partide yoktur. Belediyeçilik konusunda öncüyüz ve öncü olmaya devam edeceğiz.

Sorunlara çözüm üretme, hızlı neticeler alma, projeler üretme, şehirlerimiz için vizyon oluşturma konusunda hiç kimse, hiçbir siyasi parti, AK parti ile aynı kulvarda yarışamaz.

Bugüne kadar her ne yaptysak, insan için yaptık... Bundan sonra da her ne yaparsak, insan için yapacağız.

Bizim daha en baştan söylediğimiz şudur: "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın."

Önümüzdeki dönemde de şehirlerimizin ve insanlarımızın sorunlarını çözmeye kararlı şekilde devam edeceğiz, Büyük projelerimizi sürdüreceğiz, yeni projelere başlayacağız. Bunun yanında, katılımcı, vizyoner, girişimci belediyeçilik anlayışını daha da güçlü hale getireceğiz.

Şehrin sakinlerine daha fazla ilgi duyan, onlarla yakın diyalog içinde olan, dokunan, etkileyen çalışmalara bu yeni dönemde de ağırlık vereceğiz.

Ülkemizi demokraside, hukukta, ekonomide, dış politikada dünyanın en önde gelen ülkelerinden birisi haline getirmek demek olan 2023 vizyonumuz, yerel yönetimler için de geçerlidir.

Ülkemiz için, milletimiz için ortaya koyduğumuz 2023 hedeflerimiz, yerel yönetimlerde önümüzdeki dönemde yapacaklarımızın da temelidir.

Bizim AK Parti olarak hedefimiz; şehirlerimizin, demokratik, güçlü, müreffeh ve saygın Türkiye'ye lâyık şehirler olmasını sağlamaktır.

Bizim hedefimiz şehirler inşa ederek gönüller inşa etmektir. İnsanımıza özgüven vermek, insanımızı tarihiyle ve medeniyetiyle buluşturaktır.

Bizim hedefimiz öncelikle insan dostu şehir anlayışımızı hakim kılmaktır. "Kimlikli ve kişilikli şehirler" oluşturarak medeniyetimizin şehir tasavvurunu ihya etmektir. Bunu yaparken en modern, en ileri tekniklerden, yöntemlerden de yararlanacağız.

Bizim hedefimiz yaşanabilir şehirler kadar güzel şehirler de meydana getirmektir. Öyle şehirlerimiz olmalı ki şairler ilham alsın. Öyle şehirlerimiz olmalı ki şarkılara konu olsun. Ressamlara ilham kaynağı, mimarlara, mühendislere, şehir plancılarına örnek olsun. Şehirlerimizin dili, felsefesi, kültürü olsun. İnsanımız kendi değerlerinden yola çıkıp dünya şehirleri inşa etsin.

Güzel şehirler sadece güzel binalar, meydanlar, sokaklar ve caddeler ile vücut bulmaz. Şehirler çevresiyle, parklarıyla, ağaçlarıyla, temiz havası ve suyuyla da güzel olmalıdır. Önümüzdeki dönemde medeniyetimizin estetik anlayışının binalardan kaldırımlara, parklardan kent ormanlarına kadar daha yoğun bir biçimde hakim olmasını hedefliyoruz.

AK Parti olarak insanı, şehir ve tabiat arasında bir seçim yapmak zorunda olan değil, şehri ve tabiatı iç içe yaşayan bir varlık olarak daha da yücelteceğiz.

AK Parti olarak şehir güvenliğine, temizliğine, estetiğine, yeşile, parklara daha fazla yoğunlaşacak, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler için çok daha fazla yatırım yapacağız.

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde şehirlerin alt ve üst yapıları kadar, insan boyutuna daha çok ağırlık verecek, daha çok çalışacak, şehrin ruha, ruhun da şehre yansıtacağı projeleri hayata geçireceğiz.

Şehri, o şehrin bütün sakinleri inşa eder. Dolayısıyla şehir, demokrasinin de nüvesini teşkil eden temel birimdir. Şehir yönetimi bu nedenle ülke yönetiminin de örneğidir.

Katılımcı, sorumlu, demokratik belediyecilik anlayışı yerelde ana yaklaşımımızdır.

Her bir şehrimiz için 50 yıllık, hatta 100 yıllık vizyonlar belirleyeceğiz. Tahrip edilen şehirlerimizi diriltmek, güzelleştirmek, şehirli nüfusumuzu müreffeh, huzurlu, mutlu yapmak için büyük projeler, büyük işler ve büyük dönüşümler gerçekleştireceğiz.

Büyükşehirlerimizin sayısının artması bu yolda önemli bir adımdır. Daha önce 16 büyükşehir belediyesi var iken, şimdi bu rakam 30'a yükselmiştir. Bu 30 büyükşehirde Türkiye nüfusunun yüzde 75'i yaşamaktadır.

AK belediyecilik, ülkemizin her yanına olduğu gibi yeni büyükşehirlerimize de damgasını vuracaktır. Türkiye'nin 12 yıldır yaşadığı büyük değişim, yerelde de kendini daha yüksek düzeylere ulaştırarak gösterecektir.

Biz, sadece bugünün şehirlerine, bugünün insanına, bugünün Türkiye'sine karşı sorumlu değiliz. Bizler, bugünden yarını inşa etmenin, yarını imar etmenin sorumluluğunu omuzlarımızda taşıyoruz.

AK Parti olarak hedefimiz; çocuklarımıza, torunlarımıza gurur duyacakları bir medeniyeti, şehirleri ve ülkeyi miras bırakmaktır.

AK Parti olarak, önümüzdeki dönemde şehirlerimizin her birini kendi tarihi, sosyal, ekonomik, kültürel değerleriyle marka şehir haline getirmeyi hedefliyoruz. Şehirlerimizin yerel değerlerinin küresel ölçeğe taşınması, küresel standartların da yerel ölçeğe yansması temel hedeflerimizdendir. Her şehrimiz ekonomisiyle, kültürüyle, tarihi mirasıyla, el sanatlarıyla, tarımıyla, turizmiyle ülkeyle entegre olacak ve ismini duyuracaktır. Öte yandan küresel düzeydeki en ileri teknikler, teknolojiler, gelişmeler, ticari ve ekonomik bağlantılar da şehirlerimizin markalaşmasına katkı sağlayacaktır. Kısacası, dünya devleti olan Türkiye'nin dünyadaki yeri ve izi olan şehirleri olacaktır.

Artık bir fenomen olmuş AK Parti belediyeciliğinin önümüzdeki dönemdeki hedefi, şehirlerimizi:

- İnsan dostu
- Çevre dostu
- Estetik
- Katılımcı
- Müreffeh

marka şehirler haline getirmektir.

Önümüzdeki dönemde bugüne dek olduğu gibi bundan sonra da AK belediyeler beş hizmet alanında bu hedeflere ulaşmak için çalışacaktır:

- Katılımcı belediyecilik
- Kültürel belediyecilik
- Sosyal belediyecilik
- Çevre dostu belediyecilik
- Hizmet belediyeciliği.

Bu alanları teker teker izah edelim.

Katılımcı belediyecilik: Demokrasinin nüvesi olan şehir, şehirde yaşayanların katılımıyla yönetilir. Yerel yönetim bu açıdan demokrasinin ilk basamağıdır. AK Parti, yerel yönetimlerde halkımızın katılımını sağlayan pek çok kanal inşa etmiştir. AK Parti, milletimizin sesine hem ülke genelinde, hem de yerel yönetimlerde kulak vermiştir. Bütün yaşayanları etkileyen kararlarda hemşehrilerin görüşlerinin, isteklerinin ve ihtiyaçlarının yönetime iletilmesi, yönetimin de yaptığı ve yapmayı planladıkları ile ilgili genel halk ve STK'lar ile daha etkin diyalog kurması için çeşitli mekanizmalar geliştirilecektir.

Kültürel belediyecilik: AK Parti olarak belediyecilik anlayışımızın üçüncü boyutu “kültürel belediyecilik”tir. İnsanlarımızın temel altyapı sorunlarını çözen, onların yaşam kalitelerini yükselten belediyelerimiz, aynı zamanda insanımızın ruhi ihtiyaçlarına da çözümler üretmiştir. Kültür ve sanat merkezlerinden meslek edindirme kurslarına, tarihi eser restorasyon çalışmalarından konser, sinema ve tiyatro gösterilerine kadar geniş yelpazede pek çok icraat gerçekleştirilmiştir.

Sosyal belediyecilik: AK Partili belediyeler şehirlerin sadece altyapı sorunlarına değil, şehir sakinlerinin sorunlarına da eğilmiştir. Yoksullar, engelliler, kimsesizler, şehit ve gazi aileleri, gençler ve çocuklarımız, yaşlılarımız için önemli, çok çeşitli ve büyük sosyal projeler hayata geçirilmiştir. İnsan merkezli medeniyet hayatımızın bir gereği olarak insan odaklı siyasete ve insan odaklı yerel yönetime inanıyoruz. Ulaşılmadık, ihtiyacı ve talebi dinlenmedik bir insanımızı bırakmamak hedefimizdir.

Çevre dostu belediyecilik: AK Partili belediyelerin en önemli başarılarından birisi de çevre duyarlılığı ve çevre korumasına verdikleri önemdir. Doğal kaynakların, havanın, suyun, yerleşim yerlerinin temizliği, hem insan sağlığı, hem de sağlam bir gelecek için vazgeçilmez alanlardır. AK belediyecilik; arıtma tesislerinden deniz temizliğine, şehir temizliğinden ağaçlandırmaya kadar birçok alanda Cumhuriyet tarihinde görülmemiş bir performansa imza atmıştır.

Hizmet belediyeciliği: AK Partili belediyeler halkımızdan uzun süre esirgenen temel hizmetleri sunarak işe başlamıştır. Şehirlerimizin kronikleşen sorunlarına, altyapı eksiklerine el atmış, hızla çözümler geliştirmiştir. Su sorunundan sokak ve caddelere, ulaşımdan kanalizasyona, hava kirliliğinden parklara kadar “çözülmez” denen sorunları çözerek “hizmet belediyeciliği” anlayışını ortaya koymuştur.

AK Parti olarak amacımız, ülkemizi köylerinden büyük şehirlerine kadar her mekânda, insanımızı merkeze alacak şekilde en güçlü, en zengin ve en demokratik düzeylere yükseltmektir.

AK Parti olarak bunun için hizmet aşkıyla ve millet sevdasıyla her an iyi ve her an yeni işler yapmaya devam edeceğiz.

2. Bölüm

KATILIMCI BELEDİYESİ

Demokrasi, sadece ülke genelinde değil, insanların yaşadığı en küçük mekânlardan büyük şehirlere kadar yerel ölçekte de milli iradenin tecelli etmesi demektir. Başka bir deyişle, demokrasinin kökü yerel yönetime dayanır. Bu nedenle ülkemizdeki demokrasi tecrübesi Osmanlı Devleti’nde Tanzimat döneminde belediyecilik alanında yapılan reformlara dayandırılabilir.

Türkiye’de AK Parti iktidarına kadar vesayetçi bakış sadece ülke yönetimini değil, yerel yönetimleri de hakimiyeti altına almıştı. Yerel yönetimler şehrin ve insanımızın sorunlarına ilgisiz ve çözüm yolunda etkisiz kaldığı için geleneğimizin şehir kavramı gerilemiş, milletimiz sıkıntılarla yaşamaya alıştırmıştı. Devletin milletten öne alınmasıyla, ülke yönetiminde olduğu gibi yerel yönetimde de demokrasi çoğu dönemde sözde kalmıştır.

AK Parti, insan hakları ve özgürlüklerini öne alan, evrensel demokrasi ve hukuk devleti anlayışını benimseyen büyük dönüşüm hareketine yerel yönetimlerden başlamıştır. Sosyal belediyecilik kavramını, proje üreten ve uygulayan belediyecilik kavramını bütün ülkemizde hayata geçirmiştir.

Yerel yönetim ve demokrasi ilişkisi temel bir ilişkidir. AK Parti iktidarı vatandaşımızın haklarını ve özgürlüklerini yükseltirken yerel demokratik çeşitliliğe, katılımcı ruhun gelişimine büyük önem vermiştir.

AK Parti iktidarı öncesinde şehirlerdeki yetki ve güç valilerin vesayeti altında iken, şimdi seçilmiş belediye başkanları şehri yönetmektedir.

AK Parti merkezi hükümetin pek çok yetkisini yerel yönetime aktararak demokratik gelişime yüksek ivme kazandırdı.

Bundan böyle de yerel ölçekte yapılacak ve halkımızı ilgilendirecek konularda vatandaşlarımız ile istişare kanalları daha da genişletilecektir. Karar alma süreçlerine halkımızın daha geniş ve etkin şekilde katılımı ve yönetim ilkeleri daha da güçlenecektir.

Bunun bir parçası olarak vatandaşımızın köyüne, kasabasına, şehrine sahip çıkması, kısacası bir “şehir kültürü” ve “yerel bilinç” geliştirilmesi önemlidir. Ülkenin vatandaşı olan insanlarımızın kendi yaşadıkları muhitlerin gelişimine de siyasi, kültürel, ekonomik, sosyal açılardan katkı vermesi en önemli hedeflerimizdendir. Bu bilincin oluşturulması için dayanışmayı, yerel kültürü ve yardımı odak alan sivil toplum ile diyalog ve katılım kanallarını çeşitlendirecek ve güçlendireceğiz. Özellikle kadınlar, gençler ve STK’lar ile beraber çalışacağız.

AK Parti, ülke yönetiminde olduğu gibi, yerel yönetimlerde de güçlü, demokratik, şeffaf, katılımcı ve en yüksek standartları hedeflemiştir. Bu hedeflere hızlı bir şekilde aşama aşama ulaşıldığı ülkemizin 12 senede geldiği yere bakılarak anlaşılabilir.

Türkiyemiz bugün yeni bir Türkiye’dir. AK Parti iktidarında şehirli insanın önem kazandığı, orta gelir seviyesine yükselmiş, teknolojinin nimetlerinden faydalanan, küresel dünyaya açık, daha genç, daha fazla talep eden bir Türkiye ortaya çıkmıştır.

Artık her vatandaşımız daha iyi iş ve daha yüksek refah derindedir. Artık daha fazla eşitlik, daha fazla özgürlük, daha fazla refah, siyasette daha fazla söz, yönetimde daha fazla söz isteyen, yani katılımcı yönetim isteyen bir Türkiye var. İşte bu sebeple AK Parti’nin önümüzdeki dönemdeki belediyeçilik anlayışının temeli, katılımcı yönetim olacaktır.

AK Parti olarak katılımcı belediye anlayışımızın temeli; yerel yönetimlerin saydam, hesap verebilir, demokratik bir yapıda kamusal değer oluşturmasıdır.

Yerel yönetimlerin rol ve sorumluluklarını artırırken başından beri olduğu gibi bundan sonra da şu ilkeleri takip edeceğiz:

- Yerindelik ilkesi gereğince hizmetin vatandaşlara en yakın birimlerce sunulması,
- Sunulan hizmetlerle ilgili karar süreçlerine vatandaşların katkısının sağlanması,
- Toplumsal tercihlerle uyumlu hizmetlerin sunulması,
- Sunulan kamu hizmetlerinin ülke genelinde adil bir şekilde dağılımının sağlanması,
- Bölgesel ve yerel gelişmişlik farklarının giderilmesi,
- Şeffaflık ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesi.

Önümüzdeki dönemde yerel katılımı geliştirmek için daha çok ve çeşitli yöntemler kullanılacaktır. Yerel hizmetlerin daha hızlı, kolay ve etkili verilebilmesi, insanımızın rahatı ve zaman tasarrufu açısından internetten verilen hizmetler arttırılacak, hizmet kalitesi yükseltilecektir.

Bu dönemde de şeffaflığı artırmak ve yolsuzlukla mücadele için güçlü irademizi ortaya koyacağız. Katılım süreçleri hem şeffaflık sağlayan, hem de denetleme imkânı veren süreçlerdir. Bu dönemde, katılımı daha da artıracak yeniliklerimizle halkımızın yerel yönetimlerin karar alma süreçlerini ve icraatlarını saydam bir şekilde takip ederek denetlemesini sağlayacağız.

Bizim hedefimiz “huzurlu şehirler”dir. “Huzurlu şehir” derken sadece asayiş değil; sağıktan eğitime, konuttan sağıklı ve yeşil bir çevreye, spordan sosyal iletişime kadar geniş bir alanı kastediyoruz. Bu hedef doğrultusunda sağıklı yaşam için spor alanları ve egzersiz imkânları sağlanacaktır.

Apartman yönetim sistemi reforma tabi tutularak aktifleştirilecektir.

Mahalleler şehirde dayanışma ve kaynaşmanın vuku bulunduğu, toplumsal değerlerin yeni kuşaklara aktarıldığı yerlerdir. Mahallelerin yeniden tesisi ve korunması için gerekenleri yapacağız. İmar planları geleneksel mahalle yaşamı dikkate alınarak yapılacaktır.

Mahalle yönetimi daha katılımcı bir şekilde çalışacak tarzda yeniden kurgulanacaktır.

Mahalle yönetimi güçlendirilecektir; cami dernekleri, okul aile birlikleri, mahalle koruma ve güzelleştirme dernekleri ve site yönetimleri ile mahalle yönetimi, yani muhtarlık arasında organik bağ kurulacaktır.

Mahalleye yapılacak yatırımlarda (park, çevre düzenlemesi, trafik düzeni, imar uygulamaları, vb. çalışmalar) semt sakinlerinin, cami dernekleri, okul aile birlikleri, mahalle koruma ve güzelleştirme dernekleri gibi STK'lar kadar site yönetimlerinin de katılımı sağlanacaktır.

Belediyelerde ve mahallelerde e-katılım mekanizmaları geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Mahalli yönetimlerde gerçek anlamda katılımcılığı sağlamak, vatandaşları sadece 5 yılda bir oy veren pasif katılımcılar olmaktan çıkarmak için, belediyelerimiz halkın görüşüne başvurma yöntemlerini geliştirecektir.

Halkımızın, şehirlerin sadece sakini değil, gerçek anlamda sahibi olması temel arzumuzdur.

Bunun için kent konseyleri belediyelerden daha özerk hale getirilecek, kurumsallaşmaları için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Kent konseylerinin kentin kimliği ve gelecek planlamasında istişari rolleri güçlendirilecektir.

Belediye hizmetlerinin kalitesi, bu hizmetleri verenlerin kalitesiyle ilgilidir. Daha etkin ve verimli yerel yönetimler için belediyelerin beşeri sermayesini iyileştirecek, kabiliyetli insanlarımızı cezbedecek düzenlemeler yapılacaktır. Yerel yönetici ve yerel yönetim çalışanlarının kabiliyetlerini, görgülerini, bilgilerini yükseltecek programlar yapılacaktır.

Yerel hizmetlerin verimi, kalitesi kadar yerel yönetimler hakkında da memnuniyet analizleri genişletilerek devam edecektir. Etki değerlendirmede ortaya çıkan sonuçlar analiz edilerek hizmetlerin ve sunum kalitesinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Yeni kamu yönetimi anlayışına göre, yönetimde etkinlik ve verimlik esastır. Geleceğin belirsizliklerine karşı hazırlıklı olma, hızlı karar alma ve sorunlara süratle uygun çözümler bulma, değişime uyum sağlamanın temel gerekleridir. Kamu yönetiminde yeniden yapılanma, yerel yönetimlerde de bir dönüşüm ve değişimi gerekli kılmaktadır. Yerel yönetimlerin çalışma yöntemleri ve süreçleri ile amaçları da değişmek zorundadır. Fazla bürokratik yapıların kaldırılması, etkin çalışan esnek ve daha küçük birimlerin oluşturulması, çalışma yöntem ve süreçlerinin sorgulanması gerekmektedir.

Esnek ve yatay örgütlenme yanında geleceği öngören stratejik yönetimin öne çıkması, kamunun girişimci ve rekabet edebilir olması gerektiğine vurgu yapılması adem-i merkezîyetçilikle de uyumlu olan bir durumdur. Kamu hizmetlerinin sunumunda yerel yönetimlere daha çok görev ve sorumluluk verilmesi, merkezi ve yerel yönetim arasındaki yetki ve kaynak dağılımının geleneksel yapısının değiştirilmesi de gereklidir.

Milli iradenin üzerindeki her türlü baskıyı ve vesayeti kaldıran bir parti olarak yerel yönetimlerin güçlenmesinin hedefimiz olan katılımcı demokrasinin güçlenmesinin bir unsuru olarak görüyoruz. Partimiz iktidara geldiği günden beri merkezden yürütülen bir çok hizmetin yerelden karşılanması için fiili adımlar atmış ve gerekli yasal düzenlemeleri yapmıştır.

Bu çerçevede, Hükümetimiz döneminde 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 6360 sayılı Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu gibi yasalar çıkarılmıştır.

Merkezi hükümet, makro düzeyde yol gösterici, düzenleyici, denetleyici, rehberlik edici, dengeleri sağlayıcı, standartları belirleyici olacak, ancak mikro karar verici, uygulayıcı mahalli yönetimler olacaktır.

Önümüzdeki dönemde atacağımız diğer bir adım, çalışma ruhsatlarının verilmesi konusudur. Bugün, başta Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı muhtelif çalışma ruhsatları vermektedir. Önümüzdeki dönemde merkezi kurumların çalışma ruhsatı vermesi istisnai bir uygulama haline getirilecek ve her alandaki ruhsatın büyük şehirlerde belediyeler ve diğer il ve ilçelerde ise mahalli idareler tarafından verilmesi sağlanacaktır.

AKILLI BELEDİYECİLİK

AK Partili belediyelerimizin bir özelliği de halkımıza hizmette teknolojiyi en etkin şekilde kullanmalarıdır. AK belediyeler internet üzerinden verilen hizmetleri hem yaygınlaştırmış, hem de geliştirmişlerdir.

Halkımızın evinden, işyerinden, internet üzerinden belediye hizmetlerine ulaşabileceği pek çok program geliştirdik.

AK belediyeler, web tabanlı programlar ile vatandaşlarımızın şehrin bir noktasından diğer bir noktasına nasıl daha hızlı ve ekonomik ulaşabileceğine yönelik rehberlik veriyorlar.

Akıllı telefonlar ve tablet uygulamalarını da büyük şehirlerdeki halkımızın hizmetine sunuyoruz. Beyaz Masa, kültür ve sanat bülteni, trafik durumunu gösteren uygulamalar gibi imkânlar ile vatandaşımızın şehir hayatını kolaylaştırıyoruz.

Meselâ İstanbul'da uygulamaya girecek AkYolbil Projesi, otobüslerin GPS/GPRS teknolojisi kullanılarak on-line izlenmesini ve otobüslerin duraklara tahmini varış sürelerinin, duraklara yerleştirilen elektronik panolar aracılığıyla yolculara duyurulmasını, işletme ve hat verimliliğinin artması ile maliyetlerin azalmasını sağlayacak.

AK belediyeler vatandaşımızın her konforunu düşünen icraatler yaptılar. Meselâ Erzurum'da akıllı otobüs duraklarında iklim gereği ısıtıcı cihaz bulunmakta, ayrıca vatandaşlarımız bekledikleri araçların ne zaman ve hangi sürede geleceğini elektronik tabelalardan izlemektedir.

Kağıt ve bozuk para kabul eden makineler ile büyük şehirlerdeki toplu taşıma kartlarının dolumu yapılıyor. Kredi kartıyla entegrasyon çalışmaları da devam ediyor.

Yüksek güvenli, temassız akıllı kart çalışmaları sonucu üretilen ve bütün ulaşım seçeneklerini kapsayan "İstanbulkart" gibi kolaylıklar vatandaşımızın hizmetine sunuldu. Bu kartlar ile vatandaşlarımız, büyükşehir belediyelerimizin elektronik bilet, otopark, sosyal ve kültürel hizmetlerinden faydalanabileceklerdir.

Konya'da büyükşehir belediyemizin uyguladığı bir başka yenilik, toplu ulaşımında temassız banka kartları ve NFC uyumlu mobil telefonların kullanımının sağlanmasıdır.

Çevre koruma alanında da teknolojiyi etkin kullanıyoruz. Meselâ İstanbul'da her türlü nakil araçlarının takibi, kaçak dökümlerin önlenmesi, İstanbul'da atık taşıyan ve yol süpürme, yıkama araçların takibi ve denetlenmesine yönelik Atık Otomasyon Projesi'ni hayata geçirdik.

Teknolojiyi yerel ekonominin de hizmetine sunduk. Meselâ Konya'da Türkiye'de ilk kez işyeri açma ve çalışma ruhsatı müracaatları internet üzerinden alınıyor.

Önümüzdeki dönemde de şehircilikte yeni ve modern yönetim tekniklerini uygulamaya devam edeceğiz. Akıllı ağ yönetimleriyle elektrik, su, trafik yönetimi, atık toplama gibi tüm alanlarda en yüksek verimliliği sağlayacağız.

MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ

Demokrasinin yaygınlaşması, refah artışı, teknolojik gelişmeler ve demografik yapıdaki değişimler, ihtiyaç ve taleplerin artmasına ve çeşitlenmesine neden olmuştur.

Bu durum, yerel yönetimlerin yerel müşterek hizmetleri gereği gibi yerine getirebilmek açısından kendi aralarında işbirliği yapmalarını zorunlu kılmaktadır. Birlikler, üyelerine göre daha büyük nüfus grupları ve coğrafi alana hizmet götürmeleri nedeniyle, hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde sunulmasında önemli bir işleve sahiptir. İl özel idareleri, belediyeler ve köylerin kanunlarla kendilerine verilen görevler kapsamında sunacakları hizmetlerden bir veya birkaçını ortaklaşa yerine getirebilmek için kendi aralarında işbirliği yapmalarına imkân veren yasal düzenlemeler ülkemizde uzun bir geçmişe sahip olmasına rağmen, uygulamada bunların hizmetleri kendi aralarında ortaklaşa görmelerini sağlayacak mekanizmalar yeterince gelişmemiştir.

Anayasanın 127'nci maddesinde mahalli idarelerin kendi aralarında birlik kurabilecekleri öngörülmüştür. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında da mahalli idarelerin aralarında işbirliği yapabilecekleri ve bu amaçla birlikler kurabilecekleri belirtilmektedir. Birlik kurma yoluyla kurumsal nitelik kazanan bu uygulama, aynı zamanda günümüzde ulusal sınırları aşarak mahalli idarelerin sınır ötesi işbirliğinde bulunmak için kullandıkları araçlardan biri haline de gelmiştir.

Ülkemizde mahalli idare birliklerinin sayısında son yıllarda hızlı bir artış olmuştur. Ancak, birlik uygulamasının çoğu zaman amacından uzaklaştığı ve yerel hizmetlerin sunumunda bir karışıklığa yol açtığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle, 5355 nolu kanun çıkarılarak mahalli idare birlikleri düzenlenmiştir.

Bu kanuna göre, bütün görev ve yetkilerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, su, atık su, katı atık ve benzeri alt yapı hizmetleriyle çevre ve ekolojik dengenin korunması konularında uygulanacak projelerin zorunlu kılması durumunda; Bakanlar Kurulunun ilgili mahalli idarelerin bu konuda kurulmuş birliklere katılmasına karar verebilmesi yöntemi getirilmektedir.

Mahalli idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahalli idarelere ilişkin olarak hazırlanacak kanunlarla ilgili görüş bildirilmesi amacıyla il özel idareleri, belediyeler ve köyler için ülke çapında sadece birer birlik kurulabilecektir.

Diğer taraftan, yaklaşık olarak 17 milyon vatandaşımızın yaşadığı kırsal alanda kalkınmayı sağlamak, daha fazla kaynak ayrılması amaçlanmaktadır.

Bu kanun ile mahalli idareler arasındaki işbirliği artacak, ortak hizmet sunmaları daha kolay hale gelecek, mahalli müşterek hizmetlerin daha verimli, etkili ve kaliteli bir şekilde sunulması mümkün olacaktır.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE YENİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ KANUNU

Biz, insan odaklı hizmet siyasetine inanan AK Partililer olarak; etnik, dinsel ve bölgesel milliyetçilik yapmayacağız dedik. İnsanımıza hizmeti bir lütuf değil, bir sorumluluk bildik. Memleketimizin hangi yöresinden olursa olsun insanımıza efendi değil, hizmetkâr olacağımıza söz verdik.

Memleketimizin her köşesinin ve milletimizin her ferdinin hizmeti hak ettiğine inandık. Bu inançla hem insanımıza hizmet götürmeye gayret ettik, hem de imzaladığımız uluslar arası anlaşmaların gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirmeye azami özen gösterdik. Biz bu anlayışla hizmet edebilmek amacıyla yasal düzenlemeler yaparken, maalesef çoğu kez engellemelerle karşı karşıya kaldık. Büyükşehir Yasası için söylenen muhalefetin söyledikleri çoğu zaman akla zıyan iddialardı.

2004 yılında çıkan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda İstanbul ve Kocaeli'nde belediye hizmetleri il mülki sınırlarına genişletilirken ve 2006 yılında Kalkınma Ajansları oluşturulurken de federalizm suçlamalarıyla karşılaştık. Oysa amaç her zaman olduğu gibi, hizmet siyaseti anlayışımız gereği yalnızca hizmeti daha verimli ve daha kaliteli hale getirmektir.

Bilindiği gibi, nüfusun esas alındığı yeni düzenlemeye göre daha önce başarıyla hayata geçirilmiş İstanbul ve Kocaeli örneklerinde olduğu gibi, belediye hizmeti sınırları mülki idare sınırlarına genişletilmiş, nüfusu 750.000 üzeri her ilimiz büyükşehir yapılarak, insanımıza daha hızlı, kaliteli ve verimli hizmet sağlama imkânına kavuşturulmuştur.

Anayasa'ya göre yönetim sistemimiz "merkezi ve mahalli idare" biçiminde ele alınmaktadır. Bu iki ana eksenden birini oluşturan yerel yönetimler, yerel ve ortak nitelikteki kamu hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu anayasal kurumlardır ve yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yapılandırılmışlardır. Bu çerçevede yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülki sınıra genişletildiğinde en geniş ölçekte hizmet üretebilecek güçlü bir yapı hedeflenmiştir.

Büyükşehir alanında sunulan hizmetlerin tek merkezden yürütülmesiyle ortaya çıkan ölçek ekonomileri sayesinde hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalite yükselecek, daha az kaynakla daha çok ve daha kaliteli hizmet sunulması mümkün hale gelebilecektir.

Amaç; en yüksek verimlilikle, hızlı ve kaliteli hizmet bütünlüğünün sağlanmasıdır.

Hem Avrupa Birliği kurumları hem de Avrupa Konseyi'nin büyük önem atfettiği yerindenlik-yerellik ilkesi; hizmetin en yakın yönetim birimi tarafından verilmesini ve yerel yönetimlere daha çok yetki aktarılarak hizmet sunumunun artırılmasını öngörmektedir.

AK Parti olarak, demokrasinin yerelde başladığına inanıyoruz. Yerel dediğimizde en küçük yerleşim birimi olan köy ve mezralarımız da buna dahildir.

Şehirlerin, halkın oylarıyla seçilen ve halkın her zaman kendilerinden hesap sorabildiği yöneticiler tarafından yönetilmesi, köy ve mezraların ise atanmışların merhametine terk edilmesi kabul edilemezdi.

AK Parti, bunun için iktidara geldikten hemen sonra

göstermelik bir durumda olan İl Genel Meclislerini, atanmışların başlığı olmaktan çıkarıp adeta yerel parlamentolar haline getirdi. Eskiden İl Genel Meclislerin başkanı valiler idi. Yaptığımız düzenleme ile İl Genel Meclisleri artık kendi başkanını kendi içinden seçiyor.

Yeni Büyükşehir Yasası ile birlikte, Büyükşehir Belediye Meclisi o ilin tek meclisi haline getirildi. İl Genel Meclisi uygulaması Büyükşehir olmayan 51 ilimizde devam ediyor.

Artık köylümüz, eskiden neredeyse dört kalemle sınırlı olan yol, su, elektrik ve okuldan ibaret olan ihtiyaçlarla yetinmeyecek, şehirde bulunan ve köy ölçeğinde ihtiyaç olan hizmetleri rahatlıkla talep edebilecektir. Eskiden kaymakamdan, validen talep edilen hizmetler, artık seçilmişlerden demokratik bir hak olarak istenebilecek ve eksikliği durumunda ise vatandaş oyları ile bunun hesabını soracaktır.

Bu büyük demokrasi hamlesi, tüm muhalefete rağmen gerçekleştirilmiştir. Kırsaldaki halkımızı hizmete boğacak ve onları tüm sürece dahil edecek bu büyük devrimi, CHP Anayasa Mahkemesi'ne götürdü. Anayasa Mahkemesi ise CHP'nin talebini reddetti.

Artık köylerimizin parke taşı döşenmiş meydanları, parkları, sosyal tesisleri, spor alanları, kanalizasyon şebekesi ve arıtma tesisleri ve diğer medeni imkânlarının olması çok daha kolay hale gelmiştir. İstanbul ve Kocaeli'ndeki pilot uygulamamız bunu göstermiştir.

İlk defa 1994'te İstanbul'da kendini gösteren AK Parti farkı, yeni büyükşehir olan yerlerde de yaşanacaktır.

Yeni Büyükşehir Kanunu ile sağlanacak başlıca faydaları sıralayalım:

- Mevcut durumda büyükşehir belediye sınırları içinde toplanan GBVG'nin (Genel Bütçe Vergi Gelirleri) %5'i büyükşehre verilirken, yeni Büyükşehir Yasası'nın getirdiği düzenlemeyle bu miktar il genelinde toplanan GBVG'nin %6'sına çıkmaktadır.

- Halen Türkiye genelinde toplanan GBVG'nin %2,5'i nüfus esasına göre büyükşehir ilçe belediyeleri payı olarak ayrılırken, Yeni Büyükşehir Belediye Yasası'yla yapılan düzenlemeye göre Türkiye genelinde toplanan GBVG'den büyükşehir içindeki ilçe belediyelerine ayrılan bu pay %4,5'a çıkartılmaktadır. Bu da neredeyse % 100'e yaklaşan bir gelir artışı anlamına gelmektedir.
- Yeni Büyükşehir Belediye Yasası'yla büyükşehirlere sağlanan ek gelirin hizmet kalitesinin arttırılmasına çok önemli bir katkı sağlayacağı muhakkaktır.
- Maddi imkânı, dolayısıyla her türlü donanımı arttırılan belediyelerin kendilerine devredilen İl Özel İdare varlığıyla daha da zengin hizmet imkânlarına kavuşması doğaldır. Bu durumda hizmetin uzmanlığa sahip birimlerce görülmesi kalitenin arttırılmasında büyük rol oynayacaktır. İmkânların ve uzmanların birleştirilmesi, hızlı hizmet imkânına kavuşmayı sağlayacağı gibi hizmet bütünlüğü açısından da insanımızın lehine bir durum ortaya çıkaracaktır.
- Mimari, bir medeniyetin nesilden nesile taşınabilecek en önemli ayırt edici unsurlarından biridir. Maalesef yıllardır sürdürülen anlayışın, daha doğrusu anlayışsızlığın eseri olarak şehirlerimiz birbirine benzemekte, hemen her yerde estetikten ve özgünlükten uzak bir yapılaşma ortaya çıkmaktadır. Kültürel mirasımıza uygun, iklimle tezat teşkil etmeyen bir mimari anlayışın şehirlerimize hakim olabilmesi için bir imar bütünlüğüne ihtiyaç duyulmaktaydı. Büyükşehir Yasası'yla bu bütünlük büyük ölçüde sağlanacak, ilçe belediyeleri üst ölçekli planlar için Ankara'nın kapısını aşındırmak yerine, çok yakınındaki büyükşehir belediyesi ile sorununu çözecek, planlama ve uygulama yeni ve uzman bir anlayışla bir bütünlük içinde değerlendirilecektir.
- Büyükşehir belediyeleri hizmet alanı içine giren ücra yerlere şehir merkezinden hizmet götürmeye çalışmayacaktır. Hizmet gerektirdiğinde bu da

- mümkündür, ama burada unutulmaması gereken İl Özel İdarelerinin her türlü imkânının büyükşehirlere devredilecek olmasıdır. Hizmet köylere ve ücra yerlere bugüne kadar nasıl götürülüyorsa bundan sonra da üstelik büyükşehir belediyesinin de güçlendirilmiş bütçeleri ve imkânları eklenerek götürülecektir. Böylece bugüne kadar valiliklerce verilmeye çalışılan, ama aslında belediye hizmeti olan tüm işler bu alanda uzmanlaşmış belediyeler eliyle görülecektir. Ayrıca belediyeler bu işleri görürken seçilme sorumluluğuyla da hareket edeceklerinden daha kaliteli hizmeti insanımıza sağlayacaktır.
- Daha önce köy olan ve Büyükşehir Kanunu ile mahalleye dönüştürülen yerleşim birimleri, kendi ölçeklerinde şehir merkezlerindeki bütün hizmetlere kavuşacaktır. Eskiden köylerde çoğunlukla, yol su, elektrik ve okul olarak sayılan ve kırsaldaki halkımıza bürokrasinin bir lütuf şeklinde sunduğu hizmetlere onlarca yenisi eklenecektir. Artık şebekeli içme suyu, arıtma tesisi, köy içi düzenlemesi, köy odası, köy içi aydınlatması, sulama suyu, internet dahil her türlü iletişim alt yapısı olmayan köy, yeni ifadesiyle mahalle kalmayacaktır. Batı ülkelerinde şehirde ne tür hizmetler varsa aşağı yukarı köylerde de aynısı vardır. Bizim ülkemizde de aynı durum olmaması için bir sebep yoktur. Büyükşehir Yasası bunu sağlayacak çok önemli adımdır.
  - Yeni Büyükşehir Yasası'na göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nca alınması gereken vergi, harç ve katılım payları 5 yıl süreyle alınmayacaktır.
  - Köyden mahalleye dönüşen yerlerin altyapı hizmetleri için belediye ve bağlı idarelere yatırım bütçelerinin %10'unu 10 yıl süreyle ayırma zorunluluğu getirilerek bu yerlerde etkin hizmet sağlanması için tedbir alınmıştır.
  - Yeni Büyükşehir Yasası'na göre köyden mahalleye dönüşen yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak

ücret 5 yıl süreyle en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek şekilde belirlenecek, bu yerlerdeki yeni yapılaşmalarda mahalle sakinleri lehine kolaylıklar sağlanacaktır.

- Büyükşehir sınırları içinde su ve kanalizasyon hizmetleri büyükşehir belediyesinin sorumluluğu altındadır. Bu durumda büyükşehirlerde tüzel kişiliği mahalleye dönüşen beldeler, bağlandığı ilçe belediyesinde büyükşehir belediyesi tarafından açılacak olan irtibat ve hizmet büroları aracılığıyla hizmet alabilecektir. Ücret ödeme konusu PTT, tahsil vezneleri ve anlaşmalı banka şubeleri vasıtasıyla çözüme kavuşturulacaktır.
- Yeni Büyükşehir Yasası belediye hizmetleri açısından belki de en çok turizm beldelerine sağlıklı hizmet gitmesine katkı sağlayacaktır. Kış nüfusu ile yaz nüfusu arasında büyük farklar bulunan belde belediyelerimizin kış nüfusuna göre aldıkları gelir ile, yaz aylarında en az birkaç misli nüfusa hizmet etmesi ve ellerindeki kısıtlı imkânlarla belediye hizmetleri veremeyecekleri aşikârdır. Bu uygulamaya devam edilmesi büyük bir eksiklikti. Yeni Büyükşehir Yasası belde belediyelerini kaldırarak planlama ve uygulamanın bütünlüklü bir hizmet anlayışıyla ve daha geniş imkânlarla ilçe ve büyükşehir belediyeleri tarafından hayata geçirilmesini sağlamaktadır.
- Yeni yasayla hizmette öne çıkan anlayış, seçilmiş insanın seçmene karşı sorumluluğu olacaktır. Seçmen, kendi yöresiyle ilgili her türlü düzenlemeye en etkin şekilde söz sahibi olacaktır. Daha önceleri yalnızca İl Genel Meclisi Üyesi seçen, hatta çoğunlukla kimi seçtiğini bile tam olarak bilemeyen seçmen Büyükşehir Belediye Yasasının yürürlüğe girmesinden sonra, birinci kademedен başlayarak, muhtarını, ilçe belediye meclisini, ilçe belediye başkanını ve büyükşehir belediye başkanını seçecektir. Böylece yalnızca kendi yakın çevresinin değil, bağlı bulunduğu ilçenin, dahası büyükşehirin bile düzenlenmesinde söz sahibi olabilecektir.

- Geçmişte popülist mülahazalarla köy statüsündeki birçok küçük, hatta çok küçük yerleşim birimi ilçe statüsüne kavuşturulmuş ve buralarda mecburen ilçe belediyesi teşkilatları kurulmuştur. Artık küçük politik hesaplarla, oy avcılıkları ile ilçe kurulmasına AK Parti son vermiştir. Ciddi kaynak israflarına yol açan ilçe ve belde belediyelerini kurma yeni ve objektif kriterlere bağlanmıştır.

Yeni bir ilçe belediyesi kurulabilmesi için nüfus kriteri bulunmaktadır. Bu nüfus, asgari 20.000 olarak belirlenmiştir.

Yeni düzenlemeye göre belde olarak yeni bir belediye kurabilmek için gerekli olan nüfus 5000'dir. Bu kriter sağlandığında üçlü kararname ile yeni bir belediye kurmak mümkün olabilecektir. Bu arada, kurulacak belediyeye 5 km'den daha yakın mesafede bir belediye bulunmaması ve kurulacak belediyeye katılacak yerlerin de 5 km'den uzakta olmaması gerekmektedir.

- Mevcut belde belediyelerinin tüzel kişiliği ilk mahalli idareler seçimine kadar devam edecektir. Mevcut il ve ilçe belediyeleri de hali hazırdaki statülerini ilk mahalli idareler seçimine kadar sürdürecektir.
- Yeni kurulan ilçe belediyelerine merkezi bütçe yedek ödenek tertibinden bir defaya mahsus GBV Gelirlerinden alacakları aylık payın 3 katı kadar ilave kaynak aktarılacaktır.
- Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak büyükşehir ilçe belediyelerinin sorumluluğuna verilmiştir. Bu konularda ilçe belediyelerinin her türlü yardım talebi büyükşehir belediyelerince karşılanacaktır.
- Yeni yasayla büyükşehir ve ilçe belediyelerine tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilme imkânı getirilmektedir. Böylelikle kırsaldaki tarım hizmetleri için Gıda, Tarım ve Hayvancılık

Bakanlığının imkânları ile beraber belediyelerin imkânları da seferber edilebilecektir. Mera, yaylak, kışlak gibi tarımsal amaçlı kullanımlar bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da aynen devam edecektir.

- Yeni yasada büyükşehir belediyelerine kanunla verilen görevlerle sınırlı olarak, yurtiçi ve yurtdışında kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum örgütleriyle birlikte ortak hizmetler ve projelerle ilgili harcama yapma imkânı getirilmektedir. Böylece belediyelerimizin imkân ve kabiliyetleri ile kaynak çeşitlilikleri arttırılmaktadır.
- Yeni Yasayla köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerini ilçe merkezlerine bağlayan yolların yapım ve bakımı büyükşehir belediyelerine verilirken, yerleşim merkezinin kendi yollarının yapım ve bakımı ilçe belediyelerine bırakılmıştır.
- Büyükşehir Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle kapanan belediyeler ve il özel idarelerinde çalışan bir tek kadrolu (işçi veya memur) ve sözleşmeli personelin bile işine son verilmeyecektir. Ayrıca bu personel özlük haklarıyla birlikte yeni kurumlarına nakledilecektir. Personelin bu alacakları devroldukları belediyelerce ödenecektir.
- Nüfusu 2000'in altında kaldığı için kapanarak köye dönüşen belediyelerin sahip olduğu personel, taşınır ve taşınmazları ile hak alacak ve borçları il özel idarelerine devredilecektir. Ancak köy halkının ihtiyaç duyacağı taşınır ve taşınmazlar Komisyon kararıyla köy tüzel kişiliğine bırakılacaktır.
- Köye dönüşen beldelerdeki belediyeler için 5779 sayılı kanun uyarınca verilen paylar, 5 yıl süreyle ilgili il özel idarelerine gönderilmeye devam edecektir. İlbank A.Ş tarafından söz konusu belediyelerin kamu kurum ve kuruluşlarına olan borçları bu paydan karşılanacaktır.
- Büyükşehirde dönüştürülen il belediyelerinin her türlü taşınır ve taşınmaz malları ile personeli büyükşehir

belediyesi, bağlı kuruluş ve ilçe belediyesi arasında Komisyonca paylaşılacaktır.

- Yeni yasayla birlikte büyükşehir ilçe belediyesi olan belediyelerce daha önce yürütülen su ve kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf, ulaşım ve toplu taşıma, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerinde istihdam edilen personel, bu hizmetlerle ilgili her türlü taşınır ve taşınmaz mallar ve hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçlar Komisyonca ilgisine göre büyükşehir belediyesi ile ilgili bağlı kuruluş arasında paylaşılacaktır.
- Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelere kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma zorunluluğu getirilmektedir.
- Yeni Yasaya göre büyükşehir sınırları içinde köy bulunmayacağından, daha önce bu birliklerin yürüttüğü hizmetler bağlı belediyelerce sürdürülecektir. Büyükşehirlerin dışında kalan illerde söz konusu birlikler hizmetlerini daha önce olduğu gibi sürdürecektir.
- Yeni yasada köylere hizmet götürme birlikleri de diğer kamu kurumları gibi motorlu taşıtlar vergisinden muafiyet kapsamına alınmıştır.
- Büyükşehir olan illerde tüzel kişiliği kaldırılan köylerde görev yapan geçici ve gönüllü köy korucuları halen görev yaptıkları yerlerde görev yapmaya devam edecekler.
- Merkezi idarenin yürüttüğü işlerle ilgili hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttırmak, kaynakların yerinde kullanımını sağlamak, hizmette aksamalara engel olmak, denetim alanındaki boşluğu doldurmak, rehberlik etmek, afet ve acil yardım hizmetlerini yürütmek üzere büyükşehir belediyesi bulunan 30 ilde valilik bünyesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur.

- Sulama kooperatifleri yeni yasal düzenlemeye göre de mevcudiyetini korumaktadır.
- Yeni Yasayla tüzel kişiliği kaldırılan belediye, il özel idaresi ve köylerden oluşan birliklerle, bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren amaçları ortadan kalkacak olan mahalli idare birlikleri tüzüklerindeki hükümlere göre seçimlere kadar tasfiye edilecektir. Bu birliklerden üyeleri arasında tüzel kişiliği kaldırılmayan ve amaçları devam eden yerel yönetimler varsa, tüzüklerine göre, birlikler kalan üyelerle hizmetlerine devam edeceklerdir.
- Büyükşehir olan illerde itfaiye hizmetleri ilin tamamında büyükşehir belediyeleri tarafından verilecektir. Büyükşehir belediyeleri bu hizmeti aksatmadan görebilmek için ihtiyaç duyulan en yakın hizmet noktalarında yeni itfaiye birimleri oluşturacaklardır.
- İlçe belediyesinin sınırları içinde kalan park, bahçe bakım ve onarım hizmetleri bugüne kadar olduğu gibi yine ilçe belediyeleri tarafından verilecektir. Ancak büyük parkların bakım ve onarımı büyükşehir belediyesi tarafından yürütülecektir.
- Yeni Yasanın getirdiği düzenlemeyle mahalleye dönüşen köylerde 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'na göre oluşturulan Ulusal Adres Bilgi Sistemine kayıtlı veya Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından uydu fotoğraflarıyla tespit edilen, entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılardaki işletmeler ile bu yerlerde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, fırın, kahve, lokanta, pansiyon, tanıtım ve teşhir büfeleri, yerleşim yeri halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatifler işletme ruhsatı almış sayılmıştır. Bu işletmelerin bulunduğu binalar ile konutlardan, bu kanunun yayımlandığı tarihe kadar bitirilmiş olanlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, belediyeler veya üniversiteler tarafından fen ve sanat kuralları ile ilgili mevzuat hükümlerine uygun yapıldığı

- tespit edilenler ruhsatlandırılmış sayılacaktır. Ayrıca, bu yapılar elektrik, su ve bunun gibi kamu hizmetlerinden yararlandırılacaktır.
- Köyden mahalleye dönüşen yerlerde mevcut su ve elektrik abonelikleri devam edecektir. Bu yerlerde yeni su ve elektrik aboneliklerinin yapılmasına engel bir durum söz konusu değildir.
  - Yeni Yasada belediyelerce yol harcamalarına katılma payının alınıp alınmayacağı konusu belediye meclisinin yetkisine bırakılmaktadır. Su ve kanalizasyon katılım payı daha önce olduğu gibi alınmaya devam edilecektir.
  - İlçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin talep etmeleri halinde büyükşehir belediyeleri yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapacak veya yaptıracaktır. Bu projeler ilgili belediyesince başvuru sahiplerine ücretsiz verilecek ve uygulaması denetlenecektir.
  - Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya ve gerekli koordinasyonu sağlamaya yetkili kılınmıştır.
  - Yeni Yasanın getirdiği düzenlemeye göre belediyeler amatör spor kulüplerine aynı ve nakdi yardımda bulunabilecektir. Gençleri spora teşvik etmek amacıyla spor malzemesi dağıtabilecek, uluslararası müsabakalarda üstün başarı gösteren sporcuların yanında çalıştırıcılarına ve uluslararası müsabakalarda başarı gösteren öğrencilere ödül verebilecektir. Böylelikle yediden yetmiş spor yapan bir neslin yetiştirilmesi için büyük bir imkân oluşturulmuştur. Sportif hizmetlerin belediyelerin zorunlu hizmetleri arasına alınması son derecede önemli bir adım olmuştur.

- Büyükşehirlerde genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere pay verilirken nüfus kriteri ile birlikte ilin yüz ölçümü de hesaba katılacaktır. Bu uygulama çok geniş arazilere sahip olan iller lehine adil bir düzenleme olarak devreye sokulmuştur.
- Nüfusu 10.000'nin altında olan belediyelere verilmekte olan denkleştirme ödeneği ciddi oranda artırılmakta ve mevcut adaletsizlik giderilmektedir.
- Büyükşehirlerde büyükşehir meclis üye sayıları nüfusa göre artacak ve il genel meclisi üyeliklerinin yerini yeni nüfusa göre seçilen bu meclis alacaktır.
- Yeni düzenlemeyle büyükşehirlerde İl Özel İdareleri kaldırılarak, bu alanlar büyükşehir belediyesi kapsamına alınacağından, İl Genel Meclisi üyeleri yerine İlçe Belediye Meclisleri seçilecek ve bu üyeler arasından Büyükşehir Belediye Meclisi oluşacaktır. Halkın yerel yönetimlerde temsili açısından herhangi bir eksilme söz konusu olmayacak, sadece İl Genel Meclisi üyeleri yerlerini İlçe Büyükşehir Belediye Meclisi üyelerine bırakacaklardır.
- Yeni Yasayla orman köylüsünün müktesep hakkı korunduğundan, orman köylüsünün bütün hakları daha önceden olduğu gibi aynı şekilde devam edecektir. Ayrıca orman köylerine hangi kurumların hizmet götüreceği kargaşası da ortadan kaldırılmıştır.

ŞEHİR GÜVENLİĞİ

Güvenlik; yeme-içme, giyinme ve barınma gibi ve belki de onlardan daha öndeki temel insani ihtiyaçlardan birisidir. Bir yandan insanımızın refah düzeyini arttırırken, diğer yandan onların güvenli mekânlarda hayatlarını sürdürmelerini sağlamak devletin en önemli görevlerinden birisidir. Yaşadığı, çalıştığı ve gezip eğlendiği yerlerde güvenlik kaygısı taşımamak çok önemli bir gelişmişlik ve huzur toplumu olma kriteridir.

Geleneksel suçu caydırma ve suçla mücadele tedbirleri iktidarımız döneminde artırılarak sürdürülmekle birlikte, teknolojinin bütün imkânları azami düzeyde kullanılmıştır. 2002 yılında Kent Güvenlik Yönetim Sistemleri yok denecek düzeyde iken, bu sistem bugün 81 ilimiz ve 134 ilçemizde kurulmuş ve faal olarak kullanılmaktadır.

Özellikle suçun caydırılması ve suç faillerinin yakalanması bakımından çok etkin olan bu sistemler önümüzdeki dönemde ihtiyaç duyulan tüm yerleşim birimlerine yaygınlaştırılacaktır. Şehirlerimizin sokak, cadde ve meydanlarının aydınlatması daha da güçlendirilecektir.

Alınan tedbirler ve teknolojik uygulamaları sonucunda bazı suçlarda ciddi azalmalar olmuştur. Örneğin, 2002 ile 2013 yılları arasında kasten öldürmede % 24'lük, oto hırsızlığında % 42'lik bir azalma olmuştur. Ele geçirilen ruhsatsız silah sayısında ise 2002'ye oranla % 34'lük bir azalma olmuştur.

Yine, alınan tedbirler sonucunda organize suçlarda elle tutulur, gözle görülür azalmalar olmuştur. 2002'de organize suçlarla ilgili operasyon yapılan il sayısı 48 iken, 2013'te 45 olmuştur. 2002'de 323 operasyon yapılırken, 2013'te bu sayı 126'ya düşmüştür. Bu % 61'lik bir azalma demektir.

Organize suçlarda tutuklanan şüpheli sayısında % 27'lik bir azalma meydana gelmiştir. Artan nüfusa rağmen bu oranlardaki azalma ciddi bir mücadelenin varlığını göstermektedir.

Önümüzdeki süreçte de merkezi hükümetin ilgili birimleri ile mahalli yönetimler arasında ciddi bir işbirliği yapılarak, daha güvenli daha huzurlu yerleşim birimlerimizin olmasına büyük bir özen gösterilecektir.

BÜYÜK ŞEHİRLERE GÖÇ

Ülkemizde göç, kırsaldan kente, doğudan ve iç bölgelerden Batı'ya şeklinde olmaktadır. Hızlı göç, başta İstanbul olmak üzere, bazı büyük şehirlerimizde hayatı olumsuz yönde etkilemektedir.

Göç olgusunun, yasaklarla cebredici tedbirlerle önüne geçilemeyeceği aşikârdır. Göç, ancak taşranın güçlendirilmesi ile, yani cezbedici tedbirlerle azaltılabilir. İktidarda olduğumuz süre boyunca başta altyapı, eğitim ve sağlık hizmetleri olmak üzere kamu hizmetlerini tüm yurt sathına yaydık. Artık en ufak ameliyatlar için vatandaşımız Ankara veya İstanbul'a gelmek zorunda değil. Üniversiteler yurt sathına yayıldı. Başta hava yolu olmak üzere ulaşım hizmetlerinde çağ atlandı.

Göçü azaltacak en önemli unsurun, başta vergilendirme olmak üzere uygulanacak ve belediyeleri de içine alacak çok detaylı ve istihdam sağlayıcı teşvikler olduğuna inanıyoruz. Yeni dönemde teşvik politikalarımızı çeşitlendirip, daha yaygın hale getireceğiz. Böylelikle Anadolu'da yeni cazibe merkezleri oluşacağına ve alternatif şehirlerimizin ortaya çıkacağına inanıyoruz.

3. Bölüm

KÜLTÜREL BELEDİYECİLİK

Bizim anlayışımıza göre, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanın temel sorumluluklarından bir tanesi de dünyayı, yani yaşadığı mekânı güzelleştirmektir. Çevre, Allah'ın yarattığı tabiat ile insanın inşa ettiği eserlerden meydana gelir.

Her nesil, devraldığı çevreyi güzelleştirerek kendinden sonraki nesillere miras bırakmakla mükelleftir. Dolayısıyla insanın iki temel görevi vardır:

- Doğal çevrenin güzel muhafaza edilmesi
- İnsan tabiatına uygun mimari eserlerin vücuda getirilmesi

Ecdadımızın güzellik anlayışı sadece binalarda, sanatlarda ve eserlerde yaşamaz. Bütün yıkıma rağmen bize miras kalan şehirlere baktığımızda onların şehirleri ve insanları da güzelleştirdiğini anlıyoruz.

Güzel insan, güzel şehir demektir. Mekânın estetiği, insanın estetiği demektir. Çünkü mekân insanı, insan da mekânı şekillendirir. Kişinin yaşadığı çevre, binalar dünya ve yaşam tasavvuruna etki eder. Bu bilinçle uygarlığımızın insan ölçekli, insan odaklı ve insan dostu şehir anlayışını ihya etmek temel misyonumuzdur.

Biz, şehri sadece bir planlama ölçeği olarak değil, her şeyden önde gelen, eşref-i mahlukat olan insana hizmet eden bir canlı yapı olarak anlıyoruz. Nitekim Fatih, İstanbul'u fethettiğinde bütün şehri neredeyse bir vakıf şehri haline getirdi. Meşhur vakıfnamesinde geçen şu beyit, onun, medeniyetimizin ve bugün bizim de hizmet anlayışımızın temelini oluşturmaktadır:

Hüner bir şehir bünyâd etmektir

Reâyâ gönlün âbâd etmektir.

Yani, asıl mesele şehir imar etmek olduğu kadar, halkın gönlünü âbâd etmek, ona mutluluk vermektir.

Bunun için şehre gerçek ruhunu veren, orada yaşayan insanın huzuru ve mutluluğudur. Yapılar kadar kalpler, caddeler kadar duygular, şehirler kadar insanlar önemlidir.

Bizim şehir tasavvurumuz sadece işlevsel, etkin, huzurlu bir şehir değil, şehir sakinlerine güzellik katacak, onların güzelliğini yansıtacak bir şehir vücuda getirmektir.

AK Parti olarak geleneğimizi geleceğimize taşımak görevimiz vardır. Misyonumuz, medeniyet ilkelerimizi günümüzün ihtiyaçlarına ve geleceğin tasavvuruna göre yeniden hayata yansıtmaktır. Bu açıdan "mahalle" kavramı gibi hem mekânı, hem de insanı etkin şekilde örgütleyen, komşuluk bilincini ve hukukunu geliştiren, dolayısıyla toplumsal bütünlüğü geliştiren kadim kavramlarımızı günümüzün ihtiyaçlarına göre yeni yorumlarla ihya edeceğiz.

Geçmiş zamanda tahrip edilmiş, hırpalanmış, kişiliksizleştirilmiş şehir mimarimize, geleneğin ilkelerini bugünün anlayışıyla mezcederek yeni bir şekil vermek zorundayız. Bir milletin estetik kaygılarını, bediî zevkini mimari kadar yansıtabilen çok az alan vardır. Bir düşünürün ifadesiyle, “mimari suskun felsefedir”, yani cisimleşmiş felsefedir.

Biz her şehrimizi dünya şehri, her insanımızı da dünya insanı olarak görüyoruz. Şehirlerimiz, yerel özellikleri kendini gösteren, bir yandan da küresel ilişkisi etkinlikle kurulmuş mekânlar haline gelecektir. Sanattan ticarete, eğitimden eğlenceye kadar her yerleşimimizin asli karakteri, günümüzün gerçekliğini hesaba katan bir anlayışla planlanacaktır.

AK Parti olarak bir yandan halkımızın yerel ölçekteki meskenden parklara, caddelerden çocuk bahçelerine, kamu binalarından pazarlara kadar bütün ihtiyaçlarını karşılarken, bir yandan bu işlerin ve hizmetlerin güzellik boyutuna önem veriyoruz. Doğru işler kadar güzel işler de yapmaya devam edeceğiz.

AK Parti önümüzdeki dönemde şehir estetiği, mimari düzey, sanat ve kültür, şehirlilik bilinci hususlarına daha büyük önem vererek yepyeni icraatlara imza atacaktır.

Tarih boyunca medeniyetimiz, insanlığa örnek teşkil edecek derecede eşsiz şehirler kurmuştur. Ancak AK Parti iktidara gelinceye dek, şehirlerimiz gereğince korunmamış, hak ettiği değer verilmemiş ve adeta yaşanılabilir olmaktan çıkarılmıştır. Bu durum yadsınamaz bir gerçektir.

Bu nedenle, içinde yaşadığımız, çocuklarımızı yetiştirdiğimiz, bir başka deyişle geleceğimizi şekillendirdiğimiz yaşam alanları olan şehirlerimizin; 2023 hedefleri çerçevesinde ülkemizin gelişmesi, insanımızın refah düzeyinin artırılması, rekabet ve işbirliğine hazır olması için farklı alanlarda “marka şehir”ler haline getirilmesini hedefliyoruz.

Bir taraftan geleneğin izlerini vefakârca taşıyan, öte yandan da modern bir kentin sahip olması gereken tüm alt

ve üst yapılara sahip huzurla yaşanabilir şehirler kurmak, Partimizin 2023 vizyonunun temel önceliklerindedir.

Şehirlerimiz terk edilen değil, aranılan, özlenilen, hayat bulan ve hayat veren cazibe merkezlerine dönüştürülecektir.

2023 vizyonumuz; trafik sorunu asgariye indirilmiş, ulaşımı rahat, tertemiz havası ve doğası, tarihi ve kültürüyle bütünleşmiş üst düzey estetiğe, etkin, duyarlı, şeffaf yönetimlere, güçlü ekonomiye, huzurlu ve mutlu insanlara sahip “yaşanabilir çevre ve şehirler” meydana getirmektir.

AK Parti 2023 Vizyonu ile toprağımız verimli ve yeşil, denizlerimiz güvenli ve mavi, sularımız bol ve berrak, geleceğimiz mutlu ve ak olacaktır.

AK Parti 2023 Vizyonu ile havamız, suyumuz ve tabiatımız temiz, şehirlerimiz yaşanabilir ve sakin, böylelikle insanımız huzurlu ve kedersiz olacaktır.

Şairin dediği gibi:

“Memleket isterim

gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun

kuşların ve çiçeklerin diyarı olsun.”

ESTETİK ŞEHİRLER

AK belediyeler, şehirlerimizi sadece altyapı anlamında değil, şehir estetiği anlamında da üst seviyelere çıkardılar.

Yeni şehir meydanları yaparak ferah yaşam merkezleri oluşturmayı ve şehirlere yeni bir görünüm kazandırmayı amaçlıyoruz.

Birçok şehirde, kötü yapılaşmanın kararttığı meydanlarımızı arındırarak, tarihi eserleri ortaya çıkardık, semtlerin çehresini değiştirdik, trafiği yerin altına aldık, büyük değişim projelerini hayata geçirdik.

Birçok şehrimizde meydanları araç trafiğine kapatarak, yayalara tahsis ettik. Raylı, karayolu ve deniz ulaşımını meydanları eksen alarak planladık.

Meydanları, şehir halkımızın çok amaçlı kullanımına uygun olarak tasarladık. Birçok şehirde meydanları tarihi dokusuna uygun bir şekilde aydınlattık.

Yeni oluşturulacak mekân, meydan ve sokakları tarihi dokuya uygun olarak tasarladık.

Toplu taşımaya bizden önce verilmeyen önceliği ve önemi verdik. Bir yandan da şehirlerimize yeni otoparklar inşa ettik. Ayrıca, birçok şehirde araç sahibi vatandaşlarımıza rahatsızlık veren görüntüyü ortadan kaldırdık, düzenli, kolay erişilebilir ve ucuz park yerleri oluşturduk. En önemlisi park mafyasını tamamen ortadan kaldırdık. Bugün İstanbul'daki İSPARK gibi uygulamalar, dünyanın başka şehirleri için örnek gösteriliyor.

Önümüzdeki dönemde her metro istasyonunun yanına katlı otoparklar yapacağız. Böylece vatandaşlarımız arabalarını metro istasyonuna park ederek şehir merkezlerine metroyla seyahat edecekler. Böylece büyükşehirlerdeki trafik sıkışıklığını önemli ölçüde hafifleteceğiz.

AK Parti olarak, bu dönemde icraatlerimizi daha da ileriye taşıyacağız. Özellikle komşuluk ve mahalle kültürümüzü geleceğe taşıyarak, mimari zevkle tasarlanmış, hısım-akraba ve komşuluk ilişkilerinin en üst seviyede olduğu, çevre ile uyumlu, içinde yaşayan ailenin bütün ihtiyaçlarını karşılayan konut politikalarını takip edeceğiz.

Şehir işletme maliyetini düşürücü bir perspektif geliştireceğiz. Bu sebeple, mevcut şehirlerin merkezlerini daha fazla yoğunlaştıracak mevcut yapılaşma eğilimini azaltacağız. İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi şehirleri daha da büyütecek gelişim planları yerine, sosyo-ekonomik gelişimi yeni şehirlere kaydırarak ve böylece şehir işletme maliyetlerini optimal veya mümkünse asgari seviyede tutacak bir şehirleşme modeli uygulayacağız.

Hedefimiz, konut işletme maliyetini azaltarak ülkemizin kaynaklarının daha iyi değerlendirmektir. Bu sebeple, çok katlı yüksek binalardan olabildiğince kaçınılacaktır. Şehirlerde inşa edilecek yeni binaların geleneksel mimarî çizgiye saygılı ve bu çizginin yeniden yorumlanmasıyla inşa edilmesine dayalı, "gelenekten geleceğe" anlayışına özel önem verilecektir.

Geleneksel Türk bahçesinden izler taşıyan park ve yeşil alan tasarımları desteklenecektir.

Her şehrin geleneksel olarak en kuvvetli olduğu alanlara odaklanılacaktır. Böylece şehirlerimizin marka şehir hâline getirilmesi sağlanacaktır. "Kimlikli ve kişilikli şehirler" oluşturulması teşvik edilecektir.

Her şehrin geleneksel olarak en kuvvetli olduğu alanlara odaklanılacaktır. Böylece şehirlerimizin marka şehir hâline getirilmesi sağlanacaktır.

Her şehirde o şehre ait geleneksel değerlerin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi için özel çaba harcanacaktır.

Şehirlerimiz, 60'lı yıllardan itibaren kırsaldan gelen büyük göçlere sahne olmuştur. Bir yandan popülist yaklaşımlar, öte yandan ekonomik kaygısı ile şehirlerimiz çarpık ve sağlıksız yapılaşmaya teslim olmuş, büyümeden ziyade hastalık irisi bir görüntü meydana gelmiştir.

İktidarımız, popülizme meydan vermemiş, bir yandan mevcut çarpıklığı kentsel dönüşüm programları ile gidermeye çalışırken, diğer yandan yeni imara açılan bölgelerde azami titizliği sergilemeye çalışmıştır.

Önümüzdeki dönemde yatay yapılaşmanın esas, dikey yapılaşmanın istisnai olduğu bir model benimsenerek, şehirlerimizin betonlaşmaya teslim olmaması temin edilecektir.

Yeni bina projelerinde cephelerin estetik olmasının yanı sıra, şehrin ana kimliğini yansıtmasına da dikkat edilecektir. Tabela kirliliği ve çirkinliğine müsaade edilmeyecektir.

Köyden mahalleye dönüşen yerleşim birimlerine ücretsiz geleneksel mimari proje desteği sağlanacaktır.

Geleneksel değerleri inceleyen, araştıran ve geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapan enstitüler kurulacaktır. Bu enstitüler içinde bulunduğu şehrin kültürünü ve kimliğini araştırıp, ulusal ve uluslararası faaliyetler ile ilgili şehre, ülkeye ve dünyaya yayacaktır.

Mimari üsluplar, şehirlerin belirgin tarihi kimliklerine göre uygulanacaktır. Meselâ Selçuklu mimarî üslubu Selçuklu şehirlerinde (Konya, Kayseri, Sivas, Erzurum, Diyarbakır, Aksaray, Karaman vb.), Osmanlı mimarî üslubu ise Osmanlı şehirlerinde (İstanbul, Manisa, Bursa, Edirne, Amasya, Trabzon, Balıkesir vb.) teşvik edilecektir.

Mimari eserlerin ve binaların inşa edilmesinde yöresel malzemelerin kullanılması teşvik edilecektir.

Her ilimizin ve ilçemizin en azından bir meydanının olması hedeflenmektedir. Yeni imar çalışmaları ve uygulamalarda bu husus mutlaka göz önünde bulundurulacaktır.

Şehrin tarihinde yaşanmış olayları anlatan anıtlar şehrin meydanlarına ve önemli mekânlarına yerleştirilecektir.

Millete mal olmuş ünlülerimizin yaşadığı, bulunduğu ve eser verdiği mekânların restorasyonu ve işaretlenmesi yapılarak, bugünkü ve gelecekteki nesillere tanıtılması sağlanacaktır.

Büyük şehirler başta olmak üzere, şehirlerimizde şehir müzeleri kurulması teşvik edilecektir.

Belediyeler o şehrin tarihini, önemli özelliklerini, kültürünü anlatan kitapların basımına özel kaynak ayıracaktır.

Kendisini şehrin geri kalanına kapatan, adeta gettolaşmaya yol açan site anlayışından, mahallenin sıcak ve insanî paylaşımcılığını yaşatan yeni bir site anlayışına geçiş yapmaya ihtiyaç vardır.

2023'e giderken şehirlerimiz için iki büyük hedefimiz var:

- Şehirlerin estetik ve işlevsel bir kimlik kazanması
- Şehirlerin kendi aralarındaki entegrasyonu.

Bu vizyonun gereği olarak, tarihi ve kültürel şehirlerin bütününe ve şehirlerin içinde bulunan tarihi bölgelerin tahrip edilmiş dokusu aslına uygun bir şekilde restore edilecektir. Söğüt, Dârende, Safranbolu, Mardin gibi tarihi şehirlerin ise bütün dokusu yeniden ihya edilecek, belediyelerin ve kamunun sağlayacağı altyapı ve diğer hizmetlerin şehrin genel estetiğini bozmadan verilmesine dikkat edilecektir. Böylece şehirlerin "kimlik ve kişilik" kazanması sağlanacaktır.

İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde ise son 100 yıl içinde yok edilen tarihi, kültürel ve mimari dokunun ihya edilmesine yönelik planlamalar yapılacaktır.

Belediyelerin istişare edeceği ve sosyolog, sanat tarihçisi, tarihçi, kültür adamları gibi sivil kişiler ve derneklerden oluşan Kent Kimliği Konseyleri kurulacaktır. Belediyeler planlarını yaparken bu konseyin gerek şehrin tarihi dokusu, gerekse şehir kültürü üzerine olan görüş ve önerilerinden faydalanacaktır. Bu Konsey, aynı zamanda belediyelere şehir kültürü ile ilgili yapılacak faaliyetler de teklif edebilecektir.

İkinci hedefe yönelik olarak, şehirlerimizin kendi aralarındaki ekonomik, turistik, ticari işbirliği ve işbölümü güçlendirilecek, böylece rekabet güçleri yükseltilecektir.

KÜLTÜREL HİZMETLER

Tarihimize, maddi ve manevi kültürel varlıklarımıza sahip çıkmak, iktidarımızın çok hassas olduğu hususlardır. Bir yandan Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve TBMM topraklarımız üzerindeki tarihi mirasımızı yaşatmak, kullanarak korumak ve gelecek nesillerimize aktarmak için büyük çabalar harcarken, diğer yandan da belediyelerimiz hem kendi imkânlarını kullanarak, hem de merkezi hükümetten destekler alarak kültürel mirasımızı ihyâ etme, koruma ve yaşatma adına önemli hizmetler görmektedirler.

AK Parti belediyciliğinin ayırt edici bir özelliği de insan odaklı, estetik şehir hedefi olan kültürel belediyciliktir.

AK belediyeler tarihi mirasın korunmasına yönelik pek çok icraat yaptılar. Kültür varlıklarının korunması amacıyla birçok tarihi bölge ve semtte tarihi dönüşümler gerçekleştirdiler.

Birçok kültür varlığını ayağa kaldırdılar ve kaybolan kültür varlıklarımızı ihya ettiler.

AK Parti olarak vizyonumuz, küresel ile yereli bir araya getirerek, kültürel hazinemiz ve şehirlerimizin medeniyet birikiminden aldıkları özgün renkleri canlandırmak, ihya etmeye devam etmek ve günümüz dünyasının gerekleriyle sentezlemektir.

Türkiye’de nüfusun hızla şehirleşmesi, ekonominin serbestleşmesi, siyasi yapının demokratikleşmesi ve küresel ilişkilerin genişlemesiyle önümüzdeki dönemde belediyelerin önü daha da açılacaktır. Böylece belediyelerimiz ve şehirlerimiz arasında hizmet noktasında bir rekabet yaşanacaktır.

Merkezi hükümetin yaptıklarına ilave olarak, AK belediyeler kültür alanında çok önemli ve kapsamlı icraatler gerçekleştirdiler. Kültür ve sanat alanında altyapı sorunlarını büyük ölçüde çözmüş durumdayız. Artık beldelerimizin çoğunda çok amaçlı kültür merkezleri ve spor tesisleri mevcuttur.

AK belediyeler birçok büyük şehrimize uluslararası standartlarda kongre ve kültür merkezleri kazandırdılar. Semt konakları açtılar.

Tarihi eserleri restore ederek, sanat galerileri haline dönüştürdük.

Kardeş ve akraba devletler ile sıkı ilişkiler kurduk, festivaller ve kültürel faaliyetler ile şehirlerimizi medeniyet halkamızdaki diğer kültürler ile buluşturduk.

Ülkemizin ve dünyanın önde gelen sanat, kültür ve fikir insanlarıyla vatandaşlarımızı buluşturduk. Konferanslar, seminerler, konserler, paneller, dinletiler ve sunumlar gerçekleştirdik.

Ramazan aylarında bütün şehir halkını kucaklayan iftar çadırları kurduk, iftar programları ve iftar sonrası kültürel faaliyetler düzenledik.

Kitap fuarları organize ettik. Şehirlerimizde geleneksel sanatlarımızı tanıtacak faaliyetler yaptık.

Büyük şehirlerimizin sanat hayatına yeni tiyatro sahneleri kazandırdık. Çocuk tiyatroları açtık.

Konser salonları yaptık.

Müzecilik anlayışına yeni boyutlar getirdik. Dünya çapında müzeler kurduk. Meselâ Türkiye’nin ilk, dünyanın tek tam panoramik müzesi olan Panorama 1453 Tarih Müzesi’ni İstanbul’da açtık. İstanbul Gülhane Parkı’nda İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi’ni açtık.

Şehirlerimize yeni kütüphaneler kazandırdık. Bunlar arasında çocuk kütüphaneleri ve mobil kütüphanelere ağırlık verdik. Mevcut kütüphanelerimize yüzbinlerce yeni kitap kazandırdık. Okullarımıza da kütüphaneler kurduk. Görme engelli vatandaşlarımız için binlerce kitabı seslendirdik.

Şehirlerimizi ve milli kültürümüzü tanıtan yeni ve kaliteli kitaplar yayınladık.

Geleneksel müziğimizi ve mehter müziğini yaşatan topluluklar kurduk, düzenli konserler verdik.

Özel olarak tasarlanmış otobüsler ile hemşehrilerimiz ve şehir dışından gelen vatandaşlarımız için şehirlerimizin tarihi ve turistik yerlerine turlar düzenliyoruz.

Tarihi mirasımıza sahip çıktık. Binlerce tarihi eseri restore ettik, tarihi değeri olan yapıları kültür merkezi olarak şehirlerimize kazandırdık.

Kültür ve sanat alanında bir başka AK Parti başarı hikâyesi de Meslek Edindirme Kursları'dır. Büyük şehirlerimizdeki bu kurslarda yüzlerce alanda yüzbinlerce insanımıza eğitimler veriliyor. İstanbul'da İSMEK, Ankara'da BELMEK ve diğer belediyelerimizin MEK'leri her yıl büyük sergiler açarak kursiyerlerimizin eserlerini halkımızın beğenisine sunuyor. İSMEK, dünyanın en büyük el sanatları sergisi olarak gösteriliyor.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi gibi AK belediyeler kapalı pazar yerlerini bile birer eğitim yuvasına dönüştürdüler. Üst kısmı pazar yeri olan, alt kısmı ise bilgi evi ve kurs merkezi olarak hizmet veren bu yapılarda öğrencilerimiz ücretsiz eğitim alıyorlar.

AK belediyeler türbelerimize, tarihi mezarlık ve hazirelerimize de sahip çıkıyorlar. Tarihi mezar taşlarını tespit ediyor ve projelendirerek kayıt altına alıyoruz.

AK Parti ayrıcalığı yaşayan birçok şehrimizde camilerimize temizlik ve güvenlik hizmeti veriyoruz.

Önümüzdeki dönemde belediyelerimiz kendi kültür ve sanat faaliyetlerini artırırken, özel kültür kurumlarına destek vererek faaliyetlerin sayısını, çeşitliliğini ve kalitesini artıracaktır. Geleneksel sanatlarımızın yeni nesillere aktarılması, mahalli koroların, mahalli toplulukların başta mekân problemlerini çözerek desteklenmeleri sağlanacaktır.

İktidarımız döneminde gerek Kültür ve Turizm Bakanlığı, gerekse de belediyelerimiz tarafından çok sayıda nitelikli kültür merkezi inşa edildi. Bu anlamdaki hamlelerimiz devam edecektir.

Çok işlevli kültür merkezleri yapımı devam edecek, olmayan yerlere kültür merkezleri yapılacak, mevcut olanların ise etkin kullanımı sağlanacaktır. Kültür merkezlerinin tasarlanmasında geleneksel müziğimizin ve sanatların icrasına uygun mekânların oluşturulması dikkate alınacaktır. Böylelikle sanatın ülke sathına yayılmasına katkıda bulunulacaktır.

Mevcut kültür merkezleri her düzeyde çalışmaya mekân olabilecek hale getirilecektir. Buralarda yeme, içme mekânları, kültürel ürünlerin (el sanatları, yöresel ürünler vs.) satılacağı yerler de planlanacaktır. Yöresel folklorümüz canlandırılacaktır.

Büyük şehirlerimize opera binaları yapılması sağlanacaktır.

2023 Vizyonumuz çerçevesinde:

- Kültür merkezi olmayan her ilçeye kültür merkezi
- Her ilçeye çok fonksiyonlu kapalı spor salonları
- Her ilçeye Sosyal Yaşam Merkezleri
- Her ilçeye açık spor alanları
- Her ilçeye şehir parkları kazandırılacaktır.

İlçenin büyüklüğü nisbetinde, ihtiyaca cevap verecek sayıda sosyal, kültürel ve spor tesisinin insanımızın hizmetine sunulması planlanacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, belediyelerimiz ve diğer kuruluşlarımızın hayat kalitesini yükseltmek için imkânlarını birleştirmeleri ve sahip oldukları tesisleri tüm halkımıza açmaları sağlanacaktır.

İSMEK ve BELMEK örneklerinde olduğu gibi, bu merkezler bir kültürel ortam oluşturacaktır. Bu yolla UNESCO'nun gelişmişlik kriterleri arasında yer alan insanların entelektüel birikime ulaşma şartı da yerine getirilmiş olacaktır.

Bu merkezlerde tasarım ve el sanatları teşvik edilecektir. Ülkemizin önemli el sanatlarının sunulacağı Kapalıçarşı benzeri, her yörenin ihtiyaçlarına göre otantik alışveriş merkezlerinin yapımı teşvik edilecek ve mevcut olanların iyileştirilmesi sağlanacaktır. Buralarda üretilen ürünler salt geleneği devam ettiren çalışmalar olmayacak, yerel birikim yeni tasarımlarla evrensele dönüştürülecektir.

Panayır, fuar, festival gibi özel günler muhafaza edilmekle birlikte bunlara yeni bir içerik kazandırılacaktır.

Yöre kimliğini yansıtacak kent müzelerine ve bölgeyle ilgili etnografya müzelerine önem verilecektir. Kütüphane, galeri ve kültür merkezi gibi kültür kurumları yerel yönetimlere devredilecek ve bunların toplumun merkezinde yer alan aktif kurumlar olarak kullanımı sağlanacaktır.

Şehirlerimizin tarihi kimlikleri, gerek tarihi yapıların restorasyonu, gerekse yeni yapıların yerel dokuya uygun kılınmasıyla belirgin hale getirilecektir. Ayrıca insanı esas alan anlayışımızın bir gereği olarak, restore edilen mekânların atıl veya işlevsiz kalması engellenecek, insanımıza sanat, kültür, eğitim, vb. alanlarda hizmet veren ve yaşayan mekânlar haline gelmesi sağlanacaktır. Böylelikle koruyarak kullanma anlayışımız yaygınlaşacaktır.

Vatandaşlarımızın çevrelerindeki tarihi mirası öğrenmesini sağlayacak geziler, yayınlar ve faaliyetler yapılacaktır. Bu meyanda tarihi eserlerin önüne estetik biçimde tasarlanmış açıklayıcı plakette yerleştirilmesi, bu yapılar ile ilgili broşür ve yayınların yapılması sağlanacaktır.

Günümüzün ihtiyaçları da icraatlerimizin merkezindedir. Şehirlerimizin internet altyapısını geliştireceğiz ve vatandaşlarımız için şehir merkezlerinde bedava Wi-Fi hizmeti sunulması gibi icraatleri yaygınlaştıracacağız.

TURİZM

Dünyanın pek az ülkesinde ülkemizdeki nimetlerin hepsi bir arada bulunabilir. Türkiyemiz bir yandan kum, deniz, güneş turizmi dediğimiz turizmin en zengin ülkelerinden birisi iken, kültür, eğitim, sağlık, inanç, kongre, tabiat turizmi alanlarında da dünyanın en büyük potansiyeline sahip ülkelerden birisidir.

İktidarımız döneminde bu tür turizm çeşitliliği teker teker ele alınarak büyük mesafeler kat edilmiştir.

Ülkemize 2002 yılında 13 milyon turist gelirken, 2013 yılında bu sayı %200'ü aşan oranda artarak 39,1 milyona yükseldi.

2002 yılında dünyada turist sayısında 17. sırada olan Türkiye, 11 yılda büyük bir sıçrama yaparak 6. sıraya yerleşmiştir. 2013 yılında da 6'ncı sıradaki yerini korumuştur. Dünya turizminin büyüme ortalamasının 2 katından daha yüksek bir hız gösterdik.

2002 yılında 8,5 milyar dolar olan turizm gelirimiz, 2013 yılında 30 küsur milyar dolara yükselmiştir.

Dünya Turizm Örgütü'nün yayınladığı 2013 Ekim Barometresine göre, 2013 yılında turizm gelirlerini yüzde 22,2 artıran Türkiye, turizm geliri artışı hızında dünya üçüncüsü durumundadır.

AK belediyeler de şehirlerimizin turizm potansiyelini harekete geçiren önemli projeleri hayata geçirdiler. Alternatif turizm güzergahları oluşturdular.

Tarih, doğa, sağlık, inanç turizmine yönelik tesisler, parklar, bahçeler oluşturdular, konaklama imkânlarını destekleyen düzenlemeler yaptılar.

Sayın Başbakanımızın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nda başlattığı en çarpıcı icraatlerden birisi, lüks sayılan tarihi mekânları bütün şehir sakinlerine sosyal tesis olarak kazandırmak olmuştur. Bugün de AK Partili belediyeler yönettikleri şehirlerde tarihi ve doğal mekânlarda sosyal tesisler oluşturarak, halkımıza en iyi hizmeti vermektedirler.

AK belediyeler büyük illerimizde, şehirlerimizi tanıtan özel gün etkinlikleri gerçekleştiriyorlar. Dünyanın önemli turizm fuarlarında şehirlerimizi temsil ediyorlar. Pek çok büyük dünya şehrinde özellikle büyük şehirlerimizi tanıtan kültür ve tanıtım günleri düzenliyorlar.

AK Partili belediyeler turizm odaklı kentsel tasarım çalışmaları da yapıyorlar. Tarihi ve turistik meydan ve bölgeleri araç trafiğine kapatıp, yerli ve yabancı turistlerin rahatça şehir havasını solumasına imkân veriyorlar.

Birçok şehirde tarihi evleri ve binaları yeniliyor, sokak ve binaların cephelerini aslına uygun hale getirerek yaşayan tarih ilkesini hayata geçiriyorlar.

Tarihi ve turistik yapılarımızı aydınlatma çalışmaları ile yeni bir görünüme kavuşturuyorlar.

Önümüzdeki dönemde bölgesel turizm planlaması ve kültür rotaları oluşturacağız. İnanç turizmi merkezlerine sahip çıkacak, mutfağımızın benzersiz lezzetlerini tanıtan gastronomi ve ekolojik tarım turizmini geliştireceğiz.

Bütün yerleşim birimlerimizin özgün yapısını öne çıkararak, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koordinasyonunda yerel yönetimimizin dahil olduğu bir iç ve dış turizm seferberliği başlatılacaktır. Birçok şehrimizin Ankara ve İstanbul merkezli tanıtım günleri gibi faaliyetler bu kapsamda değerlendirilebilir.

Turizmdeki vizyonumuz, illerimizi sahip oldukları kültürel ve ekonomik potansiyelleriyle büyük şehirlerimiz ve aynı zamanda dünya ile irtibatlandırmak, dünyayı da şehirlerimizin potansiyelini harekete geçirecek şekilde illerimiz ile buluşturacaktır.

VAKIFLAR

İktidarımız döneminde Vakıflar Genel Müdürlüğü günümüze kadar projelerinin dahi çizilmesine cesaret edilemeyen neredeyse yok olmaya yüz tutmuş 4 bine yakın vakıf eserin restorasyonunu gerçekleştirmiştir.

Tüm bu restorasyon çalışmaları için 2003 yılından bu yana yaklaşık 1 milyar lira harcama yapılmıştır.

Yurtdışındaki vakıf eserlerimiz de Vakıflar Genel Müdürlüğü ve TİKA eliyle ihya edilmektedir. 2012 yılında Kıbrıs, Bosna-Hersek, Kosova, Bulgaristan ve Yemen'deki Osmanlı bakiyesi vakfiyelerin ortaya çıkarılması ve onarılması için çalışmalar başlattık.

Vakıflar Genel Müdürlüğümüzce 2 milyar 600 milyon lira yatırım yapıldı, 70 bin kişiye istihdam sağlandı.

Son 11 yılda daha önce kendi haline terk edilmiş ve değerlendirilmemiş vakıf taşınmazlarını değerlendirdik.

Daha önce yok fiyatına kiraya verilen vakıf eserleri gerçek değerleri ile kiraya verilerek büyük kaynaklar temin edilmiş ve bu kaynaklar yine vakıf eserlerimizin ihyasında kullanılmıştır.

Çeşitli kurumlar bünyesindeki arşivler tek tek taranarak, 10 milyon sayfa tarihi belgeye ait görüntüler mikrofilm ve dijital ortama aktarılmış, bunlardan vakfiye ve vakfiye yerine kaim belgelerin transkripsiyonu yapılmıştır.

Yıllar boyunca depolarda kilit altında tutulan halı, kilim, hat levha, Kâbe örtüsü, el yazması Kuran-ı Kerim gibi eserler konservasyonları ve tadilatları yapılarak, Vakıf Müzelerinde sergilenmeye başlanmıştır.

Taşınabilir vakıf kültür varlıklarının sergilenmesi için, çeşitli illerde boş durumda bulunan tarihi vakıf abidelerine müze fonksiyonu kazandırılmıştır.

Ankara, Tokat, Kastamonu, Konya, Edirne, Gaziantep ve İstanbul'da açılan yeni vakıf müzeleri ile vakıf medeniyetimizi halkımızla buluşturmaya devam ediyoruz.

Geleceğin restoratörlerini, hat sanatı ustalarını yetiştirmek amacıyla İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesini kurduk. Böylece tam iki asır sonra vakıfların yükseköğretim amacı gerçekleştirilmiş oldu.

Bütün bu yapılanlarla beraber, Vakıflar Genel Müdürlüğü öğrencilere burs vermekten, muhtaç vatandaşlarımıza aynı yardım yapmaya kadar, “vakıf” kavramının ruhuna uygun olarak pek çok sosyal faaliyeti de sürdürmektedir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, yapılan restorasyon çalışmaları sırasında yerel yönetimlerle etkin işbirliği gerçekleştirmiştir. Özellikle İstanbul ilinde türbeler ile çeşmelerin büyük bir bölümü İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile birlikte onarılmıştır.

Önümüzdeki dönemde de kültür varlıklarının onarım ve restorasyonları çerçevesinde bu işbirliğine devam edilecektir.

Restorasyon çalışmaları esnasında laboratuvarı bulunan belediyelerle malzeme analizi ve deneyler noktasında işbirliği çalışmaları devam edecektir.

Onarımı yapılacak veya yapılmış eserlere işlev vermek, onları hayata kazandırmak ve sahiplendirmek noktasında işbirlikleri devam edecektir.

Kültür varlıklarının koruma alanlarının belirlenmesi, buraların açılması ve imar planlarında özellikle kültür varlıklarının çevresine yönelik tedbirler alınması noktasında belediyeler ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün işbirliği devam edecektir.

Vakıfların sadece hayatı kolaylaştıran alanlarda değil, sanat ve kültürel alanlarda da faaliyet göstermesini teşvik edeceğiz. Kadim değerlerimizi ve ilkelerimizi yaşatan ve günümüz nesillerine aktaran vakıf faaliyetlerine kolaylık sağlayacağız. Kamu vakıflarının dışındaki vakıfların özellikle kültür ve sanat alanlarında tahsil gören gençlerimize de burs vermesini teşvik edeceğiz.

4. Bölüm

SOSYAL BELEDİYESİZLİK

Sosyal devlet, fakir fukarayı, garip gurebâyı ve tüm dezavantajlı kesimleri görüp gözetten devlettir. Anayasamızda devletimizin vasıfları “demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti” olarak ifade edilmiştir. Ancak AK Parti iktidarına kadar halkımız sosyal devletle neredeyse tanışmamıştır.

Merkezi hükümetimiz sosyal devletin işleyişi için gereken ödenekleri % 1000 arttırmış, milletimiz AK Parti iktidarında sosyal devleti yaşamaya başlamıştır. Yardımlaşma ve dayanışmayı esas alan bir medeniyete sahip olan sosyal milletimizin güzelliklerine sosyal devlet de ilave edilmiştir. Sosyal devletin bir ayağı da şüphesiz ki sosyal belediyeciliktir.

AK Parti insanımızı, aileyi ve toplumu siyasetin merkezine yerleştiren bir partidir. Yıllarca ihmal edilmiş, hakkı verilmemiş, ihtiyacı görülmemiş, görmezden gelinen kesimlerin elinden tutan, kimsesizlerin kimsesi olmuş bir partidir.

AK Parti iktidarı sosyal devleti bütün kavram ve kurumlarıyla hayata geçirmiştir. Yoksul kesimlerden ailelere, gençlerden şehit ve gazilere kadar bütün toplumsal kesimler için daha önce görülmemiş politika ve programlar geliştirmiş ve başarıyla uygulamıştır.

Sosyal yardım ve sosyal güvenlik programları ile engelliler, şehit ve gazi yakınları gibi, yetim ve kimsesizler gibi dezavantajlı gruplar kendi haline bırakılmamıştır. Devletimiz kapsamlı destek programlarıyla artık sosyal sorumluluğunu en üst derecede yerine getirmeye AK Parti ile başlamıştır.

Merkezi yönetimde olduğu gibi yerel yönetimlerde de hedefimiz, insan odaklı, kapsayıcı, üst düzeyde hizmet anlayışıdır.

Yoksula, kimsesize, özel ilgiye muhtaç insanlarımıza sırt çeviren, üstüne üstlük onlara yapılan yardımları küçümseyen elitçi partilerin anlayamayacağı gerçek budur. AK belediyelerin ayırt edici yanı; toplumun sadece belli bir kesiminin değil, herkesin refahını artırmak, gücü olanların değil güçsüz olanların elinden tutmaktır.

Bizim "Büyük Türkiye" davamız, aynı zamanda büyük sorumluluğumuzdur. Bu sorumluluğun gereği olarak, aileden sosyal güvenliğe, konuttan sağlığa kadar bütün alanlardaki sosyal devlet ve sosyal belediye hizmetlerini daha da geliştirecek ve yaygınlaştıracacağız.

Önümüzdeki dönemde belediyelerimiz şehri ve insanımızı bir emanet olarak gören "şehremâneti" anlayışıyla, hizmet standardını daha da yükseğe çıkaracaktır.

SOSYAL YARDIM VE HİZMETLER

Sosyal devlet ilkesinin gereği olarak, iktidarımız sadece muhtaçlara nakdi ve aynı yardımlar yapmakla yetinmemiş, dezavantajlı kesimlerin insanca ve kendi emekleriyle yaşayabilecekleri imkân ve fırsatlar oluşturmuştur.

Dezavantajlı kesimlerin öncelikli olması anayasal güvenceye kavuşturulmuş, hayatın her alanında yaşlılar, engelliler, dul ve yetimler, kimsesizler, şehit yakınları, gaziler ve dar gelirli aileler için çok çeşitli, etkili ve yaygın destekler verilmiştir.

AK belediyeler yoksul ailelere gıda ve temizlik malzemesi, yakacak, ekmek yardımı yaparak sosyal belediye ilkesine yeni bir boyut kazandırmıştır. Ayrıca Ankara gibi büyük şehirlerimizde vatandaşlarımıza ve öğrencilerimize sabahları çorba dağıtımı yapıyoruz.

Konya Büyükşehir Belediyemiz gibi AK belediyeler; sosyal yardımı hem etkin, hem de insan onuruna saygılı bir şekilde yapmak için ihtiyaç sahibi ailelerin tercihleri doğrultusunda gıda, kırtasiye ve temizlik maddesi yardımlarını almalarına imkân sağlayan kartlar veriyorlar.

Bu kartların sahipleri, kartlarına yüklenen meblağları, yalnızca anlaşmalı mağazalardan gıda, temizlik ve kırtasiye alışverişlerinde kullanabiliyor.

Çamaşırhaneler kurarak, evinden uzakta üniversitede okuyan çocuklarımızın giysilerini ücretsiz yıkıyoruz.

Öğrencilerimize kaban, ayakkabı, çanta ve kırtasiye yardımları yapıyoruz.

Sağlık Bakanlığı'nın başardığı büyük sağlık reformuna paralel olarak AK belediyeler, evde yaşamak zorunda kalan vatandaşlarımızın ayağına doktoru, hemşireyi, hastabakıcıyı götürüyorlar.

Yaşlı, yatalak, engelli, kendine bakamayan muhtaç kişilere evlerinde sağlık hizmeti veriyoruz.

Hasta, yaşlı ve kimsesiz çocuklarımıza moral ziyaretleri düzenliyor, sorunlarını çözüyoruz.

Birçok şehirde yüz binlerce vatandaşımızı evlerinde ziyaret ederek, yaşadıkları ortamda sağlık ve sosyal açıdan değerlendirmeler yapıyoruz.

Kimsesiz, kendi hizmetini göremeyecek derecede hasta veya yaşlı olan insanlarımıza ev temizliği ve kişisel bakım hizmeti de veriyoruz. Bunun yanı sıra psikolojik destek hizmetleri, rehberlik, refakat ve danışmanlık gibi hizmetleri de sağlıyoruz. Bu vatandaşlarımızın kendi evlerinde kişisel bakımından ev temizliğine, çamaşırlarının yıkanması ütülenmesi ve yemek yapılmasından evdeki tamiratlarını yapmaya kadar birçok hizmetlerini görüyoruz.

Ankara gibi belediyelerimiz, şehir dışında yaşayan ve hastaneye tedavi amacı ile gelen dar gelirli hasta ve refakatçilerinin tedavi sürelerince yaşadıkları barınma ve diğer sıkıntılarını gidermek için özel evler kuruyor.

Yaşlılarımızın hayat sevincini muhafaza etmesi için onlara has sosyal ve kültürel organizasyonlar yapıyoruz.

Yaşlılarımıza ücretsiz otobüs kartları veriyor, onları ücretsiz yaz tatillerine gönderiyoruz.

Evsizlere barınma, beslenme, sağlık ve temizlik hizmeti sağlıyoruz.

Hastalarımızı evlerinden alıp, hastanelere götürüyor, tedavilerini takiben yeniden evlerine bırakıyoruz.

Ayrıca kadına ve aile sağlığına yapılan yatırımlarla, aile bütünlüğünün korunmasına yönelik hizmetler de veriyoruz.

Sağlık tarama merkezleri, psikolojik danışmanlık merkezleri, görüntüleme merkezleri ve aile danışmanlık ve eğitim merkezleri açarak ailelerimizin hizmetine koşuyoruz.

Kadınlara yönelik eğitim ve istihdam çalışmaları da AK belediyelerin başka bir sosyal hizmetidir.

Şiddete maruz kalmış kadınlarımıza sahip çıkıyoruz. Kadın sığınma evlerinde sadece barınma imkânı değil, eğitim ve kurs imkânı da sağlıyoruz.

Aile yaşam merkezleri ve hanım lokalleri ile aile ve toplumsal bütünlüğümüze katkı yapıyoruz. Konya'daki Aile Destek Merkezleri gibi özgün yapılarda psikolog, sosyolog, aile danışmanı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan onaylı sertifikalı eğitimci ekibiyle hizmet veriyoruz. Bu sayede aileleri ekonomik, toplumsal, kültürel ve psikolojik sorunlarla başa çıkabilmelerine katkı sağlıyoruz.

Birçok belediyemiz hamileliğin son üç ayında ve anneliğin ilk üç ayında süt yardımı yapıyor.

Birçok şehrimizde AK belediyeler milyonlarca vatandaşıma sağlık taraması hizmeti veriyor.

AK Partili belediyeler, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını da karşılıyorlar. Yüzbinlerce vatandaşıma nakdi yardım ve ilaç yardımı yapıyorlar. Alışveriş kuponları dağıtıyor, giyim yardımı yapıyorlar.

Annelere, öğretmenlere ve çocuklara yönelik özel günlerde günün anlamına uygun tematik etkinlikler düzenliyoruz.

Çocuklarımız için çocuk kulüpleri kuruyoruz, başarılı çocukları yaz tatiline gönderiyoruz.

Sokakta çalışan çocuklarımızı eğitim hayatına kazandırdık. Bilim merkezleri ile çocuklarımızın bilimin temellerini görerek, dokunarak, yaşayarak kavramalarını ve bilimi sevmelerini sağlıyoruz.

İnsan odaklı belediyecilik anlayışımızın bir örneği olarak, Sayın Başbakanımızın İstanbul Büyükşehir Belediye başkanı olduğunda bir ilk olarak başlattığı beyaz masa uygulaması şu anda ulusal bir standart haline gelmiştir. Vatandaşlarımızın sorunlarını dinliyor, en kısa sürede çözüme ulaştırıyoruz. AK belediyelerde talep ve şikayetleri anında karşılayabilmek ve hızlıca çözüme ulaşmak amacıyla çağrı merkezleri ve çözüm ekibimizle 24 saat anlayışıyla hizmet veriyoruz.

Vatandaşlarımızın dilek, istek ve şikayet başvurularını yapabildikleri ve belediye hizmetleri hakkında bilgi alabildikleri bilgi merkezleri oluşturuyoruz.

AK belediyeler yaşlı ve kimsesiz vatandaşlarımızın her zaman yanındadır. Bunu milletimize olan sevdamız ile hizmet sorumluluğu anlayışıyla yapıyoruz.

AK belediyeler olarak pek çok şehrimizde bakım ve huzurevleri yapıyoruz.

Yaşlılarımızın sosyal hayata adaptasyonları için gezi, yemek, piknik, doğum günü, sinema, tiyatro, konser gibi sosyal/kültürel organizasyonlar yapıyoruz.

Yaşlılarımızı alıştıkları sosyal ortamdaki çevreden, mahallelerinden koparmadan, her türlü giderleri ve ihtiyaçları karşılanan Yaşam Evleri açıyoruz.

AK Partili belediyeler, halkımızı acı günlerinde de yalnız bırakmıyor. Cenaze hizmetlerini ücretsiz olarak veriyor, şehirlerarası cenaze nakil hizmetlerini ücretsiz olarak yapıyoruz. Mezarlıklarımız düzenli, yeşil ve güvenli mekânlar haline geldi.

AK belediyeler bir yandan da hayırseverlerin bağışladıkları yardımları, kimsesiz, maddi durumu iyi olmayan, engelli, hasta, yaşlı ve yatalak vatandaşlar başta olmak üzere ihtiyaç sahiplerine ulaştırarak, önemli bir sosyal sorumluluk örneği sergilemektedir.

Şehirde yaşayan tüm canlılar bizim için önemlidir. Bu sebeple sokakta yaşayan hayvanlar için AK belediyelerimiz barınaklar ve klinikler kurdular. Sahipsiz hayvanlar için doğal yaşam ve tedavi merkezleri oluşturdular.

Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'ndan sonra nüfusumuzun %76'sı bu kanunun kapsamına girmiştir. Büyükşehir olan 30 ilimizde artık il özel idarelerinin ve merkezi hükümetin bir çok işlevini belediye meclisleri ve bizzat belediye bürokrasisi üstlendiğinden, sosyal devlet uygulamaları ve sosyal yardımlar bu organlar eliyle ilgili vatandaşlara ulaştırılacaktır.

Yaşlılara bakan ailelere, tıpkı engellilere bakan ailelerde olduğu gibi bakım ücretinin ödenmesi uygulaması başlatılacak, böylece çocuklar yaşlılığın nasıl bir şey olduğunu bilecek, yaşlıların şefkat kanatları altında yalnızca anne baba sevgisiyle değil, yaşlıların daha olgunlaşmış tavır ve davranışlarının kuşattığı bir ortamda yetişme imkânı elde edeceklerdir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız'ın faaliyetlerine paralel olarak belediyelerimizin evlilik öncesi eğitim kursları yaygınlaşarak ve çeşitlenerek devam edecektir.

Belediyelerimiz kermes, geleneksel ürünlerin sergilenmesi gibi sosyal amaçlı tüm etkinlikler için gerekli mekânları sağlamaya devam edecektir.

Birçok şehirde AK Partili belediyelerin başlattığı taziye mekânları yaygınlaştırılacaktır.

Esasen sosyal belediyecilik, AK belediyeciliğin ayrılmaz bir unsuru olarak başından beri mevcuttur. Önümüzdeki dönemde her bir vatandaşımızı kuşatacak şekilde yaygınlaştırılacaktır.

YEREL YÖNETİMLERDE KADIN VİZYONU

Demokratik toplumların ve yönetimlerin temel özelliği, yönetenlerin halk tarafından seçilmesi ve halkın tercihlerinin alınacak kararlara yansıtılmasıdır. Bu noktada siyasi temsiliyetin, toplumun dengelerini yansıtabilmesi önem arz etmektedir. Türkiye nüfusunun yarısını oluşturan kadınların karar alma süreç ve mekanizmalarına katılımı, sağlıklı bir toplum ve etkin bir yönetim için vazgeçilmezdir.

AK Parti kuruluşundan bu yana gerek siyasi faaliyetlerinde, gerekse doğrudan halka hizmet noktasında kadın katılımına büyük önem vermiştir. Ulusal siyasi zemin kadar yerel yönetimlerde de kadın temsiliyetinin artırılması, kadınların karar mekanizmalarında yer alması ve çözüm süreçlerinin parçası olması, AK Parti'nin en temel politikalarından birisidir.

Belediyecilik hizmetlerinde; fiziksel, toplumsal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçların karşılanmasında, sorunların çözümünde ve kaliteli hizmetin sağlanmasında kadınlara büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Yerel yönetimlerde çözüm odaklı siyaset anlayışı, etkin hizmet sunumu, toplumsal duyarlılık gibi pek çok gereksinim, kadının bu süreçlere etkin katılımını zorunlu kılmaktadır. Kadının yerel yönetimlere etkin katılımı sağlanmadıkça yerel kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilemeyeceği çok açıktır.

AK Parti olarak, yerel yönetimlerde kadın varlığının artırılması öncelikli hedeflerimiz arasındadır. Yerel yönetim meclislerine seçilecek kadın üye sayısını artırabilmek amacıyla, AK Parti olarak yetkili kurullarımızda alınan karar gereğince, Yerel Meclisler için aday listelerinde yer alacak her 3 adaydan biri kadın olacaktır.

Yerel yönetimlerde kadın oranının artması; AK Partili belediyelerin büyük önem verdiği sağlıklı kentler, sağlıklı evler, sağlıklı yaşam alanları, yeşil alanlar, dinlenme ve spor alanları temiz çevre, temiz hava, temiz su, katı atıkların geri dönüşümü, erişilebilir ve ekonomik toplu taşıma sistemi, çocuk-yaşlı-hasta ve engelli bakımında sosyal destek gibi pek çok hizmetin hem yaygınlaşmasını, hem de niteliğinin artmasını sağlayacaktır.

Yerel meclislere seçilecek kadın üyelerimizin aynı zamanda komisyonlarda etkin bir şekilde görev almaları da desteklenecektir.

İktidarımız tarafından 2010 yılında hayata geçirilmiş olan TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'na paralel olarak, yerel meclislerde de kadın-erkek fırsat eşitliği komisyonlarının kurulması desteklenecektir.

AK Parti döneminde ayrımcılığın önlenmesi, kadın hakları, fırsat eşitliği, kadın istihdamının artırılması gibi alanlar başta anayasada olmak üzere, mevcut bütün yasalarda yapılan değişiklikler ve yeni yasal düzenlemelerle genişletilmiş, güçlendirilmiştir. Çıkarılan genelge ve yönetmeliklerle uygulamalardaki aksaklıklar da büyük ölçüde ortadan kaldırılmış ve elle tutulur çok önemli kazanımlar elde edilmiştir.

2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi çerçevesinde yerel yönetimler hazırlayacakları bütçe, stratejik plan, performans programları ve faaliyet raporlarına kadın-erkek eşitliği yaklaşımını dahil edecekler, bu metinlerde istatistiksel veriler ile bilimsel araştırmalar ve bunlar için kullanılacak ödeneklere yer vereceklerdir.

Yerel yönetimler tarafından yürütülen tüm yaygın eğitim faaliyetleri ve mesleki eğitim programları; sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği sağlanarak kadının insan hakları, eğitim ve istihdam olanakları, iş arama süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin konuları da içerecek şekilde planlanacaktır.

Kadın konukevlerindeki şiddet mağduru kadınlar, tahliyesine bir yıldan az kalmış olan cezaevindeki kadınlar ve kocasını kaybetmiş veya boşanmış kadınların sosyal yaşama katılımlarının sağlanması amacıyla gerçekleştirilecek projelere öncelik tanınacaktır.

Öte yandan AK Parti olarak belediyeçilik hizmetlerinde kadınlara yönelik sosyal, kültürel, ekonomik çalışmalara da büyük önem vermekteyiz.

Bu amaçla:

- Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelere kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma zorunluluğu getirilmiş olup şiddete uğrayan kadına barınma imkanı yanında hukuksal ve psikolojik destek verilecek; eğitim, meslek edindirme ve istihdam imkânları da arttırılarak sağlanmaya devam edecektir.
- AK belediyelerde başarıyla hayata geçirilmiş olan Kadın Lokallerinin, sağlık ve psikolojik destek merkezlerinin sayısı ve verilen hizmetin kalitesi arttırılacaktır.
- Kadın istihdamının artırılması ve çocuklarımızın bakım ve gözetimlerinin daha sağlıklı ortamlarda gerçekleştirilmesi amacıyla birçok belediyemizde verilmekte olan kreş desteği arttırılarak devam edecektir.
- İSMEK ve BELMEK örneklerinde olduğu gibi kadınların el emeği ürünlerinin değerlendirilmesi amacıyla yürütülen çalışmalara tüm belediyelerimizde yaygınlaştırılarak ve güçlendirilerek devam edilecektir.
- Kadın okuryazarlığının artırılması için yerel yönetimler, MEB ve STK'lar arasında mevcut işbirliği daha da güçlendirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
- Kız çocuklarının okullaşmasının sağlanması ve terklerinin önlenmesi için çalışmalar yerel yönetimler ile MEB ve STK'ların işbirliğinde devam edecektir.

GENÇLİK VE SPOR

İktidarımız her ile o ilin ihtiyacını karşılayacak, hatta uluslararası spor etkinliklerine ev sahipliği yapacak stadlar ve spor kompleksleri inşa etmiştir ve etmeye devam etmektedir.

AK Partili belediyelerimiz de gençlik, spor ve eğitimi en önemli öncelikleri arasında görmektedir. Bu alanlarda birçoğu Türkiye’de ilk olan çok sayıda icraata imza attık.

Spor sahaları, yüzme havuzları, yürüyüş yolları, kapalı spor salonları gibi birçok spor tesisini şehirlerimize kazandırdık.

İstanbul ve Ankara gibi AK belediyeler 2010 Dünya Basketbol Şampiyonası gibi dev uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yaptılar. UNIVERSIADE Kış Olimpiyatları Erzurum’da büyük bir başarıyla düzenlendi. Dünya çapında ülkemizin ismi bir kez daha öne çıktı. Avrupa Yol Bisikleti Şampiyonası 2010’da Ankara’da, Dünya Deniz Küreği Şampiyonası 2010 ’da

İstanbul’da, 2010 Sezonu Dünya Ralli Şampiyonası İstanbul’da, 2007’de “1. Karadeniz Oyunları” ve 2011’de “Avrupa Olimpik Gençlik Festivali ise Trabzon’da başarıyla düzenlendi. İstanbul 14. Dünya Salon Atletizm Şampiyonası’na başarıyla ev sahipliği yaptı.

İzmir, Antalya, Mersin gibi illerimizde yapılan uluslararası spor organizasyonlarının bütün yasal ve fiziki altyapısı merkezi hükümetimizce oluşturulmuş, AK Partili olmayan belediyelere de bu anlamda gereken her türlü destek verilmiştir.

Tesis işletmeciliğinde uluslararası spor otoritelerinden tam not aldık.

Dünyanın kıtalararasında koşulan ilk ve tek maratonu olan İstanbul Maratonu’nun New York, Boston, Londra, Berlin ve Chicago gibi dünyanın en prestijli maratonlarının yer aldığı “Altın Kategori”ye yükselmesini sağladık.

Okullarımızın bahçelerine spor salonu yaparak öğrencilerin, sporcuların, spor kulüplerinin ve çevre halkının hizmetine açtık.

Vatandaşlarımıza parklarda, yeşil alanlarda, piknik alanı ve plajlarda eğitimler nezaretinde spor yapma imkanı sunuyoruz.

Şehirlerimizdeki pek çok parka spor aletleri yerleştirdik.

AK belediyeler ayrıca amatör spor kulüplerine de destek oluyorlar. Amatör gençlerimize spor malzemesi desteği veriyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim ve öğretim yapan ve diploma veren spor okullarının yanı sıra, belediyelerimiz sertifika veren spor okulları açarak on binlerce gencimize hizmet ediyor.

Gençliğin geleceğine yatırım yapıyoruz. Gençlik merkezleri, uluslararası öğrenci merkezleri kuruyoruz. Yaz ve kış izcilik kamplarında yüzbinlerce çocuk ve gencimize izcilik eğitimi veriyoruz.

Gençlerimiz için internet kafeler ve salonları açıyoruz. Güvenli, sağlıklı ve modern ortamlarda internet ve bilgi erişim hizmeti sunuyoruz. Mobil otobüsler ile şehir meydanlarında internet hizmeti veriyoruz.

Üniversiteye gidecek gençlerimiz için tercih danışmanlık desteği veriyoruz. Kariyer eğitimleri ile üniversite öğrencilerinin kişisel gelişimine katkı sağlıyoruz.

Gençlerimiz için bilgi evleri ve merkezleri kurarak, onlara bilimsel eğitim olduğu kadar değerler eğitimi de veriyoruz.

Gençlerimizin dünyayla bütünleşmesinde önemli bir araç olan interneti ve bilgisayarları onlara kazandırıyoruz. Meselâ Kocaeli Büyükşehir Belediyemiz 5 yıl boyunca 6. sınıf öğrencilerine birer bilgisayar hediye etti. Bu proje UNESCO ödülü kazandı.

Gençlik ve çocuk meclisleri ile nesillerimiz şehirlerimizin yönetiminde söz sahibi oluyor. Onları yarınlara hazırlıyoruz.

Çocuklar için tarihi ve kültürel mekânlara geziler düzenliyoruz.

Çocukların boş vakitlerini verimli ve olumlu aktivitelerle geçirmesini sağlayarak, kötü alışkanlıklardan uzak tutuyoruz.

Sokakta yaşayan ve sokağa düşme riski olan çocuk ve gençlere barınma, beslenme, sağlık, eğitim, meslek eğitimi ve psikolojik danışmanlık alanlarında hizmet veriyoruz.

Yaptığımız yasal düzenlemeleri belediyelerimizi sadece çöp toplayan, su, kanalizasyon, park ve bahçe işleriyle uğraşan kurumlar olmaktan çıkardık. Eskiden herhangi bir belediyemizin bir eğitim kurumuna destek vermesi bile bir inceleme ve soruşturma konusu oluyordu. Şimdi AK belediyeler okullar inşa ediyor, mevcut okullara laboratuvarlar, uygulamalı sosyal etkinlik ve müzik sınıfları, bilgisayar sınıfları, atölyeler, akıllı tahtalar, yangın ve elektrik tesisatları, perde projeksiyon sistemleri kazandırıyorlar.

Belediyelerimiz yine ülkemizde bir ilk olarak, yüzbinlerce üniversite öğrencisine destekte bulunuyorlar.

Şehit çocuğu, yetim, öksüz ve engelli ilk ve ortaöğretim öğrencilerine eğitim desteği veriyorlar. Eğitim setleri dağıtıyorlar.

Çocuklarımıza erken yaşta trafik eğitimi veriyorlar.

Önümüzdeki dönemde vatandaşlarımızın ve çocuklarımızın doğa ve doğal kaynakları buldukları çevre içinde yaşayarak, görerek, dokunarak öğrenecekleri doğal bir laboratuvar, eğitim, araştırma ve aynı zamanda eğlence ve dinlenme merkezleri yapmayı planlıyoruz.

Sporun dedikodusunu yapan kitlelerden, bizatihi spor yapan, mutlaka hayatında spor dallarından birisi mevcut olan bir topluma dönüşmek zorundayız. Nesillerimizin sağlığı ve akılcılık bunu gerektirmektedir.

Bu çerçevede, amatör spor kulüpleri himaye edilmesi ve

tesis imkânları sağlamak yerel yönetimlerin asli işlevlerinden birisi olarak addediyoruz. Fiziki, teknolojik ve sosyal altyapı geliştirilmekte, illerimizin özelliklerine göre belediyelerimizin ihtisas kulüpleri kurması teşvik edilmekte, gençlik merkezleri, üniversite gençliğinin barınma imkânları için geçmişle mukayese edilmeyecek yatırımlar yapılmaktadır. Bu yatırımlar devam edecektir.

Gençlerimizin sahip olduğu potansiyeli sosyal ve kültürel faaliyetlerde geliştirmek, gençlerimizi doğru, etkin ve verimli bir hayata kavuşturmak için imkânları oluşturmak için merkezi ve yerel yönetimlerin işbirliği güçlenerek devam edecektir.

ENGELSİZ ŞEHİRLER

İktidarımız engelli vatandaşlarımızın her türlü sorununa eğilmiş, etkin, yaygın ve kaliteli çözümler geliştirmiştir. Yerel yönetimde de hedefimiz budur.

Engellilerimizle sosyal yaşam arasındaki engelleri kaldırıyoruz.

Birçok şehrimizde engelli merkezleri açtık. Merkezlerimizde; bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki iyileştirme hizmetleri veriyoruz.

Sosyal güvencesi olmayan engelli vatandaşımıza; işitme cihazı, akülü tekerlekli sandalye, tekerlekli sandalye, beyaz baston, ortez-protez, hasta altı bezi gibi medikal yardımlarda bulunuyoruz.

Engelli lokallerimizde kurslar ve sosyal faaliyetler veriyoruz. Ankara gibi belediyelerimiz engelli vatandaşlarımıza simit camekânı veriyor.

Engellilerimiz ile işverenleri buluşturuyoruz.

Görme engelliler için eğitim ve teknoloji merkezleri kurduk. Buralarda sesli kütüphane, bilgilerin Braille alfabesiyle dokümantasyonu gibi hizmetleri veriyoruz.

Türkiye’de ilk görme engelliler için internet kafeyi Ankara’da açtık.

Engelli okullarında öğrencilerimize ücretsiz yemek hizmeti veriyoruz.

Engelliler Ticaret Merkezleri kurduk. Elektrik, su, kira gibi giderlerini biz karşılıyor, böylece engelli kardeşlerimizin ticaret hayatında aktif olmalarını sağlıyoruz.

AK belediyelerin engelli hemşehrilerimize verdiği başka bir hizmet de, bu vatandaşlarımızın hem kendi şehirlerini, hem de Çanakkale şehitliği gibi önemli ziyaret yerlerini gezmek için özel araçlarla düzenlenen turlardır.

On binlerce engelli insanımız ve ailelerine yaz keyfini Engelliler Yaz Kampları’nda yaşıyoruz.

Engellilerimiz için başarılı önemli projelerden birisi de Samsun Büyükşehir Belediyemizin inşa ettiği engellilere özel tasarlanmış plaj ve bitişindeki eğitim, dinlenme ve rehabilitasyon merkezidir. Bu proje çerçevesinde, engellilerin tek başlarına ya da aileleriyle birlikte kalabilecekleri, dinlenirken eğitim ve rehabilitasyon programları ile sosyal uyum becerilerini geliştirebilecekleri programlar uygulanmaktadır.

Belediyelerimiz, tüm spor tesisleri, kültür tesisleri, tiyatrolar, hizmet binaları, parklar, sosyal tesisler gibi alanları engelli ve yaşlılar için erişilebilir hale getiriyorlar. Sokak, kaldırım ve alışveriş mekânlarını engelli vatandaşlarımızın konforu için düzenliyoruz.

Asansörlü araçlarla engellilerimizi evlerinden alıp, şehir merkezlerine taşıyoruz.

Belediye otobüslerimizden engelli vatandaşlarımızı ücretsiz faydalandırıyoruz.

Büyükşehirlerimizde ana ulaşım yol ağındaki kavşaklarda görme ve bedensel engelliler için yaya geçitlerini düzenledik, yüzlerce sinyalize kavşak yaptık.

Teknolojiyi de engelli vatandaşlarımızın hizmetine veriyoruz. Meselâ İstanbul’da durakta bekleyen engelli bir yolcu, akıllı duraklarda bulunan kart okuyucuya kartını okuttuğu takdirde, o duraktan 30 dakika içerisinde geçecek olan otobüslere engelli bir yolcunun beklediği bildiriliyor. Ayrıca akıllı ekranda gösterilen bilgiler, FM radyo frekansı üzerinden sesli olarak da engelli yolcuya okunuyor.

Önümüzdeki dönemde kamu yapıları ve diğer halka açık yapılar ile kentsel donatı alanları başta olmak üzere bütün yapılar ve tüm açık alanların engelliler için ulaşılabilir ve yaşanılabilir kılınması için, imar yönetmeliklerinde ve standartlarda gerekli düzenlemelerin yapılması ve uygulamaların izlenmesi sağlanacaktır.

Hastane, okul, kamu binaları, alışveriş merkezleri dâhil olmak üzere herkes tarafından kullanılması gerekli olan binaların kullanılabilir hale gelmesi için teknik destek vermeye devam edilecektir.

Aynı şekilde engelliler, yaşlılar, çocuklar, hamileler gibi gruplar dahil herkesin rahat ve yardımsız olarak kullanabilmesi gereken park, bahçe, meydan yaya yolu ve kaldırım gibi kentsel donatı alanları ile altyapının kullanıma uygun hale getirilmesine yönelik projeler geliştirilecek, katkı sağlanacaktır.

Ayrıca konut binalarının da ulaşılabilirlik ilkesi göz önüne alınarak tasarlanmasına ve inşaatların denetimde bu hususun özellikle irdelenmesine dair ilave düzenlemeler yapılacak, gelişen teknolojiye dikkate alınarak standartlar geliştirilecektir.

Gerek imar planları, gerekse yapı projeleri yapılan yeni düzenlemeler ve geliştirilen yeni standartlara göre hazırlanacak, uygulamaların denetlenmesi ile “herkes için yaşanabilir şehirler” hedefine ulaşılabilecektir.

5. Bölüm

ÇEVRE DOSTU BELEDİYECİLİK

Osmanlı'nın külleri arasından doğan Türkiye Cumhuriyeti'nde yapılaşma politikası ekonomi ve ihtiyaç öncelikli olmuştur. Ülkemiz ve insanımız zenginleştikçe estetik ve çevreci kaygılarımızın yeni yapılaşmaya daha fazla yansımaları gerekir. Halkımız, renksiz, ruhsuz, şiirsiz ve beton blokların kuşattığı bir dünyada yaşamaya lââyık değildir.

Kızılderili Reis Seattle'ın beyaz adama hitabı maalesef modern dünya için hâlâ geçerliliğini koruyor: "Biz Kızılderililer, beyaz adamın kurduğu kentleri de anlayamayız. Bu kentlerde huzur ve barış yoktur. Beyaz adamların şehirlerinde sakin yer yoktur. Baharda yaprakların açılışını ya da böceklerin kanat vuruşlarını duyacak yer yoktur. Ama bu belki benim vahşi olmamdan ve anlamadığımdandır. İnsan, eğer bir kuşun yalnız ağlayışını veya su birikintisi etrafında tartışan kurbağaların seslerini duymazsa hayatın anlamı nedir?"

AK Parti çevrenin korunması ile kalkınma ve refah toplumu olma arasında, akılcı, insani ve küresel bir dengenin kurulmasını ana politika olarak benimser.

Partimiz, her ne sebeple olursa olsun çevre konusunda duyarsız davranılmasını ve bu yönde alınacak tedbirlerin ertelenmesini, temel insan haklarından biri olan "çevre hakkı"nın ihlali olarak kabul eder.

Çevremiz; ata mirasımız, ana kucağımız, biricik hazinemizdir. Bu hazinenin varisleri ise çocuklarımız ve bütün insanlık ailesidir.

Çevre; insanı, tabiatı ve kültürel varlıkları ile bir bütündür, parçalanamaz.

Zenginleşme uğruna; insanın, tabiatın ve kültürel varlıkların tahrip edilmesini, gelecek nesillerin haklarının çalınması ve gizli fakirleşme olarak değerlendiriyoruz.

Kalkınma adına gönül yıkarak, tabiatı ve kültürel varlıkları tahrip ederek sadece geleceğimizi fakirleştirebiliriz.

Gerek iktidarda, gerekse yerel yönetimlerde ülkemizde daha önce görülmemiş bir çevre duyarlılığını hayata geçirdik. Ağaçlandırma çalışmalarımız bütün Cumhuriyet dönemi boyunca yapılanları kat-be-kat aşmıştır. Milletimize yeni hizmetler kazandırmak söz konusu olduğu zaman bazen zaruretle ağaç kesilebilir. Ancak kesilen her bir ağaç yerine en az 10 katı ağaç dikmek esas olmalıdır. İktidarımızın başından beri uyguladığımız ilke de budur.

AK Partili belediyeler şehirlerimizdeki denizlerin ve göllerin temizliğini ve korunmasını sağladılar. Dere ıslahı projelerini uyguladık. Daha önce halkımızın istifadesine kapalı olan sahil alanlarına parklar, yürüyüş yolları yaptık.

Şehir parkları inşa ettik. Etkinlik alanları, çim kayağı, bisiklet parkuru, çocuk oyun alanları, spor sahaları, kültür merkezi ve kafeterya gibi çeşitli işlevleri içinde barındıran şehir parklarını halkımızın hizmetine sunduk.

Şehirlerimizin içinde veya yakınında olan orman ve koru bölgelerini düzenleyerek halkımızın dinlenmesine ve eğlenmesine imkân verecek doğa parkı, festival parkı, sanat parkı, çiçek parkı ve macera parkları yaptık. Mesire alanları oluşturduk.

Tek yahut iki boyutlu değil, "küresel" bakış açısına dayalı çevre anlayışımız, politikalarımızın bütününe rehberlik etmekte; ülkemizin sahip olduğu doğal zenginliği ve kültürel değerleri ortaya çıkarmak, bunları canlandırmak, yaşatmak ve zenginleştirerek daha da geliştirmek için büyük bir kararlılık ve çaba göstermemize vesile olmaktadır.

Daha en başta temelleri yanlış atılmış, yanlış planlanmış, yanlış büyümüş şehirleri, biz bugün farklı bir mecraya sokmak için gayret gösteriyoruz.

“Böyle gelmiş, böyle gider” diyemeyiz, eli kolu bağlı duramayız. Kendimizi akıntıya bırakamayız. Şehirleri, sağdan, soldan onarıp, sağına soluna estetik yapıp, bununla yetinemeyiz.

Biz bir zihniyet dönüşümünü gerçekleştirip, bunun ilk adımlarını atıp, gelecek nesillerin de bu iz üzerinden devam ederek, geleceğin şehirlerini inşa etmelerini istiyor, bunun için uğraşıyoruz.

Biz, tabiatın aldığı kadar, tabiata vermeyi bilen bir medeniyetin mensuplarıyız. Merkezinde insan olan bu medeniyetin temsilcisi olan AK Parti olarak şunu biliyoruz ki çok katlı binalar dikmek, bir toprağı şehir yapmaz. Yollar, köprüler inşa etmek, bir toprağı şehir yapmaz. Şehri şehir yapan, içindeki insandır, insanın huzurudur, mutluluğudur, güvenliğidir.

Baktığımızda içimizi ferahlatan, ufkumuzu açan, huzurumuzu artıran, yaşama aşkımızı, şevkimizi, heyecanımızı çoğaltan bir çevre inşa etmek en önemli hedefimizdir.

İşte bunun için, şehirlerimiz, göze ve gönüllere hitap edecek bir kimliğe kavuşacak, şehirlerimizle birlikte tasavvur değişecek, yani bugünden, geleceğin adımları atılacaktır.

Otomobiller için değil, insanlar için şehir tasarlayacağız... Elbette trafik akacak, trafik sorunları çözülecek, yollar, köprüler, tüneller inşa edilecek... Elbette raylı sistemler inşa edeceğiz, toplu taşıma sistemini en modern anlamda şehirlerimize taşıyacağız. Ama, şehri otomobillerden ziyade, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, özetle bütün insanlarımız için tasarlayacağız.

Tasavvur, birkaç yılda oluşmaz... Yitik değerlerimizi öyle birkaç yıl içinde yeniden inşa etmenin zorluğunu hepimiz biliyoruz. Ama, bugünden tohumları atacağız... Bugün artık boy vermiş fidanları şefkatle muhafaza edeceğiz.

Şehirlerimizde her türlü yıkımı durdurmanın verdiği özgüvenle, yeniden bir medeniyet ve tasavvur inşasına daha fazla yoğunlaşacağız.

Şehir güvenliğine, temizliğine, estetiğine, yeşile, parklara daha fazla yoğunlaşacak; insanımız için daha fazla yatırım yapacağız.

Özellikle her şehir planı ve her yerel icraatımız aileyi ve çocuğu esas alacak. Çünkü iyi ve güzel şehirde yaşayan çocuklar büyüdüklerinde iyi ve güzel işler ve şehirler inşa ederler.

Partimiz, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda sahip olduğumuz çevresel, kültürel ve tarihi değerleri temel kalıcı zenginlik sayar.

Hedefimiz; ekonomik kalkınma ile çevre arasında en uygun dengeyi kurarak, uluslararası standartlarda küresel çevre yönetim sistemiyle kalıcı yaşam kalitesini en üst seviyeye taşıyacak bir yapı oluşturmaktır.

AK Parti olarak, şehri çevresiyle anlamlı görüyoruz. Hayat veren bir inancın ve anlayışın mensupları olarak, şehirlerimizdeki insan hayatının zenginleşmesi, çevrenin sağlıklı, sürdürülebilir ve yeşil hale gelmesi için daha büyük ve yeni projeler gerçekleştireceğiz. Böylece çocuklarımıza daha yaşanabilir şehirler, daha huzurlu bir ülke kadar, bir medeniyet mirasını da emanet etmiş olacağız.

TEMİZ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

AK Parti olarak, hızlı kentleşmenin doğurduğu çevre sorunlarının giderilmesi amacıyla özellikle son 11 yılda çevre koruma faaliyetlerinde önemli aşamalar kaydettik.

Kentsel ortamda çevre sorunlarının başında gelen, kanalizasyon ve arıtma, katı ve tehlikeli atıkların yönetimi ve hava kirliliği konularında yapılan başlıca çalışmalar şunlardır:

2013 yılında toplam değeri 1,5 milyar TL olan 365 çevre altyapı tesisini hizmete açtık.

2013 yılında, 214 çevre temizlik aracı yerel yönetimlere teslim ettik. Ayrıca 41 adet atık su arıtma tesisi, 26 adet kanalizasyon projesi, 23 adet katı atık tesisi 6 bisiklet yolu

için şartlı nakdi yardım yaptık. Çevre kirliliğinin giderilmesi, müşavirlik hizmetleri, atık su arıtma tesisi projesi, kanalizasyon projesi, katı atık depolama tesisi projesi, bisiklet yolu proje talepleri konularında kamu kurum ve kuruluşlarımıza şartlı nakdi yardım yapılmaktadır. Çevre kirliliğinin giderilmesi için, kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan yardım taleplerinin e-müracaat yoluyla yapılmasını sağlayarak, hizmet standartlarını en iyi seviyeye getirmeyi hedefliyoruz. 2023 yılında ise, ihtiyacı olan tüm kamu kurum ve kuruluşlara şartlı nakdi yardım yapmayı hedefliyoruz.

Yürüttüğümüz çalışmalarla ülkemizin yüzde 97'sinde Çevre Düzeni Planlarını tamamladık.

Ülkemiz kıyılarının yaklaşık yüzde 20'sinin "Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması" nı tamamladık.

Kıyılarımızın yüzde 98'lik bölümünde kıyı kenar çizgisi tespit işlemlerini bitirdik.

Faaliyetler	2002	2013
Kent ormanı sayısı	0	127
Düzenli çöp depolama tesisi sayısı	15	69
Ambalaj atığı ayırma ve geri kazanma tesisi sayısı	28	806
Atık su hizmeti verilen belediye sayısı	248	573
Gerçek zamanlı izlenen atık su tesisi sayısı	0	106
Atık suları arıtılan nüfus oranı	%35	%72
Deniz kirliliği takip edilen ölçüm istasyonu sayısı	26	249
Mavi bayrağa sahip plaj sayısı	140	383
Mavi bayrağa sahip marina sayısı	11	21
Hava kalitesi ölçüm istasyonu sayısı	81	165
1/100.000'lik çevre düzeni planı oranı	%5	%97
Milli park sayısı	33	40
Özel Çevre Koruma Bölgesi sayısı	12	16
Tabiat Parkı sayısı	17	193

Ülkemiz kıyılarının yaklaşık yüzde 20'sinin "Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması" nı tamamladık. Kıyı yönetiminde sektörleri uzlaştıran, çoğulcu ve çevresel sürdürülebilirliği sağlayan kıyı planları, 2016 yılına kadar denize kıyısı olan 28 ilimizde tamamlanacaktır.

İmar planları ve kentsel tasarım projeleri bir bütün olarak hazırlanacak, yerel yönetimlerin işbirliği ile üçüncü boyutun da dikkate alındığı, kimlikli, çevreye duyarlı, yaşam kalitesini artırmak, enerji verimliliğini sağlamak için sürdürülebilir yöresel yapı malzemeleri kullanılan, estetik ve görsel değeri yüksek marka şehirler oluşturulacaktır.

Kentlerin özgün tarihi mimarisini ve kimliğini ön plana çıkaracak planlama ve tasarım standartları belirlenecektir.

Yapı ve yaşam kalitesi için riski azaltacak planlama ve tasarım çalışmaları yapılacaktır.

İnsan odaklı, erişilebilir kentsel mekânlar oluşturulacaktır.

İklim duyarlı, enerji verimliliğini gözetilen ekolojik planlama ve tasarım projeleri hazırlanacaktır.

Planlı, sürdürülebilir kentleşme için yerel yönetimlere finans ve teknik destek verilmesi uygulamasına devam edilecektir.

2014-2023 döneminde kentsel ulaşım modellerinin çeşitlendirilmesine yönelik yatırımlara öncelik verilecektir. Kentlerin genel ulaşım altyapısı ile bütünleşen hafif raylı sistem, metro, deniz ulaşımı vb. alternatifler desteklenecektir. Metro istasyonlarının yanına otoparklar yapılarak trafik sıkışıklığı hafifletilecektir.

Kent içi ulaşımında yaya ve bisiklet kullanımı gibi alternatiflere katkı sağlanacaktır.

2014-2023 döneminde yerel yönetimlerin kentsel atık su arıtımı ve sürdürülebilir katı atık yönetimi alanlarındaki yatırımlarının desteklenmesine öncelik verilecektir.

İçme suyu, atık su ve katı atık sektörlerinde verimlilik ve etkinlik esaslı uygun çözümlerin geliştirilmesi desteklenecektir.

İçme suyu şebekelerindeki kayıp kaçak oranlarını azaltmaya yönelik olarak başlatılan scada uygulaması ve şebekelerin uygun malzemelerden üretilen borulardan teşkil edilmesi uygulaması önümüzdeki dönemde yaygınlaştırılacaktır.

Atık su arıtma tesislerinden çıkan suyun yeniden kullanımına, çamur bertarafından enerji elde edilmesine, katı atık tesislerinde toplanan atıkların geri kazanımına ve bunlardan enerji ve kompost üretimine özel önem verilecektir.

Atık su şebeke ve arıtma tesisleri bir bütün olarak ele alınmaya devam edilecek, şebekesi mevcut olan yerleşimlerin arıtma tesislerinin yapılmasına öncelik verilecektir

Atık su arıtma tesisleri planlanırken, gelişen teknolojinin kullanımına, enerji verimliliğine, hepsinden önemlisi, küresel ısınma ve iklim değişikliği sonucu önemi bir kat daha artan su ihtiyacının karşılanması amacıyla, arıtma tesislerinden çıkan arıtılmış suyun yeniden kullanımına özel önem verilecektir.

Yerel yönetimleri katı atıklarının bertarafına ve çevrenin korunmasına yönelik olarak, uygun sistemlerin seçildiği, geri kazanım, kompost ve enerji üretimin ön planda tutulduğu tesislerin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

ATIKSU ARITMA

2002 yılında, atık su arıtma tesisi sayısı toplam 145 iken, bu değer 2013 yılı sonu itibarıyla 539'a yükselmiştir.

Atık su hizmeti verilen belediye sayısı 2002 yılında 248 iken, bu rakam 2013'te 573'e ulaşmıştır. Atık su hizmeti verilen belediye nüfus oranı ise 2002'de yüzde 35 iken, bu rakam 2013'te yüzde 73 olmuştur. Bu sayede en önemli kentleşme sorunlarından biri olan atık su sorunu büyük ölçüde tamamlanmış durumdadır.

Hedef, 2023 yılında tüm belediyelerin atık su arıtma tesisine kavuşmasını sağlamaktır.

Sanayi sitelerinde ve tesislerinde arıtma sistemleri tavizsiz tamamlanacak ve çevre koruma prensiplerine göre inşa edilecektir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca atık su arıtma tesislerinin teşvik edilmesi amacıyla enerji giderlerinin % 50'si karşılanmaktadır.

Debisi 10.000 m3/gün üzerinde olan arıtma tesislerinin çıkışlarına kurulan istasyonlarından su kalitesi anlık olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca izlenmektedir. Şu ana kadar 83 tesisin veri entegrasyonu tamamlanmış olup, sisteme 154 tesisin bağlantısı sağlanacaktır. Bu sayede arıtma tesislerinin sadece sayısal artışı değil nitelik ve arıtma performansı bakımından da takibi yapılmış olmaktadır.

Kentsel çevre sorunlarının başında gelen atık su ve katı atık sorunlarının giderilmesinde en önemli husus; maddi kaynak ihtiyacının karşılanmasıdır. Maliyetleri oldukça yüksek olan bu yatırımların belediyelerin kendi imkânları ile karşılanması pek mümkün değildir. Bu anlamda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yerel yönetimlerin çevresel alt yapı projeleri büyük ölçüde desteklenmektedir.

Bakanlıkça yerel yönetimlere çöp toplama aracı, kanalizasyon, atık su arıtma, katı atık düzenli depolama tesisi gibi çevresel altyapı tesisleri için son 11 yılda yaklaşık 900 milyon TL hibe yardımı yapılmıştır. Bu kapsamda belediyelere 1237 adet çöp toplama aracı hibe edilmiştir.

KATI ATIKLAR

Diğer bir kentleşme sorunu da katı atıkların yönetimi sorunudur. AK belediyecilik, ülkemizde modern atık yönetimi anlayışını ilk defa uygulamış ve geliştirmiştir.

2002 yılında 150 belediyede 15 tesis ile verilen atık toplama hizmeti, bugün 903 belediyeyi kapsayacak şekilde 69 modern düzenli katı atık depolama tesislerince verilmektedir. Bu sayede vahşi depolama alanlarında ciddi ölçüde azalmalar yaşanmış olup, düzenli olarak katı atık hizmeti verilen belediye nüfusu 45 milyonu geçmiştir.

2002 yılında nüfusumuzun %33'üne katı atık düzenli depolama hizmeti verilirken, 2013 yılında bu oran %69'a ulaşmıştır.

Katı atıkların geri dönüşümü noktasında; 1.395 geri kazanım tesisi ile, yeni bir sektör oluşturulmuştur. Bu sayede, 60 bin kişiye istihdam ve ekonomiye de yıllık 1,3 milyar TL'den fazla katma değer sağlanmaktadır. Geri dönüşüm sayesinde zararlı ve tehlikeli atıklardan, ambalaj atıklarına kadar pek çok atık ülke ekonomisine fayda sağlamaktadır. Ambalaj atıkları lisanslı toplama-ayırma ve geri dönüşüm tesisi sayısını, 28'den 835'e çıkardık. 2002 yılında ambalaj atıklarının sadece 130.000 tonu geri kazanılmakta iken, bugün 2 milyon tondan fazlası geri kazanılmakta olup, bu oran toplam ambalaj atıklarının %65'ini oluşturmaktadır.

Ayrıca, İstanbul, Ankara ve Gaziantep'te çöp depolama tesislerini aynı zamanda elektrik elde edilen tesisler haline getirdik.

Sanayi tesislerinde ortaya çıkan tehlikeli atıklar konusunda da geri kazanma çalışmalarına hız verdik. Bugün itibariyle geri kazanım tesisi sayısı 282'ye ulaştı.

Türkiye piyasasında yer alan kimyasallar kayıt altına alınarak, çevre ve insan sağlığı için yüksek risk oluşturabilecek 131 kimyasal madde belirledik. Riskleri kontrol altına alınamayan 9 kimyasal madde ve madde grubuna kısıtlama ve yasaklama getirdik. 11 kimyasal madde ve madde grubuna kısıtlama ve yasaklama çalışmaları devam etmektedir. 2017 yılına kadar yasaklanan/kısıtlanan kimyasal madde ve madde grubu sayısının 29'a çıkarılması hedeflenmektedir.

İhtiyaç duyulan yerlerde tıbbi atıkların bertaraf edilmesi sağlanacaktır.

Ömrünü tamamlamış araçlarda 2023 yılı hedefi ise yeniden kullanım-geri kazanım oranları ortalama araç ağırlığının en az % 95'i seviyesine çıkarılacaktır.

2023 yılında piyasaya sürülen akümülatörlerin % 95'i toplanacaktır.

2023 yılında piyasada oluşacak 500.000 ton atık yağın %75'i toplanarak geri kazanılacaktır.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Yönetmeliği'ni 2012 yılında yayımlayarak, bu atıkların yönetimini başlattık. 2023 yılına kadar "çağın atığı" olarak nitelendirilen yaklaşık 340.000 ton atık elektrikli ve elektronik eşyanın toplanarak geri kazanımı sağlanacaktır.

Hedef, 2023 yılında tüm belediyelerce düzenli katı atık toplama, modern depolama ve bertaraf hizmetinin verilmesi ve geri dönüştürülebilir tüm atıkların geri dönüşümünün sağlanmasıdır.

TEMİZ DENİZLER

Deniz kirliliğinin izlenmesi ve önlenmesine yönelik önemli çalışmalar kapsamında 249 ölçüm istasyonunda, 40 farklı parametrede kirlilik ölçümleri yapıyoruz.

Temiz denizlerin bir göstergesi olan mavi bayrak sayısını 383'e çıkararak bu alanda dünya üçüncüsü olduk. 2023 yılında dünya birincisi olmayı hedefliyoruz.

Deniz kirliliğinin en önemli etkenlerinden birisi olan gemi atıklarına ilişkin olarak da çeşitli önlemler alıyoruz.

244 adet kıyı tesisinde gemilere atık alım hizmeti verilmesini sağlıyoruz.

Ayrıca, Gemi Atık Takip Sistemi ile gemi atıklarını elektronik ortamda takip ediyoruz, Muğla ve Antalya illerinde Mavi Kart uygulaması ile tekne ve yatların atıklarını online olarak izliyoruz.

Deniz süpürgeleri ile kıyılardaki çöpleri topluyoruz.

Deniz kazalarını önlemek ve zararlarını en aza indirmek için, 1 ulusal ve 6 bölgesel acil müdahale planını hazırlayıp hayata geçirdik. Ayrıca, 227 kıyı tesisinin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planını onayladık.

TEMİZ HAVA

Plansız kentleşmenin oluşturduğu bir diğer çevre sorunu da hava kirliliğidir. Ağırılık olarak ısınma ve trafikten kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla, kentlerimizin pek çoğunda doğal gaz yaygınlaştırılmış durumdadır. Ayrıca, araç sayılarındaki artışa rağmen araç ve yakıt kalitesindeki iyileşmelere bağlı olarak hava kalitesinde önemli ölçüde iyileşmeler gözlenmektedir.

“2009–2020 Çevresel Gürültü Eylem Planı”yla insanlarımızın gürültüden uzak, daha huzurlu, sağlıklı, kaliteli bir çevrede hayat sürmelerini amaçlıyoruz.

Şehirlerimizin gürültü haritalarını çıkarıyoruz. 2016 yılına kadar İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Kocaeli’nde demiryolu, otoyollar ve sanayi alanları için stratejik gürültü haritaları hazırlayacağız. 2023 yılına kadar bütün Türkiye için gürültü haritalarının hazırlanması hedeflenmektedir.

2017 yılında 81 ilin hava emisyon envanteri ve 2015 yılında hava kirlilik potansiyeli yüksek olan 60 ilde temiz hava eylem planları çıkarılacaktır.

Ülkemizin hava kalitesi düzeyi 2002 yılında 81 ilde kurulu bulunan yarı otomatik sistemlerle ölçülürken, 2004 yılında geçtiğimiz tam otomatik ölçüm sistemi ile anlık ölçümlere başlanılmıştır. 2013 yılında tam otomatik ölçüm yapan istasyon sayısını 81 ilde 165’e çıkardık. Bu sabit istasyonların yanı sıra 3 adet mobil ölçü aracıyla hava kalitesi ölçümü yapıyoruz. Ölçüm sonuçları halkımıza “www.havaizleme.gov.tr” adresinden online olarak duyurulmaktadır.

Hava kalitesinin iyileştirilmesi için Marmara Temiz Hava Merkezini kurduk. Buna ilave olarak, Samsun, Erzurum, Konya, İzmir, Adana, Diyarbakır ve Ankara’da 7 adet Temiz Hava Merkezinin kurulmasına yönelik çalışmalarımız devam ediyor.

SU İŞLERİ

Su hayatın ve medeniyetin kaynağıdır.

İktidarımız su konusunda bugüne kadar çok büyük projeleri hayata geçirmeyi başarmıştır.

Su yatırımlarında cumhuriyet tarihimizin rekorunu kırdık. AK Parti hükümetinden önceki 1999-2003 yılları arasında DSİ tarafından sadece 9 tesis hizmete açılmışken, 11 yıllık iktidarımız döneminde 1.763 tesisi tamamlayarak milletimizin hizmetine sunduk.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı 2003 yılından bugüne kadar toplam 65 milyar TL’den fazla yatırım gerçekleştirdi.

Hizmete aldığımız 305 sulama tesisi ile 20 milyon dekar araziye suya kavuşturduk. 2003 yılından sonraki projelerde iptidai sulama sistemlerini terk ederek, basınçlı borulu sisteme geçtik. 2003 yılından önce tarım arazilerimizin sadece % 6’sı borulu sistemle sulanmaktaydı. Bugün bu rakam % 44’e yükselmiştir. 2015 hedefimiz ise % 88’e çıkarmaktır. Bunun neticesinde sadece sulamada yaklaşık % 40’lık bir su tasarrufu sağlanmış olacaktır.

İstanbul, Ankara İzmir, Bursa, Mersin, Erzurum, Şanlıurfa başta olmak üzere bütün şehirlerimizin içmesuyu meselesini uzun vadeli çözdük. İşletmeye aldığımız 76 adet içme suyu projesi ile 41 milyon vatandaşımıza yılda 2,07 milyar m3 içme suyu temin ettik.

Melen Projesi ile İstanbul’un 2071 yılına kadar, Gördes Barajı ve İsale Hattı ile de İzmir’in içmesuyu problemini 2040 yılına kadar çözdük. Ankara’nın asırlık rüyası Gerede Sistemi’ni hayata geçiriyoruz. Ankara’nın 2050 yılına kadar içme suyu problemini çözecek olan Gerede Projesi’ne 2010 yılında başlanmış olup, 2014 içinde bitirilmesi hedeflenmektedir.

Konya’nın 100 yıllık rüyası mavi tüneli tamamladık. Proje ile Konya Kapalı Havzasına yılda 414 milyon m3 su aktarılacak ve Konya Ovası’ndan bereket fışkıracaktır.

Toprağımıza sahip çıkıyoruz. 987 adet taşkın koruma tesisini tamamlayarak, 2 milyon 250 bin dekar araziye taşkınlardan koruduk.

81 ilin içme suyu ihtiyacı planlanmış ve 25 milyon vatandaşımız kaliteli içme ve kullanma suyuna kavuşturulmuştur. Susuzluk "kader" olmaktan çıkarılmıştır.

59 yılda 486 gölet tamamlanmışken, başlattığımız yeni bir projeye 1000 günde 1071 gölet inşa edilecektir. Bununla beraber 1,5 milyar m³ depolama sağlanacak, 4.200.000 dekar zirai arazi suya kavuşacak, 420.000 kişiye istihdam imkânı sağlanacak ve yılda 1,26 milyar TL gelir artışı sağlanacaktır. "1000 Günde 1000 Gölet ve Sulama Projesi"ni 2014 yılı sonunda tamamlamayı hedefliyoruz.

Önümüzdeki süreçte bir damla suyun bile israf olmaması, verimli kullanılıp değerlendirilmesi ve temiz tutulması için devam eden birçok proje tamamlanacak ve daha birçok proje devreye sokulacaktır.

İçme suyu şebekelerindeki kayıp kaçak oranlarını azaltmaya yönelik olarak başlatılan "scada" uygulaması ve şebekelerin uygun malzemelerden üretilen borulardan teşkil edilmesi uygulaması önümüzdeki dönemde yaygınlaştırılacaktır.

Yerüstü ve yeraltı su kaynaklarını kapsayacak şekilde, hukuki ve kurumsal olarak "bütüncül su kaynakları yönetimi modeli"ne geçilecektir. Böylece tüm su havzaları mutlak koruma altına alınacak, kirlenmeye karşı önleme stratejileri geliştirilecek ve halkın buna katılımı sağlanacaktır.

25 nehir havzasının tamamında "Nehir Havza Yönetim Planları" hazırlanacak, bütün nehirlerimizdeki su kalitesi Otomatik İzleme İstasyonları ile izlenecek ve AB standartlarında su kalite hedeflerinde % 75 oranında gerçekleşme sağlanacaktır.

DSİ tarafından 11 yılda tamamlanan içme suyu, sulama, enerji üretimi, taşkın koruma, ulaşım ve sosyal amaçlı projelerin sayısı 1763 adettir.

Son 11 yılda 18 milyon dekar araziye suya kavuşturduk, hidroelektrik enerji üretimini 26 milyar kilovatsaatten 77 milyar kilovatsaate yükselttik.

Bugün tamamı 8,5 milyon hektar olan sulanabilir tarım arazilerimizin yüzde 67'sine tekabül eden 5,73 milyon hektarı sulanmaktadır.

Tekirdağ, Kırklareli, Edirne ve Çanakkale (Gelibolu) illerimizi kapsayan Trakya Gelişim Projesi (TRAGEP) ile sulamadan içme suyu teminine, atık su arıtımından dere ıslahı ve taşkın erken uyarı sistemine, meteorolojiden ağaçlandırmaya kadar pek çok alandaki projeler için 10 milyar TL'lik yatırım yapılacaktır.

TRAGEP kapsamında Trakya'da; 123 adet baraj ve gölet inşa ediliyor, 76 adet dere ıslah ediliyor, içme ve kullanma suyu ihtiyacı 2050 yılına kadar çözülüyor. 12 adet İleri Atıksu Arıtma Tesisi inşa ediliyor, Katı Atık Bertaraf Tesisleri kuruluyor. Bu projeye Trakya yeşillendirilirken, Ergene Eylem Planı da hızla uygulanıyor.

Ülkemizin ekonomik sulanabilir 8,5 milyon hektar arazisinin tamamı sulanacaktır. Susuz arazi kalmayacaktır.

İÇME SUYU PROJELERİ

81 ilimiz için hazırladığımız İçme Suyu Eylem Planı ile illerimizin 2040, 2050 ve hatta 2071 yıllarına kadar içme suyu ihtiyacı planlanmıştır.

İşletmeye aldığımız 61 adet içme suyu tesisi ile takriben 41 milyon kişiye içme suyu sağladık. 36 adet projenin inşaatları devam ediyor.

Bu projeleri tamamladığımızda yaklaşık olarak 18 milyon kişiye daha ilave içme suyu sağlanmış olacak.

Melen Projesi bünyesinde dünyada iki kıtayı birbirine bağlayan ilk ve tek uzun sualtı tüneli olan Boğaziçi Tüneli ile Asya ve Avrupa'yı denizin 135 metre altından birleştirdik.

Melen ve Yeşilçay Projeleri ile İstanbul'un 2071 yılına kadarki içme suyu ihtiyacı karşılanacaktır.

Gördes Barajı ve 2 metre çaplı İsale Hattı ile de İzmir'in içme suyu problemini 2040 yılına kadar çözdük.

Ankara'nın 2045 yılına kadar içme suyu problemini çözecek olan Gerede Projesi'ne 2010 Aralık'ta başladık, 2014 yılında bitirmeyi planlıyoruz. Proje ile yılda 226 milyon metreküp su, 31 bin 592 metrelik ve 4,5 metre çapında Türkiye'nin en uzun su iletim tüneli vasıtasıyla Çamlıdere Barajı'na aktarılacak.

Hedefimiz, içme suyu ve atık su altyapısı olmayan hiçbir belediye kalmaması, nüfusumuza 2040 yılına kadar yetecek içme suyu temin edilmesidir.

TEMİZ ENERJİ KAYNAKLARI

Partimiz, çevrenin korunması ile ülkenin enerji ihtiyacının karşılanması arasında bir dengenin kurulmasının gerekliliğine inanmaktadır. Bu amaçla temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dönecek, enerji güvenliğini ve çeşitliliğini sağlamak için gerekli yatırımlar yapılacaktır.

2700 MW olan rüzgâr enerjisine dayalı üretim kapasitemiz 2023'te 20.000 MW'a çıkarılacaktır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından daha çok yararlanılacaktır. 2023'e kadar jeotermal kaynaklı elektrik gücünü 600 MW'a, güneş enerjisine dayalı kurulu gücü 3 bin MW'a çıkarmayı hedefliyoruz.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payı en az % 30 düzeyinde olacaktır.

Yaptığımız yasal düzenlemelerle lisanssız elektrik üretiminin önünü açtık. Lisansa tabi olmayan elektrik üretim tesisi kurulu güç sınırını 2 kat artırarak 1 MW'a çıkardık. Böylece vatandaşlarımızın, rüzgar ve güneş gibi kaynaklarla hiçbir lisans ve şarta tabi olmadan konutlarında kendi elektriğini üretebilmelerinin önünü açtık.

2003 yılından bugüne kadar kurulu gücü 3.000 MW olan 18 adet HES projesini devreye alarak, 2003 yılında 26 milyar kilovatsaat olan hidroelektrik enerji üretimini 77 milyar kilovatsaate yükselttik. Artık ülkemizde kullanılmakta olan 4 ampulden birisi HES'lerin enerjisi ile aydınlanmaktadır.

ORMANCILIK

Orman gelirlerimizi 3'e katladık. 2002 yılında 620 milyon TL olan orman gelirlerimizi 2 milyar TL'ye ulaştırdık.

900.000 hektar yeni orman alanı kazandık. 2002 yılında 20,8 milyon hektar olan orman varlığımızı 21,7 milyon hektara ulaştırdık.

Korunan alanlarımızı artırıyoruz. 2002 yılında 952 olan korunan alan sayısını 2013 yılında 1.533'e, korunan alan miktarını ise 3,4 milyon hektardan 5,6 milyon hektara çıkarttık.

1992-2002 yılları arasında yılda ortalama 75.000 hektar alanda ağaçlandırma çalışması yapılırken, 2013 yılında bu rakamı yaklaşık 6,5 katına çıkartarak 500 bin hektar alanda ağaçlandırma çalışması yaptık.

2003 yılından bugüne kadar 11 yılda toplam 3 milyar adet fidanı toprakla buluşturduk.

Son 11 yılda 3 milyon 691 bin hektar, yani yaklaşık 37 milyon dekar alanda ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışması yaptık.

İlk defa "Her İlde Bir Şehir Ormanı Projesi" başlattık. 2003'ten bugüne kadar toplam 127 adet Şehir Ormanı tesis ettik.

Fidan üretimini 6 kat artırarak 75 milyondan 470 milyona çıkardık. Milli Ağaçlandırma Seferberliği (2008-2012) ile 10 bin 577 kilometre karayoluna ve köy yolu kenarına 6 milyon 600 bin fidan diktik.

Halen bütün alanlar değerlendirilmekte, karayolu kenarları, okulların bahçeleri, hastane ve cami avluları ile mezarlıklar ağaçlandırılmaktadır.

İstanbul'a 100 bin erguvan, Bursa'ya 100 bin kestane, Çanakkale'ye 250 bin gül fidanı dikiyoruz.

Arıcılarımıza destek gayesiyle "Bal Ormanı Eylem Planı" nı başlatarak 175 adet bal ormanı kurduk. 2017 yılı hedefimiz; 8 bin 100 hektarlık alanda 270 adet bal ormanı kurmaktır.

Sedir Eylem Planına göre son 5 yılda 125 bin hektar alanda çalışma yaptık. Bu kapsamda yılda 10 milyar, 10 yılda 100 milyar tohum ekmeyi hedefliyoruz.

Ayrıca 2012-2016 yılları arasında Ceviz ve 2013-2017 yılları arasında Badem ve Kestane Eylem Planlarını başlattık.

Türkiye, aynı kuşakta yer alan Akdeniz ülkeleri İspanya, Portekiz, Yunanistan, İtalya ve Fransa mukayese edildiğinde orman yangınlarıyla mücadelede en başarılı ülkedir.

776 adet kuleden ormanlarımızı 24 saat gözetliyoruz. Orman yangınlarının uzaktan algılanması ve otomatik yangın bulma sistemleri olarak, 87 gözetleme kulesinde 174 kamera kullanıyoruz.

2012 yılında orman yangınlarına ilk müdahale süresini 18 dakikaya indirdik. 2013 yılında ise yangına hassas bölgelerde ortalama ilk müdahale süresini 14 dakikaya, ülke genelinde ise 17 dakikaya düşürdük.

Türkiye'yi, orman yangınlarıyla mücadelede çevre ülkelere de her an yardım edebilecek güçlü bir orman yangını söndürme sistemine kavuşturduk.

Yanan alanların her metrekaresini bir yıl içinde ağaçlandırıyoruz. Orman yangınlarında zarar gören alanları yıl içerisinde ağaçlandırarak yangına dirençli ormanlar kuruyoruz.

Akdeniz Bölgesi'nin en büyük ve modern yangın eğitim merkezini Antalya'da kurduk.

Ormanlarımızda 19 milyon 120 bin hektar alanın kadastrounu tamamladık. Bu alanın 16 milyon 700 bin hektarını tapuya tescil ettirdik.

Kamuoyunda 2/B olarak bilinen orman vasfını yitirmiş arazilerin değerlendirilmesi ve satışı konusunda yapılan düzenleme ile 40 yıldır çözülemeyen ve vatandaş ile devleti karşı karşıya getiren meseleyi çözdük.

Orman köylümüzün hayat standardını yükseltiyoruz. Son 11 yılda orman köylümüze 10 milyar TL kaynak aktardık. Kredi verilen aile sayısında % 1082 artış sağladık. Orman köylümüze aktarılan kaynağı 4 kat artırdık. 2003 yılında 335 milyon TL destek verilirken, biz bu rakamı 2013 yılında 1,37 milyar TL'ye çıkarttık.

2003 yılında 33 olan Milli Parklarımızı 40'a, 17 olan Tabiat Parklarımızı 193'e, Tabiat Anıtı sayısını 102'den 111'e çıkardık.

İlk defa bizim dönemimizde Yaban Hayatı Geliştirme Sahası oluşturduk.

Bugün 43 yaban hayatı geliştirme sahamız var.

Ayrıca 41 adet sulak alanda koruma bölgeleri ilan ettik.

Milli parklar ve tabiat parklarına 2012 yılında 11,5 milyon, 2013 yılı Ekim ayı sonuna kadar ise 10 milyonun üzerinde ziyaretçi geldi.

Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'nı yılda ortalama 2,5 milyon kişi ziyaret ediyor.

Çanakkale ruhunun simgesi olan Çanakkale Destanı Tanıtım Merkezi'ni, 2012 yılı Haziran ayında ziyaretçilere açtık. Çanakkale Destanı'nın 100'üncü yılı için de 49 proje gerçekleştireceğiz.

Önümüzdeki dönemde şehirlerimizde daha çok ve daha yeni botanik parkları ve tema bahçeleri yapacağız.

2023'e kadar kent ormanı sayısı iki katına yükselteceğiz.

2023 yılına kadar orman alanlarımızı, ülke topraklarımızın % 30'u olan 23,3 milyon hektara ulaştıracacağız.

Milli Parklarımızın sayısını 50'ye, Tabiat Parkı sayısını ise 55'e çıkaracağız.

Ormanlarımızın tamamının tapu ve tescil işlemlerini tamamlayacağız.

AFETLERE HAZIRLIK

AK belediyeler, afetlere karşı bilinçli ve duyarlı bir toplum için pek çok ve yeni faaliyetler yaptılar. Afet Önleme ve Eğitim Merkezleri kurdular. Halkımıza ve öğrencilerimize deprem ve diğer afetlere karşı hazırlık eğitimleri verdiler.

AK belediyeler itfaiye ve acil yardım alanında da çağdaş, etkili ve hızlı hizmetleriyle vatandaşlarımızın güvenini kazandılar. İtfaiye istasyon sayılarını, araç sayılarını ve kalitelerini artırdılar. Yangınlara ortalama varış sürelerini düşürdüler.

Acil yardım ambulans istasyon sayıları da yükseldi. Böylece vatandaşlarımızın acil sağlık sorunlarına hızla müdahale ediyoruz.

Sahildeki şehirlerimizde belediyelerimiz cankurtaran hizmeti veriyor.

7'den 77'ye vatandaşlarımızın yangın, kaza, ilkyardım ve doğal afetler konusunda bilinçlenmesini sağlıyoruz.

Sivil savunma ekipleri kurarak ülkemizin her yanındaki ve yurtdışındaki afetlere müdahale ediyoruz.

Büyük şehirlerdeki AK belediyeler, doğal afetleri, kötü hava koşullarını ve acil durumları tek bir merkezden yönetiyorlar.

Meselâ İstanbul'da Avrupa'nın ve Ortadoğu'nun en büyük Lojistik Destek Merkezi'ni kurduk. Bu Merkez, afet anında 200 bin kişiye gıda hizmeti verebiliyor.

AK belediyeler doğal afet durumlarında gıda ve haberleşme ihtiyacını karşılayacak "mobilize ekipler" de kurdular.

Merkezi hükümet düzeyinde ise, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığımız (AFAD), ülke içinde yaşanan felaketlerin izlerini silme konusunda da orta ve uzun vadeli çalışmalar yürütüyor.

Van'da yaşanan deprem sonrası çok hızlı müdahale ederek, depremde vatandaşlarımızın yaralarını kısa sürede sarmıştık.

AFAD, TOKİ ve Van Valiliği işbirliğiyle depremin 39'uncu gününde, Van ve Erciş'te afet konutlarının temelini atmıştık. 15 bin 341 adet afet konutunun inşaatını Ağustos 2012 tarihi itibarıyla tamamlayarak hak sahiplerine teslim etmeye başladık. İlk depremin birinci yıl dönümü olan 23 Ekim 2012 tarihinde tüm hak sahiplerine konutlarını teslim ettik. Çalışmalarımız sonucu; söz verdiğimiz gibi başardık ve depremden sonra 1 yıl içinde Van'ı yeniden ayağa kaldırdık.

Afetlerden sonra etkin ve hızlı müdahaleyi sağlayacak şekilde barınma, sağlık ve iaşe gibi afetzedelerin zaruri ihtiyaçlarının karşılanması için çadır ve acil müdahale malzemelerinin depolanması amacıyla Lojistik Depolar kuruyoruz.

TOKİ ile birlikte yapacağımız merkezlerde, afetlerde ihtiyaç duyulan ve afetzedelere ulaştırılacak olan acil barınma malzemeleri bulundurulacaktır.

Afet ve acil durumlarda öncelikli olarak ihtiyaç duyulan çadır stoğumuzu artırıyoruz.

Toplumumuzun aile tipine uygun olarak ürettiğimiz 85 bin çadır ile birlikte toplam 112 bin çadır stoğuna ulaştık.

Okulları, hastaneleri, kamu tesislerini, resmi binaları, köprü ve viyadükleri yapısal olarak güçlendirdik.

Gelecek dönemdeki hedeflerimiz şunlardır:

- Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığımız koordinasyonunda tüm kurum ve kuruluşlarımız ile afete dirençli bir toplum oluşturarak afetlerden en az zararla çıkan bir ülke olmak,
- Eğitimlerle, toplumda farkındalık oluşturup, afetleri korku ile beklenen bir felaketten, başa çıkılabilir bir olguya dönüştürmek,
- Afet risklerini belirlemek ve önceden alınacak önlemlerle afet zararlarını azaltmak,
- Afetlere hızlı, zamanında, yeterli ve iyi koordine edilmiş biçimde müdahale etme kabiliyetini sürekli geliştirmek,
- Tüm doğal ve teknolojik afetlerle ilgili risk ve zarar azaltma çalışmalarını tamamlayarak daha güvenli yerleşim alanları oluşturmak,
- Yaşanabilir bir çevre için kentsel dönüşümünü gerçekleştirmiş, yapısal anlamda güçlü ve güvenli şehirler oluşturmak,
- İklim değişikliğinin sebep olabileceği afetlerle mücadeleye hazırlıklı olmak,
- Sivil toplum kuruluşlarının afetlerle mücadele kapasitelerini güçlendirmek, akreditasyonlarını sağlamak ve gönüllülüğü teşvik etmek.
- İleri teknolojilerden faydalanarak afet yönetimini daha etkin hale getirmek,
- Erken uyarı ve tahmin sistemleri ile olası afetlerin önceden tahmin edilmesini mümkün kılmak, kurumlarımızın ve vatandaşlarımızın erken tedbir alabilmelerini sağlamak,

- Afet yönetim sistemini sürekli geliştirmek,
- Mükemmelliyet Merkezleri ile afet yönetimi alanındaki bilgi ve birikimini dünya ile paylaşan bir ülke olmak.

6. Bölüm

HİZMET BELEDİYESİ

İktidarımız, ülke yönetiminde olduğu gibi yerel yönetimlerde de daha önce görülmemiş düzeyde ve kalitede hizmetler başlatmış ve sunmuştur. Toplumun her kesimine yönelik hizmetler çeşitlenerek ve odaklanarak sürecektir.

Hizmet anlayışımızın temeli “insana hizmet, Hakk’a hizmettir” ilkesidir. Bize yönetim yetkisi ve sorumluluğu veren yerel halkımıza en müreffeh, en sağlıklı, en huzurlu bir hayat sunmak için gecemizi gündüzümüze kattık. Bu hizmet çabamız önümüzdeki dönemde de insanı ve milleti merkez alan anlayışla yeni hedeflere ulaşacaktır.

Bu hedefe yönelik olarak şehirlerimizin marka değerini ortaya çıkaracak özel projeler hazırlayacağız.

Bu kapsamda; “İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Projesi”nin planlama çalışmalarını tamamladık ve altyapı inşaatlarına başladık.

Ayrıca, İstanbul Büyük Çamlıca Özel Proje Alanı Planlama çalışmalarını bitirdik ve alana ilişkin kentsel tasarım proje çalışmalarına başladık.

Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi işlemlerini basitleştirdik. Talep edilen belge sayısını azaltarak, ruhsat ve iskân sürecini kolaylaştırdık.

Gelişen ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda, Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde değişiklik yaptık.

Toplumun değişen ihtiyaçlarını karşılamak üzere 3194 sayılı İmar Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu ve 3621 sayılı Kıyı Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin çalışmalarda son aşamaya geldik.

Ayrıca, Otopark Yönetmeliği ve Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te de değişiklik çalışmaları devam etmektedir.

Yürüttüğümüz çalışmalarla yapılarda enerji verimliliğini artırdık. Bu kapsamda 2011 yılında Enerji Kimlik Belgesi (EKB) uygulamasını başlattık. Bugüne kadar ülke genelinde 150 binden fazla bina Enerji Kimlik Belgesi aldı. Ülke genelinde, yaklaşık 10 bin enerji kimlik belgesi uzmanı yetişti.

AK belediyciliğin hızlı ve etkin çözüm geliştirdiği bir başka konu da kentleşmedir.

Özellikle son asırda şehirlerin hızlı ve kontrolsüz bir şekilde büyümesi kentleşme ve buna bağlı olarak da çevre sorunlarını gündeme getirmiştir.

Kontrolsüz kentleşme, çevre ve ekonomi üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Kontrolsüz şehirleşmeden ötürü konut ihtiyacının karşılanamaması, sağlıksız konut üretimi, altyapı yetersizliği, su sıkıntısı, kamu hizmetlerinden yararlanma güçlükleri ve bunlara bağlı fiyat artışları ile verimli tarım alanlarının tahribatı oluşmaktadır.

1950'lerden itibaren dünyada sanayileşme yarışının başlamasıyla sanayinin ihtiyaç duyduğu iş gücüne paralel olarak nüfus, başdöndürücü bir hızla şehirlere akmıştır. 1950'li yıllarda dünya nüfusunun % 30'u şehirlere yaşarken bugün bu oran % 50'yi geçmiştir. 2025 yılına kadar şehirlere yaşayan nüfusun %60'a ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Kentleşme, pek çok gelişmekte olan ülkede olduğu gibi Türkiye'de de 20. yüzyılın ortalarından itibaren hız kazanmaya başlamıştır. Ülkemizde, 1927'de şehirleşme oranı %24 iken, bu oran 1960'da %33'e, 2000 yılında %71,5'e yükselmiş ve bugün ise %75'e yaklaşmıştır. 2014 yılı mahalli idare seçimleri

sonrasında toplam belediye sayısının 1.396'ya düşmesi ve toplam nüfusun yüzde 90'ından fazlasının belediye sınırları içerisinde kalması beklenmektedir.

Ülkemizde kırsal alanlardaki nüfusun kentlere taşınması, beraberinde gecekondulaşma ve kaçak yapılaşma sorununu getirmiştir. Yaklaşık 70 yıldır devam eden hızlı kentleşme ve çarpık yapılaşma kentlerimizin sağlıklı büyümesini engellemiş, doğal çevrenin tahrip edilmesine yol açmış, olası afet durumunda da can ve mal kaybı riskini artırmıştır.

Takdir edilir ki, 70 yılda yapılan tahribatı 11 yıllık iktidarımızda arzu edilir seviyede tamir edebilmemiz mümkün değildi ve bu beklenemez. Tahrip etmenin çok kolay, tamir etmenin ise çok zor olduğunu herkes bilir. Dolayısıyla AK Parti, bozulanı düzeltmekte, yanlışları doğrultmakta, daha da önemlisi bundan sorasını doğru bir zeminde planlayıp uygulamaktadır.

Ülkemizde konut stokunun önemli bir kısmı, gerekli mühendislik hizmetini almadığı için depremlere ve diğer afetlere karşı dayanıksız ve sağlıksız durumdadır. Ayrıca, bu yapılar ısı yalıtımı olmaması nedeniyle yüksek enerji tüketimine sebep olmakta ve ülke kaynaklarının israfına yol açmaktadır. Bunun yanında kentlerimizin altyapısı da işlevsel yönden yetersiz kalmaktadır.

Ülkemiz, geçtiğimiz yüzyılda 90'a yakın büyük deprem yaşamış, bu afetlerde binlerce can kaybı ve milyarlarca lira zarara uğramıştır.

Bu gerçeğin en acı örneği; 1999 Marmara Depremi'nde, bir buçuk dakika içinde 18 bin vatandaşımız hayatını kaybetmiş ve 110 binden fazla konut kullanılamaz hale gelmiştir.

Ülkemizde planlı kentleşme ve güvenli konut üretimi meselesinin, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarıyla milli bir sorun olduğu ortadadır. Bu anlamda, ülkemizin ilgili tüm kurum ve kuruluşlarının, STK'ların, üniversitelerin ve vatandaşların işbirliği ile bu sorun aşılabilecektir. Zira çözüm yolu zihinsel bir dönüşümden geçmektedir. Sorunların temel kaynağı, konutu salt barınak olarak gören anlayıştır. Bunun yerine şehir kültürü ve insan odaklı bir anlayışı yaygınlaştıracaktır.

Diğer bir öncelik alanımız, komşu şehirlerarası bağlantıların güçlendirilmesidir. Her şehrin ekonomik olarak potansiyeli olan alanlar coğrafi, ekonomik ve sosyal açıdan bütünleşik olduğu komşu iller ile birlikte değerlendirilecektir. Bir şehirde önde olan ekonomik sektörlerin komşu şehirlerde tekrarlanması yerine, birbirini bütünleyecek şekilde kümelendirilmesi sağlanacaktır.

Önümüzdeki dönemde “Büyük Medeniyet Yolunda” vizyonumuz ile şehirlerimiz artık imar planlarını ticaret planına göre, ticaretin, sanayinin, turizmin en iyi şekilde gelişeceği şekilde hazırlayacaklar. Belediyeler ticaretin bereketinin artmasına yönelik plan ve hizmet yapacaklar. Kalkınma ajansları ve belediyeler ortak çalışarak sosyal girişimcilik projeleri geliştirecekler. Kent yoksulluğunun önüne geçilecek. Ev kadınları düzenlediğimiz kurslara katılarak, geleneksel-yöresel ürün üretimiyle üretime katılacaklar, turizm kazanacak, ticaret kazanacak, insanımız kazanacak, şehirlerimiz kazanacak.

ALTYAPI HİZMETLERİ

Son yarım yüzyılda büyük şehirlere yönelen aşırı göç nedeniyle, kentlerimizin altyapı kapasiteleri yetersiz kalmış, yerel yönetimlerin kaynakları altyapı ihtiyacını karşılayamaz hale gelmiştir.

Bu gerçeği gören AK Parti iktidarı, sorunun çözümü için öncelikle yerel yönetimlerin ve büyükşehirlerin yetkilerini güçlendiren reformlar yapmış, merkezi bütçeden aldıkları payları arttıran, gelirlerini çoğaltan ve personel giderlerini azaltan uygulamaları hayata geçirmiştir. Ayrıca, yerel yönetimlerin borçları da yeniden yapılandırılmıştır.

2003-2012 yılları arasında, yerel yönetimlere İller Bankası öz kaynaklarından toplam 14 milyar 200 milyon TL düşük faizli, uzun vadeli kredi temin edilmiştir.

İller Bankası kanalı ile 2012 yılında belediyelerimize toplam 4 milyar TL kredi tahsis edilmiş ve yerel yönetimlere ait 2 milyar 885 milyon TL kaynak kullanılmıştır. 2013 yılı

sonu itibari ile belediyelerimize toplam 3.073.088.255 TL kredi, 601.890.003 TL hibe olmak üzere toplam 3.674.978.258 TL tahsis edilmiş olup, 4.348.441.740 TL kredi ve hibe kullanılmıştır.

Yerel yönetimlerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payı son 11 yılda % 440 oranında arttırdık. Belediyelerimizin sorunlarının çözümüne katkı sağlamak ve daha iyi hizmet sunmak amacıyla kredilerin faiz oranları düşürülmüş, vadeleri uzatılmış ve çeşitliliği artırılmıştır.

2002 yılında yerel yönetimlere merkezi bütçeden aktarılan kaynak 4,6 milyar TL iken, 2012 yılında bu rakam 27.2 milyar TL'ye çıkarılmıştır.

Küçük belediyelerin su ve kanalizasyon sorunlarının çözülmesi için başlatılan “SUKAP” Projesi kapsamında; 2011 ve 2012 yılında toplam 647 adet içme suyu ve kanalizasyon yatırımı için 1.253.945.000 TL hibe, 1.512.848.000 TL kredi olmak üzere toplam 2.766.793.000 TL kaynak tahsis edilmiştir.

2013 Aralık ayı sonu itibariyle SUKAP projesi kapsamında 821 adet iş için 1.648.522.679 TL hibe, 2.314.543.789 TL kredi olmak üzere toplam 3.963.066.469 TL kaynak tahsis edilmiştir.

SUKAP projesi kapsamında gerçekleştirilen 821 adet işin 239'u tamamlanmış, 440 adet işin inşaatı devam etmekte, 74 iş sözleşme aşamasında ve 68 iş ihale aşamasındadır.

2002 yılında 4 bin 510 kilometre olan doğalgaz iletim ve dağıtım boru hattı uzunluğu, 2012 yılı itibarıyla 18 kat artış göstererek 82 bin 238 kilometreye ulaşmıştır. Bu değer dünyanın çevresinin iki katından fazladır.

2002'de sanayi ile konutta 5 şehrimize, sadece sanayide ise 9 şehrimize giden doğalgaz iletim hattı bugün itibariyle 72 şehrimize ulaştı. Diğer illerimize de doğalgaz arzı sağlamaya yönelik çalışmalarımız devam ediyor.

Ayrıca, AB üyelik öncesi yardımlarını (IPA) yerel yönetimlere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ulaştırmaktadır. Bu kapsamda; 2007-2013 yıllarını kapsayan 1. IPA dönemi

kapsamında; 780 milyon avro bütçeli 32 adet entegre su projesi ve 160 milyon avro bütçeli 7 adet entegre katı atık yönetimi projesi olmak üzere, toplam bütçesi 940 milyon avro olan ve tamamlandığında yaklaşık 13 milyon kişiye hizmet sağlayacak 39 adet çevre altyapı projesinin uygulamasına başlanmıştır.

2013-2020 yıllarını kapsayan 2. IPA dönemi kapsamında ise; 500 milyon avro bütçeli 21 adet entegre su projesi ve 260 milyon avro bütçeli 16 adet entegre katı atık projesi olmak üzere, toplam bütçesi 760 milyon avro olan 37 adet çevre altyapı projesine ilişkin başvuru yapmak üzere hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Partimiz, kentsel altyapı hizmetlerinin kalitesini, sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlu olarak yükseltmeyi hedeflemektedir.

Önümüzdeki dönemde çevre alanındaki başlıca hedeflerimiz şunlardır:

- İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusu yüzde 100'e çıkarılacak, susuz belde kalmayacak ve ihtiyaç duyulan yerleşim yerlerinde içme suyu arıtma tesisleri yapılacaktır.
- Yürürlüğe giren yeni İller Bankası Anonim Şirketi Kanunu ile; uluslararası finans kuruluşlarından yerel yönetimlerimize uygun koşullu kredi kullandırılması kolaylaşacak ve büyük ölçekli olarak devam edecektir.
- Şehir parkları, rekreasyon alanları, aktif yeşil alanlar, çocuk oyun alanları, dinlenme ve gezinti alanları artırılacak ve büyük ölçekli kent meydanları oluşturulacaktır.
- Hızla gelişen teknolojiye paralel biçimde, kentlerimizin bilişim ve iletişim altyapıları kesintisiz hizmet sunacak şekilde tamamlanacaktır.
- Kentlerimizde farklı kurumlarca yürütülen altyapı inşaatlarında birliktelik sağlanarak, zaman ve kaynak israfı ile görsel kirlilik önlenecektir.

- Yerel yönetimlerin kentsel teknik altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesine yönelik uygun koşullu finansman olanakları geliştirilecektir.
- Yerel yönetimlerin yatırım projelerine sağlanan kredilerde, uygulama projeleri için yürürlükteki afetlerle ilgili mevzuata uyumluluğun takibine etkin şekilde devam edilecektir.
- Yerel yönetimlerin afet risklerine karşı bilinçlendirilmesi çerçevesinde teknik destek ve eğitim faaliyetleri yapılacaktır.
- Kentsel altyapı sektöründe kullanılan malzemelerin afetlere dayanıklı olarak üretilmesine yönelik Ar-Ge çalışmaları yürütülecektir.
- Yerel Yönetimlerin enerji verimliliğinin ve yenilebilir enerji kullanımının artırılmasına yönelik projelerinde kullanmak üzere daha uygun finansman modelleri oluşturulacaktır.
- Yerel Yönetimlerin üst yapı projelerinde; enerji verimliliği ilkelerine uygun, küresel ısınma etkilerini en aza indiren, yapılaşmanın doğal yaşam üzerindeki olumsuz etkilerini azaltan, çabuk yenilenebilir malzeme kullanan, atıkların geri dönüşümünün sağlandığı yeşil bina uygulamaları desteklenecektir.
- Ar-Ge çalışmalarına önem verilerek, çağdaş insanın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, ilk yatırım ve işletme maliyeti düşük, işletmesi kolay, gelişen teknolojilerin kullanıldığı projelerin üretilmesine yönelik çalışmalara devam edilecek ve bu kapsamda, yenilenebilir enerji kaynaklarının (güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, jeotermal enerji vb.), deniz suyunun arıtılarak içme-kullanma suyu temini yapılan ters-ozmos arıtma tesislerinde kullanılabilmesi, evsel arıtılmış suyun geri kullanımı ve enerji tasarrufu sağlanabilmesine yönelik araştırmalara ve bu yönde proje yapımına öncelik verilecektir.

- Nihai hedef; yerel yönetimlerin her türlü projelerine iç ve dış piyasalardan en uygun koşullarda finansman sağlayarak yerel yönetimlere teknik destek ve mali danışmanlık hizmeti vermek, yerel yönetimlerin kentsel projelerinde Ar-Ge kapasitelerini yükseltmek ve belediyelerimizi çevre dostu bir hizmet anlayışı ve çözüm odaklı yaklaşımla en yüksek kapasitelerine çıkarmaktır.

TOPLU KONUT

Türkiye'nin toplu konut alanındaki en büyük hamlesini TOKİ ve yerel yönetimler aracılığıyla gerçekleştirdik, gerçekleştirmeye devam ediyoruz.

81 il ve 800 ilçedeki 2 bin 761 şantiyede başlatılan konut sayısı 615 bin 365'dir. Bu rakam, altyapı ve sosyal donatılarıyla birlikte nüfusu 100 bini aşkın 23 şehir demektir.

Sosyal donatıları ve çevre düzenlemeleri ile birlikte 467 bin 355 konutu hak sahiplerine teslim ettik.

Konutların 144 bin 539'u alt gelir grubu ve yoksullara; 238 bin 743'ü dar ve orta gelir grubuna yöneliktir.

84 bin 441 konut gecekondü dönüşümü kapsamında yapılmıştır. 37 bin 688 konut afet konutlarından oluşmaktadır. 37 köyde ürettiğimiz 5 bin 584 konut Tarımköy projemiz çerçevesinde yapıldı.

TOKİ, yerel yönetimlerle müştereken başlattığı büyük kapsamlı kentsel yenileme programı kapsamında, 222 projede toplam 264 bin 811 konutluk gecekondü dönüşüm çalışmasını projelendirdi.

TOKİ yoksul gruba yönelik 45-55 metrekare konutları, peşinatsız 20 yıl vadeli, aylık 100 liradan başlayan taksitlerle satışa sunmaktadır.

AK belediyeler de vatandaşlarımıza sağlıklı, çağdaş ve konforlu meskenler temin etmek için büyük işler yaptılar. Pek çok şehrimizde makul fiyatlarda ve uygun ödeme şartlarıyla vatandaşımızı ev sahibi yaptılar.

AK belediyeler önümüzdeki dönemde de çevre düzenlemesi yapılmış, yeşillendirilmiş, sosyal donatıları tam, estetik sosyal konut üretimini artıracaktır.

Alt gelir grubuna yönelik 65-87 metrekare konutlar 6 bin lirası peşin ve konut teslimiyle başlayan aylık 300 lira taksitle, 15 yıl vadeli olarak satışa arz edilmektedir.

TOKİ'nin yaptığı toplu konut alanlarında çevre düzenlemeleri kapsamında yaklaşık 42 milyon metrekare yeşil alan düzenlemesi, 15 milyon adet ağaç dikimi ve çalı peyzajı yapıldı.

TOKİ projeleri vasıtasıyla doğrudan ve dolaylı olmak üzere 900 bin kişilik istihdam sağlandı.

TOKİ bugüne kadar 37,3 milyar liralık işin teslimatını yapmıştır.

TOKİ, tescilli taşınmaz kültür varlıkları için 463 projeye 38,1 milyon lira kredi açmış ve bunlardan 307'sini tamamlamıştır.

Aralık 2013 itibarı ile 6306 sayılı Kanun kapsamında toplam 58.649 adet bağımsız bölümün risk tespiti yapılmış olup, riskli yapı tespit çalışmaları yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Riskli yapı tespiti yapmak üzere 573 kurum ve kuruluş Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca lisanlandırıldı.

Başta ABD'de mortgage olmak üzere, dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde ipotekli konut kredisine dayalı sistemler çökerken, TOKİ kamu bütçesinden kaynak kullanmadan, dünyaya örnek olacak başarılı uygulamalara devam ediyor.

Bundan dolayıdır ki bu kurumumuz iktidarımız döneminde uluslararası birçok ödüle layık görülmüştür.

İMAR VE PLANLAMA

AK Partili belediyelerin en önemli özelliklerinden birisi şehirlerimizin başıboş bırakılmış, ihmal ve hatta ihanet edilmiş imar ve planlama işlerine çekidüzen vermeleridir.

AK belediyeler özel şehir planlama birimleri kurdular, çağdaş yöntemleri kullanarak şehirlerin geleceğinin nasıl olması gerektiği üzerine bilim insanları, toplum temsilcileri ve şehir sakinleri ile diyalog kurdular.

Vatandaşımızın mülkiyet sorunlarını hızla çözüyoruz. Şehirlerimizde plansız alan bırakmamak üzere çalışıyoruz.

Türkiye'nin enerji-etkin yapılaşmayı esas kabul eden, plansız, denetimsiz, sağlıksız, savurgan ve vahşi yapılaşmayı reddeden, yenilenebilir enerji, iklim elemanları, yapı kabuğunda ekolojik malzeme kullanımı ile enerji etkin pasif ve konstrüktif tasarım, kullanışlılık, sağlamlık ve estetik kaygılarla hazırlanmış yeni bir imar kanununa ihtiyaç olduğu açıktır.

Önümüzdeki dönemde tüm yerleşim birimlerini ilgilendiren kapsamlı bir imar kanunu çıkarılacaktır.

"3194 Sayılı İmar Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile:

- Mekânsal plan kademelenmesi netleştirilmekte ve yerel yönetimlerin alt ölçeklerde hazırlayacağı planların üst ölçekte hangi planlara uygun olarak yapılacağı belirlenmektedir.
- Yerel yönetimlerin uygulamada karşılaştıkları ve onaylanan planların askıya çıkması ve kesinleşmesi ile ilgili olarak yaşanan karmaşıklıklar çözülmektedir.
- Planlarda umumi hizmet alanlarında kalan, ancak kamulaştırılmayan alanlarda mülk sahiplerinin süresiz olarak taşınmazlarındaki kısıtlamalar kaldırılmakta ve kullanım hakkı verilmektedir.

- İkinci kez ilave düzenleme ortaklık payı alınması sağlanarak, yerel yönetimlerin planların uygulanması olanağı artırılmakta, yerel yönetimlerin kamulaştırma yapma zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır.
- Yapı kullanma izninin parsel maliklerinin tamamının muvafakatı aranmaksızın, başvurudan itibaren 6 iş günü içinde verilmesi sağlanarak, mevcutta 30 gün olan süre kısaltılmaktadır.
- Yapı ruhsatının mimari, statik ve yapı aplikasyon projesi, zemin ve temel etüt raporu alınarak ve yalnızca belge kontrolü yapılarak en geç 6 iş günü içinde verilmesi sağlanarak, mevcutta 30 gün olan ruhsat süresi kısaltılmaktadır.
- Kat mülkiyetini değiştiren tadilatlar ile statik projeleri değiştiren tadilatların ruhsat düzenlenerek, diğer tadilatların müellif ve teknik müşavirlik kuruluşunun yazılı izni ile yapılması sağlanarak inşaat süreci kolaylaştırılmaktadır.
- Ruhsat işlemlerinin takibi görevi teknik müşavirlik kuruluşuna verilerek bu sürecin profesyoneller tarafından yürütülmesi sağlanmaktadır.
- Uygulama imar planında sonradan değişiklik yapılsa dahi, yapı ruhsatı alınarak inşasına başlanmış yapıların inşaatının tamamlanması sağlanarak, yapıların müktesep hakları korunmakta, bu yapılarda tadilat yapılabilmesine imkân tanınarak idareye güven ve istikrar ilkesi korunmaktadır.
- Ayrıca İmar Kanunu Taslağı ile iklim duyarlı enerji verimli ve ekolojik yerleşme ve binaların teşvik edilmesine dair kolaylıklar sağlanmaktadır. Bu tür uygulamalara ilişkin vergi ve harçlarda yapının durumuna göre muafiyete varan destekler sağlanmaktadır.

Önümüzdeki dönemde ele alacağımız bir başka konu da belediye harçlarının farklılaştırılmasıdır. Ülkemizde 2464 sayılı belediye gelirleri kanuna göre; vergi, harç, harcamalara katılma payları, ücret gibi düzenlemelerde belediyelerimiz 5 ayrı gruba ayrılmış, alt ve üst limit şeklinde uygulama yapılmaktadır. Aynı şehirde farklı semtlerde oturan vatandaşlar birçok harçta aynı bedeli ödemektedir.

Vatandaşlarımızın belediyeye karşı yükümlülüklerinde (vergi, harç, harcamalara katılma payları, ücret ve ilan-reklam vb.) ülke genelindeki bölgelemelere ilave olarak belde içerisinde de alt ve üst limitler tespiti yoluyla daha adil bir düzenleme yoluna gidilecektir. Böylece şehrin kendi içerisinde bölgeleme yapılması sağlanacaktır.

KENTSEL DÖNÜŞÜM

Hızlı ve çarpık kentleşmeden kaynaklanan sorunların çözümünde sadece güvenli konut üretiminin yetersiz kalacağı ortadadır. Bu çalışmalara ilave olarak ülkemizdeki sağlıksız konut stokunun yenilenmesi bir zorunluluktur. Bir deprem ülkesi olarak konut stokunun bir seferberlik halinde ve zaman geçirmeksizin yenilenmesi önem arz etmektedir. Bunun için AK Parti kentsel dönüşüm çalışmalarına başlamıştır.

AK belediyeler birçok şehirde planlı şehirler ve deprem odaklı kentsel dönüşüm çalışmalarına devam ediyor. Halkımızı depreme karşı dayanıksız ve sağlıksız mekânlardan kurtararak onlara yeni ve kaliteli konutlar ve işyerleri veriyoruz.

Özellikle büyük şehirlerimizde deprem odaklı kentsel dönüşüme yönelik yeni şehir modelleri oluşturma çalışmalarımız sürüyor.

AK Parti olarak kentsel yenileme sürecini biz başlattık. Kentsel yenileme ve dönüşümde, mülk sahipleri ile anlaşma esaslı uygulamalara başladık.

Bizim anlayışımız ev yıkan değil, yuva yapan bir kentsel dönüşüm anlayışıdır.

Afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, sağlıklı ve güvenli meskenler ve çevre teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirleyen "6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" 2012 yılında yürürlüğe girmiştir.

Bu kanun ile can ve mal emniyeti bakımından riskli yapılar ortadan kaldırılacak, daha estetik yapılar inşa edilecek, halkımızın ulaşım, altyapı ve sosyal donatı sorunları çözülmüş planlı alanlarda, daha güvenli ve sağlıklı yapılarda yaşaması temin edilecektir. Kentsel dönüşümün diğer amaçları arasında yerli ve yenilikçi üretimin desteklenmesi, şehirlerimizin iş ve hayat şartları açısından cazibesinin artırılması, sosyal uyumun güçlendirilmesi, tarihi ve kültürel değer taşıyan şehir merkezlerinin dönüşümle canlandırılması ve konut sahipliğinin artırılması bulunmaktadır.

Kentsel dönüşüm çalışmaları ayrıca Anayasa'daki "sosyal devlet" ilkesinin hayata geçirilmesine de önemli ve etkili bir katkı yapacaktır.

Bahsi geçen Kanun ile:

- Vatandaşların öncelikle can güvenliğinin sağlanması hedeflenmektedir. Bunun için riskli olduğu bilimsel verilere göre tespit edilecek yapılar yıkılacak ve dönüştürülecektir.
- Anlaşma yolu ile riskli yapısını dönüştürenlere kredi, konut ve işyeri tahsisi, konut sertifikası gibi destekler verilecektir.
- Uygulamanın temelde vatandaşlarca yürütülmesi amaçlanmış, devletin yardım ve destekler dışında asgari müdahalesi esas alınmıştır.
- Uygulamanın etkin yürütülebilmesi için Kanunun uygulanmasında özellikle yerel yönetimler etkin bir şekilde yetkilendirilmiştir.

Kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında ekonomik ömrünü tamamlamış, afet riski taşıyan binaların yıkılarak yerlerine, güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir yapılar oluşturmak gayesiyle 2013 yılı içerisinde çok önemli aşamalar kaydedilmiştir. “Dönüşüm Başlıyor” sloganıyla Sayın Başbakanımızın katılımlarıyla;

- 5 Ekim 2012 tarihinde 35 ilimizde 6500 bağımsız bölümün
- 6 Nisan 2013 tarihinde 5 ilde 33.529 bağımsız bölümün
- 17 Ağustos 2013 tarihinde 47 ilde 87.628 bağımsız bölümün dönüşümünü başlattık.

Bu kapsamda halen 253 bin bağımsız bölümün dönüşümü devam etmektedir.

Ayrıca, Ocak 2014 ayı itibariyle Bakanlar Kurulu onayı ile 37 farklı ilimizde 106 riskli alan ilan edilmiştir. Bu alanlarda bulunan yaklaşık 377 bin yapıda 1 milyondan fazla kişi yaşamaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre ise; Bakanlar Kurulu Kararı ile 16 ilde ve 33 farklı alanda Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı olarak belirlenmiştir. Bu alanlarda 145 bin kişinin yaşadığı 46 bin yapı bulunmaktadır.

	İl sayısı	İlan Edilen Alan Sayısı	Konut Sayısı	Etkilenen kişi sayısı
Riskli Alan	37	127	377.167	1.069.832
Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı	16	33	45.975	145.842

Halkımızın daha güzel, daha temiz ve daha sağlıklı mekânlarda oturması temel hedefimizdir.

Yerel yönetimlerle müştereken başlattığımız büyük kapsamlı kentsel yenileme programı kapsamında 222 projede toplam 264 bin 811 konutluk gecekondü dönüşüm çalışmaları projelendirilmiştir. 193 farklı bölgede 95 bin 440 konutluk ihale çalışmaları yapılmış olup, ihalesi tamamlanan 170 projede 84 bin 441 konut başlatılmış ve 89 bölgede 51 bin 246 konutun inşaatı tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir.

Kentsel dönüşüm çalışmaları için bugüne kadar yaklaşık 800 milyon TL kaynak temin edilmiş olup, taahhüte bağlanan miktarlar hariç 550 milyon TL'nin üzerinde harcama yapılmıştır.

Bugün itibarıyla ülke genelinde toplam 253.000 bağımsız birimin dönüşümü devam ediyor.

2014 yılında 200 bin birimi dönüştürerek, toplamda 400 bin bağımsız birimin dönüşümünü tamamlamış olacağız.

Riskli yapı tespit çalışmaları kapsamında; Kasım 2013 itibariyle 7 bin 704 binada, 37 bin 666 konut ve 6 bin 34 dükkân olmak üzere toplam 43 bin 700 bağımsız bölümün risk tespitini yaptık.

Dönüşüm çalışmalarının başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde yeni bir yapılanma oluşturduk.

İstanbul, İzmir ve Bursa illerinde, doğrudan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı, bölgesel düzeyde görev yapan “Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Müdürlükleri” kurduk. Dönüşüm çalışmalarını valilikler, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile yakın işbirliği içerisinde yürütülmektedir.

Başlatılan “Alo 181 Çevre ve Şehircilik Çağrı Merkezi” uygulaması ile vatandaşlarımızın dönüşümle ilgili tüm sorularına süratle cevap veriyoruz.

Yürütmekte olduğumuz bu çalışmalarda vatandaşlarımızın mağdur olmaması için hak sahiplerine mali destek sağlıyoruz.

Kentsel dönüşüm çalışmaları için bu güne kadar hak sahiplerine 51 milyon lira kira yardımı yaptık.

Yine hak sahiplerinin 500 bin liraya kadar kullanacağı krediler için faiz desteği veriyoruz. Binasını dönüştüren vatandaşlarımızı başta KDV olmak üzere, birçok vergi ve harçtan muaf tutuyoruz.

Bu kapsamda toplamda yaklaşık 750 milyon lira kaynak temin ettik ve taahhütte bağlanan miktarlar hariç 400 milyon liranın üzerinde harcama yaptık.

Merkezi hükümet ve yerel yönetimlarımızın işbirliğiyle kentsel dönüşümde hedefimiz 20 yılda toplam 6,5 milyon konutun dönüşümünü yıllar itibariyle planlamış bulunmaktayız. Bu hedef doğrultusunda; 2013 yılında 250.000 ve 2014 yılında 250.000 olmak üzere toplam 500.000 konutun, Cumhuriyetimizin 100. yılı olan 2023'te 3,5 milyon; önümüzdeki 20 yılda ise 6,5 milyon birim konut dönüştürülecektir.

AK Parti, tüm belediyelerimizde kentsel dönüşüm ve gelişim ile birlikte halkımızın sağlıklı ve çağdaş konut ihtiyacını sağlayacaktır.

Şehirlerimizin belirli bölgelerinde büyük yatırımlarla büyük nüfuslara hitap edecek yeni istihdam alanları oluşturmayı planladık.

Bu bölgelerde konut, kültür, turizm, ticaret ve rekreasyon alanları oluşturmaya başladık.

Sanayi alanlarını, çağımızın ihtiyacı olan bilişim teknolojisi merkezlerine dönüştüreceğiz.

İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerimizde çağdaş ve çevreye duyarlı ticaret, kültür ve turizm ağırlıklı ve sürdürülebilir bir kentsel merkez oluşturma çabalarına devam edeceğiz.

YAPI DENETİMİ

%98'i deprem kuşağında yer alan ülkemizdeki hızlı kentleşme; bir taraftan plansız ve çarpık yapılaşmaya sebep olurken, diğer taraftan da doğal kaynakların ölçüsüz kullanılmasına ve çevre kirliliğine yol açmıştır.

Bunun sonucunda, yapılan çalışmalar ile fenni mesullük olgusunun günün şartlarına göre değerlendirilerek yeniden tanımlanması ve konusunda uzman personele sahip, kurumsallaşmış firmalar vasıtasıyla yürütülmesi esasına dayanan 2001 yılında 4708 sayılı "Yapı Denetimi Hakkında Kanun" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızca 2010 yılında 4708 sayılı Kanunun uygulandığı 19 pilot ilimizdeki 789 adet yapı ile diğer bir denetim sistemi olan 3194 sayılı Kanunun fenni mesuliyet olgusunun uygulandığı 62 ilimizdeki 2390 adet yapı karşılaştırılarak raporlanmıştır.

Bu rapora göre, yapı ruhsatı ve eklerine ile imar planına uygunluk açılarından %98'lere varan oranlara ulaşıldığı, taşıyıcı sistem açısından TUS uygulamasının öngördüğü denetim sisteminin uygulandığı yapılara göre ortalama üç kat daha fazla başarı yakalandığı tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmalar doğrultusunda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızca yapılan değerlendirmeler sonucunda alınan Bakanlar Kurulu Kararı ile 01.01.2011 tarihi itibariyle Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 19 pilot ilden ülke genelinde 81 ilde uygulamasına geçilmiştir.

Bugün itibari ile faal 1642 adet yapı denetim kuruluşu, 25.098 denetçi, 32.430 kontrol elemanı ve 4.941 yardımcı kontrol elemanı vasıtasıyla 446.641.222 m²'lik toplam yapı inşaat alanının aktif denetimi yapılmaktadır.

Sürekli gelişim ikesinden hareketle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatları ile yerel idareler kontrolünde yürütülen yapı denetim sisteminin uygulamaları sürekli izlenmekte ve yapılan mevzuat çalışmaları ile daha etkin ve verimli bir denetim modeli kurgulanarak, yaşanabilir çevre ve marka şehirler vizyonuna ulaşılması hedeflenmektedir.

ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ VE SİT ALANLARI

Merkezde Tabiat Varlıkları Koruma Merkez Komisyonu, 21 il merkezinde 29 adet Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu oluşturduk.

1.700 adet Doğal Sit Alanına ilişkin tüm dosyaların, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza devrini sağladık.

16 Özel Çevre Koruma Bölgesinin 9'unda sosyo-ekonomik, tarihi ve kültürel değerlerin araştırılması projelerini ve bölgelerin tamamında da biyolojik çeşitlilik araştırma projelerini tamamladık.

Korunan alanlarda 70 adet imar planı ve değişikliğini yaptık.

12 adet yerleşimin hâlihazır harita alımını ve 13 adet parselasyon planı uygulamasını gerçekleştirdik.

Ülkemizde bulunan tüm doğal ve kültürel Sit alanlarının dünya standartlarında ele alınıp değerlendirilmesi, korunması ve insanlığa bir değer olarak sunulması iktidarımızın 2023 hedefleri arasında yer almaktadır.

26 adet imar planını onayladık, 7 adet yerleşimin hâlihazır harita alımını ve 6 adet parselasyon planı uygulamasını gerçekleştirdik.

Ülkemizde bulunan tüm doğal ve kültürel Sit alanlarının dünya standartlarında ele alınıp değerlendirilmesi, korunması ve insanlığa bir değer olarak sunulması zaten iktidarımızın 2023 hedefleri arasında yer almaktadır.

TAPU VE KADASTRO

Cumhuriyetin kurulduğu tarihten 2003 yılına kadar 39.317 birimin kadastro su tamamlanmışken, sadece son 11 yılda 12.907 birimin kadastro su bitirilmiş ve ülke tesis kadastro sunda son noktaya gelinmiştir. Ülke kadastro suzun %99'u tamamlanmıştır.

Ülke genelinde tapu ve kadastro bilgilerinin bilgisayar ortamına aktarılması ve bu bilgiler üzerinden her türlü sorgulama ve tapu işlemlerinin elektronik ortamda anlık olarak yapılabilmesini amaçlayan e-Devlet projelerinden birisi olan "Tapu Kadastro Bilgi Sistemi" nin (TAKBİS) tapu bileşeni tamamlanmıştır.

Ayrıca müdürlüklerimizde yapılan sıramatik uygulaması ile vatandaşlarımızın gereksiz yere beklemeleri ve işlem sırası ile ilgili oluşabilecek karmaşaların önüne geçilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz hizmet sunumunda ortaya çıkabilecek aksaklıkları en aza indirmek, hizmetlerimize ilişkin vatandaşlarımızı bilgilendirmek amacıyla Alo Tapu (444 8278) hizmet hattını faaliyete geçirmiştir.

Yetki alanı dışı tapu işlemi ile Ankara'da yaşayan bir vatandaşın İstanbul'daki taşınmazın satış işlemi Ankara'daki herhangi bir tapu müdürlüğünden yapılması mümkün hale getirilmiştir. Yurt dışı birimlerin göreve başlamasıyla yetki alanı dışı tapu işlemleri ile yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın talepleri yaşadıkları yerde karşılanma imkânına kavuşacaktır. Pilot uygulama Almanya Berlin Başkonsolosluğu'nda başlamıştır.

Böylece işlem sahiplerinin tapu işlemleri için taşınmazın bulunduğu tapu müdürlüğüne müracaat şartı ortadan kaldırılarak zaman kayıplarının önüne geçilmekte, hizmette etkinlik ve verimlilik sağlanmaktadır.

Yapılan yeniliklere bağlı olarak tapu müdürlüklerimiz dünyanın en hızlı ve güvenilir tapu teşkilatından biri olmuş, dünya genelinde tapu işlemlerini en hızlı şekilde sonuçlandırıp vatandaş memnuniyeti oranı büyük ölçüde artırılmıştır.

TAKBİS ile işlem yapıldıkça otomatik veya işleme göre gerektiğinde SMS gönderebilmesi sağlanmıştır. Bu sayede vatandaşlar periyodik olarak işlemleri ile ilgili bilgilendirilmektedirler.

<http://onlinerandevu.tkgm.gov.tr> web adresinden vatandaşlarımız on-line randevu olarak Tapu Müdürlüklerimizde başvuru için beklemeden işlem yapılabilmektedir.

2023 yılına kadar, gayrimenkul bilgilerini kayıt altına alma işlemine hız verilecek, ülke genelinde kadastrusuz ve tescilsiz alan bırakılmayacak ve Tapu Kadastro Bilgi Sistemi tamamlanarak ülkenin her yerinden tapu işlemi yapılması sağlanacaktır.

Tapu ve kadastro bilgilerinin modern bilgi sistemlerinin gereksinimlerine cevap verecek şekilde modernize edildiği, Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemine güncel ve sorunsuz bilgi aktaran, taşınmaz kimlik numarasını hayata geçiren ve ulusal adres bilgi sistemi ile bağlantılı, e-devlet sistemi ile tam entegre olmuş bir kurumsal yapılanma tesis edilecek ve elektronik arşiv ve elektronik tapu sicilini oluşturarak kamu ve özel sektöre elektronik ortamda hizmet sunulacaktır.

Gayrimenkule yönelik her türlü iş ve işlemlerin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün (TKGM) yönetiminde lisanslı bürolar aracılığıyla yürütülmesi sağlanacaktır.

Türkiye'nin tamamına ilişkin gayrimenkul değer haritaları oluşturulacaktır.

COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kurulan Coğrafi Bilgi Sistemleri yerel yönetimlerimiz açısından imar ve planlama faaliyetleri için hayati önem arz etmektedir. Bakanlık bünyesinde gerekli koordinasyonu sağlayacak üst yapı olan Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur ve gerekli yasal düzenlemeler hızla gerçekleştirilmektedir. Teknik anlamda koordinasyonu sağlayacak olan Ulusal Coğrafi Veri Portalı hayata geçirilmiştir.

Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmalardan özellikle "Kent Bilgi Sistemleri Standartları", "Kentsel Alanlarda Üretilen Yüksek Çözünürlüklü Ortofoto Harita Üretimi", "3 Boyutlu Kent Modellerinin Üretilmesi", "Kent Bilgi Sistemlerinin

Yaygınlaştırılması", "İdari Sınırların Kesinleştirilmesi", "Planların Tek Bir Ortamdan Yönetilmesi", "Konumsal Verilerin Üretilmesi, Depolanması ve Ücretsiz Olarak Paylaşılması" çalışmaları yerel yönetimler için çok büyük katkılar sağlayacaktır.

Bu katkılar başlıklar halinde aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

- Çalışmalar için tek bir standart sağlanacak ve her bir yerel yönetimin verisi ortaklaşa kullanılacaktır. Standart birliğin sağlanması yatırımcılar için büyük fayda sağlayacaktır.
- İl sınırlarına kadar genişleyen belediyelerin yönetimi çok hızlı ve yerinden yapılabilecektir.
- Kaçak yapılaşmaların takibi ve önlenmesi çalışmaları gerçekleştirilecektir.
- Afet öncesi ve afet sonrası yapılacak çalışmalarda, afet yönetimi için gerekli tüm verileri ilgili kullanıcılara anında sunulacaktır.
- Belediye gelirlerini artırıcı pek çok faaliyet başlatılabilecektir.
- Belediyelerimiz teknolojinin nimetlerinden en ekonomik ölçüde faydalanarak, Kent Bilgi Sistemlerini kurabileceklerdir.
- Kentsel gelişme alanları daha kolay ve hızlı, gerçekçi yaklaşımlarla belirlenecektir.
- Kent ölçeğinde sağlık, kültür, eğitim ve gelişmişlik yapılarının görsel olarak yönetimine karar destek sağlanacaktır.
- Her vatandaşın, e-devlet yapısı üzerinden, şeffaf, güvenilir ve güncel bilgilere ulaşabilmesi sağlanacaktır.

- Kent yönetimine ve planlamasına katılımcı bir yaklaşım sağlanacaktır.
- Tüm il ve ilçe belediyelerine, özellikle yeni büyükşehir belediyelerine kaliteli, güncel coğrafi veriler üreterek, yerel yönetimlerin daha hızlı plan ve proje üretmeleri sağlanacaktır.

ÇEVRECİ ULAŞIM

Yerel yönetimlerimiz ile hükümet işbirliği sayesinde, halkımıza kent içi ulaşımda metro standardında konforlu bir ulaşım imkânı sağladık.

İzmir'in trafik sorununa kalıcı bir çözüm üretmek amacıyla, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığımız, TCDD ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı işbirliğiyle başlatılan EGERAY Projesi 2011 yılında hayata geçirildi.

Aynı şekilde Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ile birlikte GAZİRAY Projesi yürütülüyor.

Ankara'da da BAŞKENTRAY Projesi hayata geçiriliyor.

Şehir içi raylı taşımacılığa destek olmak ve vatandaşlarımıza hizmeti biran önce sunmak için bazı metro projeleri Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına devredildi.

Bakanlık metro yatırımlarına hızla devam ediyor.

Bursa Büyükşehir Belediyemiz Türkiye'nin ilk yerli tramvayı İpekböceği'ni üretti.

Ankara'nın 23,5 kilometre olan raylı sistem hattı yapılan yatırımlarla 67,5 kilometreye çıkacak. Merkezi hükümete devredildikten sonra, Ankara'da 18 ayda 32 kilometre metro hattı tamamlandı.

Merkezi hükümet olarak, kent içi yaya ve araç trafiğini şehirlerarası trafikten ayırmak amacı ile 60 il merkezinde, 487

adet ilçe ve 223 adet belde yerleşiminde 3951 km uzunluğunda kent geçişi yaptık.

Kent içi yollarda, şehirlerarası transit trafiğin kesintisiz akımını sağlayan 342 adet köprülü kavşak, 1773 adet kontrollü ve sinyalize kavşak, 1064 adet kontrollü hemzemin geçit ve 1015 adet yaya alt ve üst geçidi inşa ettik.

Çevre kirliliğine yol açan faktörlerden biri de ulaşım araçlarıdır. Kentleşmenin artmasının yanı sıra hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde yolcu ve yük trafiğinin yoğunlaşması, ulaşım araçları nedeniyle oluşan kirliliği artırmaktadır. Ülkemizdeki toplam karbondioksit ve eşdeğer emisyonunun % 11,4'ü ulaşım araçlarınca oluşturulmaktadır.

Ulaşım kaynaklı emisyonun %87'si karayolundan, % 1'i demiryolundan, % 5'i denizyolundan ve %7'si ise havayolundan kaynaklanmaktadır.

Ekonomik ve teknik ömrünü doldurmuş araçların piyasadan çekilmesi projesi ile 1990 öncesi model çekici, kamyon, otobüs ve tankerlerin piyasadan çekilmesinin önü açılmıştır. Bugüne kadar çevreye en çok zarar veren toplam 110.165 adet araç trafikten çekilmiştir ve uygulama halen devam etmektedir.

Trafikte seyreden motorlu kara taşıtlarının egzoz gazı emisyonları, Egzoz Gazı Emisyonlarının Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen periyotlarda ölçülmesi sağlanarak izlenmektedir. Kağıt üzerinde araç fenni muayene dönemi sona erdirilmiş, ülkenin her yanında uluslararası standartlarda kurulan 273 adet araç muayene istasyonu ve 1288 gaz emisyon ölçüm istasyonu hizmete sunulmuştur. Bugüne kadar 42 milyonun üzerinde aracın fenni muayenesi yapılmıştır.

2004 yılında yayımlanan Benzin ve Motorin Kalitesi Yönetmeliği ile motorlu kara taşıtlarında kullanılan yakıt kalitesinde önemli gelişmeler sağlanmıştır. Uygulamada yaşanan sıkıntılar dikkate alınarak Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği ile "Benzin ve Motorin Kalitesi

Yönetmeliği" birleştirilmiş, "Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü İle Benzin ve Motorin Kalitesi Yönetmeliği" 30 Kasım 2013 tarih ve 28837 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı çerçevesinde ulaştırma türlerinin teknik ve ekonomik açıdan en uygun yerlerde kullanılarak dengeli, akılcı ve etkin bir ulaştırma altyapısı oluşturulacaktır.

Temiz ve çevre dostu şehirler hedefimiz için; kara, demir, hava ve deniz yollarının yolcu ve yük taşımacılığındaki payları aşağıdaki şekilde değişecektir:

YÜK TAŞIMACILIĞI	2012 (%)	2023 (%)
Karayolu	78,4	60
Demiryolu	5,9	15
Havayolu	0,4	1
Denizyolu	4,2	10
Boru Hatları	11,5	14
YOLCU TAŞIMACILIĞI		
Karayolu	91,0	72
Demiryolu	1,6	10
Havayolu	6,9	14
Denizyolu	0,5	4

Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülke olduğumuz halde, AK Parti iktidarına gelinceye kadar maalesef denizlerimizden olması gerektiği gibi yararlanılamamıştır. AK parti iktidarına kadar demiryollarımızın içinde bulunduğu durum herkesin malumudur. Hükümetimiz, gerek konvansiyonel, gerekse Yüksek Hızlı Tren hatlarıyla şehirlerimizi ve bölgelerimizi birbirine bağlamaya devam etmektedir. Gerçek "demiryolu hamlesi" AK Parti'nin başarıları arasında zikredilmelidir. Dönemimizde havayolu gerçek anlamda "halkın yolu" olmuştur. Karayollarımız doğudan batıya şeklinde uzanıyordu. AK Parti kuzeyden güneye uzanan yollar inşa etmiş, bu amaçla sarp dağları muhteşem tünellerle delmiştir. Bu çalışmalar hâlen devam etmektedir.

Belediyelerimiz de bölünmüş yollar, üst ve alt geçitler, köprülü kavşaklar, yaya alt ve üst geçitleri ve tüneller gibi pek çok yatırıma imza atmışlardır. Birçok ilimiz çevreyollarıyla kuşatılmıştır. Önümüzdeki dönem şehirlerarası trafiği tamamen şehrin dışına aktarmak anlamına gelen bu yatırımlar devam edecektir.

Kent içi taşımının daha ekonomik, temiz ve seri olması için belediyelerimize her düzeyde destek verilecektir.

BÖLGESEL KALKINMA

Bölgeler arası gelişmişlik farklarının asgariye indirilmesi ve dezavantajlı bölgeler lehine pozitif ayrımcılık yapılması iktidara geldiğimizden beri en büyük önceliklerimizden birisi olmuştur. Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi itibarıyla en dezavantajlı bölgeleri Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Doğu Karadeniz Bölgesi'dir.

Bölgesel gelişme projeleri, kapsamı içine aldığı şehirlerimizden köylerimize kadar bütün yerel birimlerimizin refahını etkileyen önemli atılımlardır. İktidarımız döneminde bu alanda politika ve uygulama birliğini geliştirmek, mali ve kurumsal yönü güçlendirmek için önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu ve Bölgesel Gelişme Komitesi kurulmuş, yerel düzeyde tüm illeri kapsayacak şekilde 26 Düzey 2 bölgesinde kalkınma ajansları faaliyete geçirilmiş, ayrıca GAP dışında da üç bölge kalkınma idaresi (DAP, DOKAP, KOP) teşkil edilmiştir. Tüm bölgelerde kalkınma ajanslarının koordinasyonunda bölge planları hazırlanmış, ajanslarca mali ve teknik destek programları uygulanmıştır.

Bölgesel gelişme ve bölgesel rekabet edebilirlik açısından ulusal düzeyde öncelik ve hedefleri belirlemek, mekânsal gelişme ve sosyo-ekonomik kalkınma politikaları arasındaki uyumu güçlendirmek ve alt ölçekli plan ve stratejilere genel çerçeve oluşturmak üzere, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) çalışması başlatılmış ve önümüzdeki dönemde yürürlüğe konulacaktır.

Cazibe merkezleri yaklaşımı, 9.Kalkınma Planı ile bölgesel politika öncelikleri arasına girmiştir. Sürekli göç veren bölgelerdeki Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Kayseri, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Trabzon ve Van şehirleri cazibe merkezi olarak belirlenmiştir.

Programın uygulaması dört merkezde devam etmektedir. Erzurum, Van, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep'te de fizibilite çalışmalarına başlayacağız. 2010-2013 yılları arasında, dört ilimizde toplam bütçesi yaklaşık 315 milyon TL olan 20 projeyi program kapsamına aldık ve önümüzdeki yıllarda bu projeleri tamamlayacağız.

Bölgelerin rekabetçi üstünlüğe sahip oldukları alanlarda desteklenmelerini sağlamak üzere yatırım teşvik sisteminin bölgesel ve sektörel öncelikleri daha hassas tanımlanmıştır. Bölgelerin gelişmişlik seviyelerine göre yardım yoğunlukları farklılaştırılmıştır. Türkiye'deki tüm iller ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeylerine göre 6 bölgeye ayrılmış olup, bölgelerin gelişmişlik seviyelerine göre yardım yoğunlukları farklılaştırılmıştır. Böylece görece az gelişmiş olan 5. ve 6. bölge illerine yapılan yatırımlara daha fazla teşvik sağlanabilmektedir.

AB ile ekonomik ve sosyal uyum alanında yürütülen çalışmaların ülkemizde bölgesel politikaların gelişimine önemli katkısı olmuştur. 2007-2013 döneminde, Türkiye'ye Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracıyla (IPA) bölgesel kalkınma ve insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik yaklaşık 2,2 milyar avro kaynak tahsis edilmiştir.

GAP

GAP kapsamında, başta sulama olmak üzere temel altyapı yatırımlarının, ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlayacak eylem ve projelerin büyük bölümünün tamamlanması için 2008 yılında bir eylem planı başlattık. Plandaki proje ve faaliyetleri büyük oranda tamamladık.

Bunun için sorumlu kuruluşlara toplam 18,2 milyar lira kaynak aktardık ve bu kaynağın 14,7 milyar lirasını fiili yatırıma dönüştürdük.

Eylem Planı ile birlikte GAP Bölgesi yatırımlarının merkezi bütçe içindeki payını yüzde 7'den, yüzde 14 civarına yükselttik. Böylece 2007 yılında yüzde 62 olan GAP'ın genel nakdi gerçekleşmesi 2012 yılında yüzde 93'e ulaştı.

GAP Bölgesine kayıtlı ihracat 2008 yılında 4,4 milyar dolardan, 2012 yılında 8,1 milyar dolara ulaşırken, 2009 yılında işsizlik oranı da yüzde 15,8'den, 2012 yılında yüzde 12,4'e düştü.

Sulama ana kanal inşaatlarının yaklaşık yüzde 68'ini bitirdik. 610 kilometresi Eylem Planı döneminde olmak üzere, 2012 yılında toplam 843,4 kilometre ana kanalı hizmete aldık. Ana kanal inşaatlarıyla birlikte ikincil sulama şebekelerinin proje ve inşaat çalışmalarına da hız verdik. 272 bin hektar alanı sulayacak sulama şebekesi hemen hemen ihale aşamasına geldi.

Sulama projeleriyle eş zamanlı yürütülen toplulaştırma projeleri ile tarlalar modern tarıma ve verimli üretime uygun olarak şekillendiriliyor.

Ayrıca toplulaştırma yapılan her yerde tarlalar ve köyler sulama, kanalizasyon sistemi ve yola kavuşuyor. 2013 yılında 2,1 milyon hektar alanda çalışmaları tamamladık.

GAP kapsamındaki enerji yatırımlarını da tamamlanma aşamasına getirdik.

GAP Eylem Planıyla birlikte ulaştırma alanında Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolunu, Gaziantep Çevre Yolu kesimini, Diyarbakır Çevre yolunu BSK kaplamalı olarak trafiğe açtık.

Batman Havalimanı Terminal Binasını tamamladık. Şırnak Şerafettin Elçi Havalimanını tamamlayarak hizmete açtık.

Eğitimde bölgede 3 olan üniversite sayısını 9'a çıkardık. Bunlara dönem içinde 1 milyar liranın üzerinde kaynak tahsis ettik. Bu sayede fakülte sayısı, program sayısı ve üniversiteye kabul edilen öğrenci sayısı hızla arttı ve öğrenciler daha modern koşullarda eğitim olanağına kavuştu. Devlet üniversitelerinin dışında bölgede 4 adet vakıf üniversitesi kurulmasına da önayak olduk.

Bölgede yürütülen Sosyal Destek Programı (SODES) ile desteğimiz 3230 projeden yaklaşık 1,6 milyon kişi doğrudan yararlandı.

Bunun yanı sıra bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri, konferanslar, tiyatro ve sinema gösterileri, kültür, sanat ve spor etkinlikleriyle de milyonlarca kişiye ulaşıldı.

Bölgesel kalkınmayı hızlandırmak için 2012 yılında uygulamaya koyduğumuz yeni yatırım teşvik programımızda bölgeyi 6'ncı bölge olarak tanımladık ve en avantajlı imkânları sunduk.

Bölgede 2013 Eylül ayı itibarıyla öngörülen sabit yatırım tutarı 5,8 milyar lira olan 521 adet teşvik belgesi düzenlendi. Bu yatırımlarla yaklaşık 22 bin kişilik istihdam öngörülüyor.

2013 Ocak-Eylül dönemi itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre düzenlenen belge adedinde yüzde 47,7; öngörülen sabit sermaye yatırımında yüzde 101 ve istihdamda yüzde 58,3 artış kaydettik.

Sanayi altyapısının tamamlanması amacıyla Bölgede 2008-2012 dönemi itibarıyla devam eden 13 OSB projesinden 9'unu ve 11 küçük sanayi sitesi projesinden 5 tanesini tamamladık.

GAP Eylem Planı, 2008-2012 dönemi içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan eylemler önemli ölçüde tamamlanmasına rağmen, bitirilemeyen eylemlerin tamamlanması ve bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesi için yeni projelerin hayata geçirilmesi amacıyla 2014-2018 dönemini içerecek şekilde revize edilmektedir. Büyük ölçüde tamamlanmış olan revize eylem planı ile modern sulama tekniklerinin uygulanması, ulaşım ve konut altyapısının üst standartlara çıkarılması, rekabetçi ürün türlerine geçiş, pazarlama olanaklarının genişletilmesi, insan kaynakları ve kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi, doğal ve kültürel dokunun değerlendirilmesi gibi ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeyi kolaylaştırıcı politikaları daha gelişmiş bir altyapı ve kurumsal

kapasite ile uygulayarak bölgenin rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda;

- GAP Eylem Planı uygulamalarıyla 2018 yılı sonuna kadar yaklaşık bir milyon hektar alan sulamaya açılacaktır. Yeni Eylem Planı döneminde (2014-2018) yaklaşık 450 bin ha sulama alanının altyapı çalışmaları da tamamlanacak; böylece 1 milyon 400 bin ha alan sulamaya hazır hale getirilecektir.
- İlısu Barajı ve HES, Mardin ve Şırnak Doğalgaz Boru Hattı tamamlanacaktır.
- Diyarbakır ve Mardin Havaalanı Terminal Binaları tamamlanacaktır.
- Sanayi altyapısının geliştirilmesine yönelik 12 OSB Projesi bitirilecektir. Başta Şanlıurfa Gıda İhtisas OSB olmak üzere ihtiyaç duyulan illerde Tarıma Dayalı İhtisas OSB'leri kurulacaktır.
- GAP illerinde Kredi Garanti Fonu aracılığıyla 550 işletmeye kefalet sağlanacak olup, 195 milyon TL destek verilecektir. KOSGEB Destek Programları kapsamında Bölge'deki 5.000 işletmeye 60 milyon TL destek verilecektir.
- Batman Üniversitesi bünyesinde teknopark kurulacaktır. Bölgede teknolojiye dayalı katma değeri yüksek üretim yapısına geçişi sağlamak üzere ihtiyaç duyulan alanlarda "Tematik İleri Araştırma Merkezleri" kurulacaktır.
- Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) 3.677, ilköğretimde 8.174, ortaöğretimde ise 6.906 derslik olmak üzere toplam 18.757 derslik inşa edilecektir. Yükseköğretim öğrencileri için toplam 4.750 öğrencilik yurt yapılacaktır.
- Devlet hastanelerinde 4.380 adet, şehir hastanelerinde (sağlık kampüslerinde) 5.375 adet olmak üzere toplam 9.755 yatak kapasitesi oluşturulacaktır.

- GAP Eylem Planı'nı uygulamaya koyduk. GAP için 2003 yılında 211 milyon TL ödenek ayrılmışken, 2012 yılında 1 milyar 317 milyon TL, 2013 yılında da 1 milyar 247 milyon TL ödenek ayırdık. GAP tamamlandığında sulama faydası 2,2 milyar dolar, enerji faydası 4 milyar dolar, içme suyu faydası 410 milyon dolar olmak üzere milli ekonomiye yıllık katkısı 6,61 milyar dolar olacaktır. Proje ile 1 milyon 270 bin kişiye doğrudan istihdam imkânı sağlanacaktır.

GAP kapsamındaki 1 milyon 58 bin hektar arazinin 2002 yılına kadar 198 bin 854 hektarı sulanmış iken, 2008 yılında ilan ettiğimiz GAP Eylem Planı'ndan bugüne kadar 272 bin 697 hektar sulandı. 2003 sonu itibariyle 423 bin 193 hektar alan sulanmaktadır.

GAP'ta tarım sektörü için ayrılan ödenek 2003 yılında 211 milyon lira iken, 2012 yılında 1 milyar 317 milyon lira, 2013 yılında ise 1 milyar 370 milyon liraya ulaştı.

Diyarbakır'ın Silvan Barajı ve HES'i Dicle nehri üzerindeki en büyük sulama maksatlı barajdan biri olacak. 160 megavat kurulu güç ile yılda 681 milyon kilovatsaat enerji üretilecek. 245 bin hektar zirai arazi sulanacak. Ülke ekonomisine yılda 1 milyar lira katkı sağlayacak.

KOP

Konya, Karaman, Aksaray ve Niğde illerini kapsayan Konya Ovası Projesi (KOP) ile Akdeniz'e boşa akan suların Konya Ovası'na yönlendirilmesini sağlanacak.

Ülkemizin GAP ile yarışan dev projesi KOP, sulama faydası olarak 2,2 milyar dolar, enerji faydası olarak 300 milyon dolar, içme suyu 70 milyon dolar olmak üzere milli ekonomiye yılda toplam 2,57 milyar dolar katkı ve 100 bin kişiye doğrudan istihdam imkânı sağlayacak.

Akdeniz'e boşa akan suların Konya Ovası'na yönlendirilmesi için; Derebucak Yılmaz Muslu Barajı ve Gembos Derivasyonunu tamamlayarak Beyşehir Gölü'ne yılda 135 ila 180

milyon metreküp su aktarıyoruz. Buradan fazla sular Beyşehir-Suğla-Apa (BSA) Kanalı ile Konya Ovası'na yönlendiriliyor. Suğla Depolaması ile yılda 100 milyon metreküp su kazanıldı ve ovaya yönlendirildi. Bağbaşı Barajı ve Mavi Tüneli tamamladık.

17 bin 34 metre uzunluğundaki Mavi Tünel bir defada delinen Türkiye'nin en uzun, dünyanın ise en uzun 5'inci tüneldir. 423 milyon liraya mal olan Bağbaşı Barajını ve Mavi Tüneli, 16 Aralık 2012 tarihinde hizmete aldık. Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel ile Bozkır ve Avşar Barajlarının da inşası ile yılda 414 milyon metreküp suyu Konya Ovası'na ileticeğiz.

KOP ile 1 milyon 100 bin hektar arazi sulanacak, 1,5 milyon nüfusun içme suyu temin edilecek ve yılda 3 milyar kilovatsaat enerji üretilecektir.

Konya Ovası Projesi (KOP); Aksaray, Karaman, Konya ve Niğde illerini kapsamaktadır. Bu illerin 2002 yılında 145 milyon lira ile yüzde 2,0 olan kamu yatırımlarından aldığı pay, 2013 yılında yüzde 4,4 oldu, tutar olarak da 1,2 milyar liraya ulaştı.

KOP Bölgesinde 2011 ve 2012 yıllarında gerçekleştirilen toplam 233 sulama projesi ile 35 bin hektar alan, suyun tasarruflu kullanımına imkân sağlayan, modern sulama sistemlerine kavuştu.

2013 yılında ayrılmış olan 70 milyon lira ödenek ile çoğu düşük gelirlili ve yoğun göç veren dağlık bölgelerdeki 97 yerleşim biriminin sulama sorunu giderildi ve katma değeri yüksek ürün desenine dönüşüm desteklendi.

KOP İdaresi (KOP BKİ), bölgenin kalkınmasını hızlandırmak ve bölgedeki kamu yatırımlarının koordinasyonunu sağlamak üzere eylem planı hazırlamaktadır. Bu plan kapsamında 4 temel eksen belirlenmiştir:

- Doğal Kaynakların (Toprak ve Su) Sürdürülebilir Kullanımı
- Ekonomik Yapının Güçlendirilmesi

- Beşeri ve sosyal yapının güçlendirilmesi
- Kentleşme ve Mekânsal Gelişmenin Desteklenmesi

KOP Eylem Planını 2014 yılında yürürlüğe koymayı planlıyoruz. Eylem Planı kapsamında yerel kurumlarla ile görüşmeler tamamlanmış olup merkezi kurumlarla yapılan toplantıların tamamlanarak Eylem Planı ve bütçesi kesinleştirilecektir.

Bölge İl Özel İdareleri ile yürütülen “KOP Küçük Ölçekli Sulama Sistemlerinin Rehabilitasyonu ve Yaygınlaştırılması Programı” kapsamında 2013 yılı yatırım programında “Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı” başlığı altında KOP BKİ’ye 70 Milyon TL kaynak tahsis edilmiş olup, bu ödeneklerle toplam 97 adet sulama projesi desteklenmiş olacaktır. Programın sulama bileşeninin yanında faydalanıcıların getirisi yüksek olan ürünlerin ekim/dikimine yönlendirilmesi sağlanarak, projelerin uygulandığı bölgelerin gelir seviyelerinde önemli iyileşmeler sağlanmaktadır.

DAP

Doğu Anadolu Projesi (DAP) ile 1,078 milyar dolar sulama, 300 milyon dolar enerji ve 40 milyon dolar içme suyu faydası sağlanacak. Milli ekonomiye yıllık katkısı toplam 1,418 milyar dolar olacak ve 1 milyon 220 bin kişiye istihdam imkânı sağlayacak.

Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van illerini kapsayan Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi (DAP) çerçevesinde bölgenin gelişimine yönelik bir eylem planını hazırlıyoruz.

Bu kapsamda 4 bin 200 proje teklifi aldık, hazırlanan beş ana gelişme eksenini çerçevesinde 70 eylem belirledik.

DAP bölgesi illerinin 2002 yılında 485 milyon lira ile yüzde 6,7 olan kamu yatırımlarından aldığı pay 2013 yılında yüzde 10,6’ya, tutar olarak da 2,9 milyar liraya ulaştı.

DAP illeri için hazırladığımız 149 adet sulama projesi için toplam 51,5 milyon lira ödenek tahsis ettik.

DAP bölgesinin iktisadi kalkınmasında en önemli sektör olan hayvancılığın geliştirilmesi ve bölge hayvancılığında verimliliğin artırılması için her bir hayvancılık faaliyeti için havzalar tespit ederek bu havzalarda hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara başladık.

Bu çerçevede Hayvan İçme Suyu (HİS) Göletleri projeleri ve DAP Tarımsal Sulama Programı ile ilgili çalışmalara devam ediyoruz.

DAP İdaresi koordinasyonunda bölgenin gelişimine yönelik bir eylem planını hazırlıyoruz. Bu kapsamda 4 bin 200 proje teklifi aldık, hazırlanan beş ana gelişme eksenini çerçevesinde yaklaşık 70 eylem belirledik. Önümüzdeki dönemde Eylem Planını kesinleştirip hayata geçirerek DAP Bölgesinin gelişmesine ivme kazandıracaktır.

DOKAP

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) için Eylem Planı taslağını hazırladık.

DOKAP bölgesi illerinin 2002 yılında 379 milyon lira ile yüzde 5,2 olan kamu yatırımlarından aldığı pay 2013 yılında yüzde 6,1’e, tutar olarak da 1,7 milyar liraya ulaştı.

DOKAP bölgesi illerinde önceliğimiz turizmde kalkınmadır.

Bu kapsamda Doğu Karadeniz Turizm Master Planı ile ilgili uygulama çalışmalarımız devam ediyor.

DOKAP Bölge Kalkınma İdaresinin kurumsallaşması tamamlanacaktır.

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) için Eylem Planı taslağını hazırladık. 2014-2018 dönemini kapsayan DOKAP Eylem Planı tamamlanarak yürürlüğe girecektir.

DOKAP bölgesi illerinin 2002 yılında 379 milyon lira ile yüzde 5,2 olan kamu yatırımlarından aldığı pay 2013 yılında yüzde 6,1'e, tutar olarak da 1,7 milyar liraya ulaştı.

DOKAP bölgesi illerinde önceliğimiz turizmde kalkındır. Bu kapsamda Doğu Karadeniz Turizm Master Planı ile ilgili uygulama çalışmalarımız devam ediyor. DOKAP Eylem Planında yer alan "Yeşil Yol" denilen turizm yolu tamamlanacak ve bu projeye ilişkili olarak aynı bölgede faaliyet gösteren kalkınma ajansları vasıtasıyla projeler desteklenecektir.

SODES

2008 yılında, GAP Eylem Planı ile başlattığımız Sosyal Destek Programını (SODES) genişleterek devam ettiriyoruz.

Başlangıçta GAP illerinde uygulanan programın kapsamını, 2010 yılında DAP illerini, 2011 yılında Adana, Mersin, Hatay, Osmaniye ve Kahramanmaraş illerini, 2013 yılında ise Aksaray, Niğde, Sivas ve Yozgat illerini de içerecek şekilde genişlettik.

Bugüne kadar SODES kapsamında 875 milyon lira tutarında yaklaşık 7 bin 500 projeyi destekledik.

2010-2012 dönemi için toplam 16 proje başlığı program kapsamına alındı. Bunların 15 tanesi kültür-turizm temalıdır.

Desteklenmesine karar verilen projelerin toplam maliyeti 315 milyon liradır.

Bugüne kadar uygulamanın başlatıldığı 4 şehre (Diyarbakır, Şanlıurfa, Erzurum, Van) yaklaşık 215 milyon lira kaynak aktardık.

Yoksulluk, işsizlik, dezavantajlılık gibi sorunlarla mücadele anlamında kamu kurumlarının ulaşamadığı veya çeşitli sebeplerle yetersiz kaldığı alanlarda proje bazlı ve tamamlayıcı bir sosyal içerme projesi olan SODES'in etkinlik ve yaygınlık anlamında geliştirilmesine yönelik çalışmalara devam ediyoruz.

SODES kapsamına dahil edilecek illerin belirlenmesinde; göç, işsizlik, yeşil kartlı nüfus ve okullaşma oranları gibi göstergelerden yararlanılarak, illerin kırılma derecelerini belirlemek amacıyla oluşturulan SODES Endeksi kullanılmaktadır. 2008 yılında başlatılan Programın uygulama kapsamında yer alan iller artırılmaya devam edilmektedir.

SODES'in yaygınlaştırılması sürecinde Programın etkinliğinin azalmasına sebebiyet vermeyen, ilgili Bakanlık ve kamu kurumlarıyla daha koordineli ve yerel aktörlere daha fazla rol veren bir yönetim modeli ile önümüzdeki yıllarda da SODES Programını yaygınlaştırarak devam ettirmeyi planlıyoruz.

Önümüzdeki dönemde nispeten geri kalmış bölgelerimizdeki mahalli yönetimimizin kaynak, imkân ve avantajlar açısından pozitif ayrımcılığa tabi tutulması için yeni bir plan hazırlanacaktır.

KALKINMA AJANSLARI

26 adet kalkınma ajansına 2008-2012 döneminde merkezi bütçeden toplam 1,2 milyar lira kaynak aktardık. 2013 yılında tahsis edilen merkezi bütçe payı 473 milyon liradır.

Ajanslarımız tarafından yürütülen proje çağrılarında, 2008 yılından bu güne yaklaşık 27 bin başvuru yapıldı, bunlardan 5 bin 823'ü desteklendi ve yaklaşık 1,6 milyar lira kaynak tahsis edildi.

Yararlanıcılar tarafından harcanan eş finansman tutarıyla birlikte gerçekleşen toplam yatırım büyüklüğü yaklaşık 3 milyar liraya ulaştı.

YATIRIM DESTEK OFİSLERİ

81 ilde kurduğumuz Yatırım Destek Ofisleri, toplam 210 personelle hizmet veriyor.

Kuruluşlarından bu yana yatırım destek ofisleri 65 binden fazla yatırımcıya danışmanlık hizmeti sağladı.

2 bine yakın tanıtıcı broşür, CD, rapor hazırlandı; kurum ve kuruluşlara 15 binden fazla ziyaret gerçekleştirildi, 5 bin kişiye girişimcilik, dış ticaret konularında eğitim hizmeti sunuldu.

Bunların yanı sıra 2 bin 500'den fazla yurtiçi ve yurtdışı tanıtım organizasyonlarına katılım sağlandı.

Yatırım Destek Ofisleri, yatırım teşvikleri konusunda yatırımcıların bilgilendirilmesi ve teşvik başvurularının alınmasında da rol oynuyor.

Yatırım Destek Ofisleri, son bir yılda 60'dan fazla yatırımcının genel teşvik belgesini düzenledi, 2 bin 500'den fazla teşvik izleme ziyareti gerçekleştirdi ve 250'den fazla teşvik belgesinin kapatma işlemini tamamladı.

YDO'ların illerinin iş ve yatırım ortamını geliştiren başat aktör olmaları vizyonu çerçevesinde, daha sistemli, planlı ve programlı çalışmalar yapmasına imkân verecek mevzuat altyapısını oluşturmak amacıyla, YDO Yönetmeliği çıkarılacaktır.

YDO'ların faaliyetlerini müşteri hizmetleri yönetimi (CRM) yaklaşımıyla ile çalışan bir yazılım üzerinden takip edilmesini sağlayarak YDO'ların performanslarının ölçülmesine ve karşılaştırılmasına imkân veren ve ayrıca YDO'ların belli aralıklarla hazırladıkları faaliyet raporlarını sistem üzerinden daha kolay üretmelerini sağlayan yazılım çalışmasına TÜBİTAK ile başlamıştır ve Mayıs ayı sonunda bitirilmesi planlanmaktadır.

YDO'ların başarılı faaliyetlerinin ve iyi uygulama örneklerinin belirlenerek diğer bakanlık ve ilgili kurumlardan temsilcilerin katılımı ile oluşturulacak komite tarafından seçilmesini içeren bir yarışma 2014 Nisan ayı içinde düzenlenecektir.

Gelişme potansiyeli olan ve finansman sıkıntısı çeken girişimlerin, kalkınma ajanslarının dahil olduğu sistem içerisinde girişim sermayesi yatırımlarıyla desteklenmesi amacıyla bölgesel girişim sermayesi model çalışması başlatılmıştır.

Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Bankası ve ajanslarca hazırlanan uygulama modeli ilgili merkezi kuruluşlarla paylaşılmış, uygulamanın yasal dayanağı 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa konulan hükümlerle oluşturulmuştur. Bu hüküm çerçevesinde; bölgesel girişim sermayesi uygulaması için gerekli düzenlemeleri içeren Bakanlar Kurulu Karar Taslağı hazırlanmış olup, pilot uygulamanın 2014 içerisinde başlatılması planlanmaktadır.

Faiz Desteği ve Faizsiz Kredi Desteğinin ajanslarca uygulanabilmesini mümkün kılmak amacıyla çalışmalara başlanmıştır. Kısa süre içerisinde söz konusu destek uygulamaları konusunda tüm süreci ele alan ve uygulama aşamalarını detaylı olarak gösteren bir rapor hazırlanacaktır.

İŞ VE YATIRIM ORTAMININ GELİŞTİRİLMESİ

Hükümetimiz bütün şehirlerimizin kalkınması için muhtelif teşvik programları uygulamıştır. 10. Kalkınma Planı kapsamında uygulanacak olan "İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programı" ile Türkiye'de iş ve yatırım ortamının değerlendirilmesine yönelik ulusal ve bölgesel düzenli takip ve değerlendirme sisteminin oluşturulması ve iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik yaklaşımın bölgesel düzeyde geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Program, mevcut durum itibarıyla eylem planı hazırlık aşamasındadır. Eylem planının ilgili kurumlarla işbirliği halinde nihai hale getirilmesinin ardından YPK onayına sunulacak ve uygulama başlayacaktır.

Program kapsamında bölgelerde iş ve yatırım ortamını değerlendirmek üzere bir gösterge seti belirlenecek ve bölgelerde anketler gerçekleştirilecektir. Böylece, her bir bölge için ve bu raporların konsolide edilmesiyle ulusal düzeyde iş ve yatırım ortamı değerlendirme raporları hazırlanacaktır. İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik yaklaşımın bölgesel düzeyde yaygınlaştırılması amacıyla illerde istişare platformları kurulacak, yatırım destek ofislerinin kurumsal ve beşeri kapasiteleri geliştirilecek ve il yatırım destek ve tanıtım stratejileri hazırlanacaktır.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ (OSB)

Bugüne kadar altyapısı tamamlanan 153 OSB projesinin 88 tanesini tamamladık. Yani, bizden önceki 40 yılda tamamlanandan daha fazlasını, biz sadece 11 yılda bitirmiş olduk.

2002'ye kadar her yıl ortalama 2 OSB tamamlanırken, 2002-2012 döneminde her yıl ortalama 9 OSB'yi bitirdik.

Üstyapı ve altyapı inşaatı tamamlanan 448 sanayi sitesinin de 99 tanesini tamamladık.

OSB ve Sanayi Sitelerine kullandığımız kredilerin faiz oranlarını, kalkınmada öncelikli yörelerde yıllık %10'dan %1'e, normal illerde yıllık %15'den %2'ye, gelişmiş illerde ise yıllık %20'den %3'e düşürdük.

Son 11 yılda tamamladığımız 88 OSB'de bugün itibarıyla yaklaşık 330 bin kişi istihdam ediliyor.

OSB'lerde üretimi teşvik amacıyla bugüne kadar 774 parseli, bedelsiz veya indirimli olarak girişimcilerimize tahsis ettik.

BİLİM MERKEZLERİ

Özellikle çocukların ve gençlerin bilime olan ilgi ve meraklarını artıracak, teknolojiyi daha doğru kullanmalarını sağlayacak bilim merkezlerinin kurulmasına hız verdik.

Bursa, Ankara, Kayseri, Kocaeli, Sakarya, Konya ve Eskişehir'de bilim merkezi açmak için Büyükşehir Belediyeleri ile işbirliği içinde çalışmalara başladık.

Konya ve Kocaeli'nde Bilim Merkezlerinin açılışını yapacağız.

Önümüzdeki birkaç yıl içinde tüm Büyükşehirlerimizde, yine 5 yıl içinde tüm şehirlerimizde Bilim Merkezleri kurmayı hedefliyoruz.

Ayrıca, Mardin'de bir İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi müzesi kurulması planlanmaktadır.

1 milyar liranın üzerinde kaynak harçayarak 81 ilimizin tamamında Bilim Merkezleri kuracağız.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK

Merkezi hükümetimiz gibi AK belediyeler de gıda, tarım ve hayvancılık alanında vatandaşımıza üst düzeyde hizmetler sunmaktadır.

Halkımızın sağlıklı beslenmesi için çalışıyoruz. Vatandaşımızın sağlıklı, ucuz ve besleyici ekmek ihtiyacını büyük şehirlerimizdeki belediye ekmek fabrikalarıyla karşılıyoruz.

Şehir estetiğine uygun, halkımızın ürünlerimize daha kolay ulaşmasını sağlayan Halk Ekmek Büfeleri ile hizmet veriyoruz.

Bazı büyükşehirlerimizde çölyak, fenilketonüri ve otizm hastaları için Glütensiz Nişastalı Karışım (GNK) üretiyoruz. Böylece hastaları yurt dışından yüksek fiyatlarla ithal edilen benzer ürünlere bağımlı olmaktan kurtardık.

Her bayram, üretmiş olduğumuz glütensiz ürünlerin yanı sıra glütensiz çikolata ve gofretten oluşan hediye paketlerini glütensiz ürün tüketicilerine ücretsiz olarak gönderiyoruz.

Küçük gramajlı, sade ve kepekli olarak ürettiğimiz ekmekler ile özellikle toplu tüketim yerlerinde israfı önüyoruz.

Köylerimize köy çeşmeleri ve köy fırınları yapıyoruz.

Sebze-meyve ve su ürünleri hallerini düzenli, disiplinli ve sağlıklı hale getiriyoruz.

Organik tarım ürünlerini destekliyor, bu ürünleri halka ulaştıracak pazarlar kuruyoruz.

Önümüzdeki dönemde Büyükşehir Belediyeleri Yasası ile birlikte artık belediyelerimiz, merkezi hükümet tarafından belli bakanlıklara verilen görevlerin dışında, en ücra yerleşim birimlerine kadar götürülecek her türlü hizmetten sorumlu olacaktır.

Bu kapsamda, gıda, hayvancılık ve tarım hizmetleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile belediyelerin çok yakın işbirliğine gereksinim duyacaktır.

Kırsal alanlarda beşeri ve doğal kaynak potansiyeli, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ile ele alınarak, tarımsal ve sosyal altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi, kırsal nüfusun iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve kentsel alanlar düzeyine çıkarılmasına yönelik son 11 yılda yapılan reformlara devam edilecektir.

Tarımsal geliri artıran; arazi toplulaştırması, sulama, tesviye, teraslama, ıslah ve drenaj gibi tarla içi geliştirme çalışmalarına ağırlık verilecektir. Özellikle mevcut tarımsal sulama şebekelerinin damla ve yağmurlama gibi modern sulama sistemlerine dönüşümü hızlandırılacaktır.

Şehir merkezinden uzakta bulunan kırsal yerleşim birimlerinin; kanalizasyon, içme suyu ve yol gibi altyapı hizmetleri tamamlanacaktır.

Tarım arazileri yeni idari yapıya göre planlanarak, illerimize en uygun ürün desenine göre bitkisel ve hayvansal üretimin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Özellikle genç girişimcilerin bir araya gelerek tarımsal üretim ve yatırım yapmalarına imkân tanıyacak örgütlenme altyapısı güçlendirilecek ve desteklenecektir.

Tarımsal üretimde; yöresinde katma değeri ve istihdamı artıracak, işleme, depolama ve paketlemeye yönelik yatırımlar desteklenecek ve pazarlama zincirlerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Yerel potansiyel harekete geçirilerek yatırıma dönüştürülmesi amacıyla, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin kurulması desteklenecektir.

Tarımsal üretim ve su kaynaklarını tehdit eden kirlenici unsurların izlenmesi ve risk durumuna göre önleyici tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

Sahip olduğumuz biyolojik çeşitliliğin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir.

Ülkemizde gıda güvenliği ve istihdam açısından önemli bir yer tutan ve kırsal nüfusunun önemli bir uğraş alanı olan hayvancılık sektöründe, mevcut üretim ve işleme tesislerinin fiziki altyapıları iyileştirilecek ve yeni belediyeçilik mevzuatına uygun modern hayvancılık işletme ve tesislerinin kurulumu desteklenecektir.

Halkımıza sağlıklı et arzının sağlanması amacıyla, hijyen kurallarına uygun kesimhanelerin yapılması ve çalıştırılması sağlanacaktır. Bu kapsamda; yeni modern mezbahaların açılması, mevcutların ise teknik ve hijyen açısından modernize edilerek iyileştirilmesi sağlanacaktır.

Halkımızın güvenilir gıdaya ulaşması ve sağlıklı beslenmesine yönelik hayata geçirdiğimiz uygulamaları yeni düzenlemelerle genişleteceğiz.

Ekolojik çiftlik ve organik pazarlar oluşturulacaktır.

Halk ekmek fabrikalarında üretimlerinin çeşitlendirilmesi ve ekmek kalitesinin iyileştirilmesi sağlanacaktır.

Büyükşehirlerimiz başta olmak üzere, meyve-sebze hallerinin modernizasyonu, hallerde soğuk hava depolarının açılması, gıda kontrol laboratuvarlarının kurulması ve gelişmiş hal sistemlerinin oluşturulması sağlanacaktır.

Semt pazarlarında satılan ürünlerin kontrolü ve izlenebilirliğinin sağlanmasına yönelik uygulamalar geliştirilecektir. Riskli ürün gruplarında soğuk zincirin korunması başta olmak üzere, satış reyonlarında gerekli teknik altyapı oluşturulacak, semt pazarlarının modernizasyonu sağlanacaktır.

Gıda toptancı halleri ve sitelerinin modernizasyonu ve gıda sektöründe kayıt dışılığın önüne geçilmesi sağlanacaktır.

Özel Gıda Sanayi Bölgeleri kurulacak, bu bölgelerde ihtiyaç duyulan altyapı faaliyetleri karşılanacaktır.

Özetle, her türlü tarımsal üretim yapan köylümüz ve çiftçimiz, Gıda, Tarım ve Hayvancılık il ve ilçe müdürlükleri ile beraber büyükşehir belediyelerimizi de her an yanlarında bulacaklardır.